

Universitas Bohemiae Meridionalis
Budvicensis
Facultas Pedagogica

Studia Kinanthropologica
Studia Kinanthropologica

1 (issue)

Volume 15.
České Budějovice
Czech Republic
2014
ISSN 1213-2101

STUDIA KINANTROPOLOGIA
Vědecký časopis pro kinantropologii

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Pedagogická fakulta – Katedra tělesné výchovy a sportu

MK ČR E 18825

Redakční rada/ Editorial Board

Předseda/ Editor - in – chief:

PhDr. Renata Malátová, Ph.D.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Zástupce předsedy/ Deputy editor - in – chief:

Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Členové/ Members:

Doc. PaedDr. Elena Bendíková, Ph.D.

Univerzita Mateja Bela, Slovenská republika
Matej Bel University, Slovakia

Prof. Dr. Dieter Hackfort

Academy for Sports Excellence, Katar
Academy for Sports Excellence, Qatar

Prof. Knut Arne Hagtvet, Ph.D.

Universitetet i Oslo, Norsko
University of Oslo, Norway

Prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc.

Palestra, Praha
Palestra, Prague

Prof. PhDr. František Man, CSc.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Prof. David Pargman, Ph.D.

Florida State University, Florida, USA
Florida State University, Florida, USA

Doc. PaedDr. Emil Řepka, CSc.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Doc. MUDr. Pavel Stejskal, CSc.

Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, Brno
Masaryk University, Faculty of Sport Studies

Prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Prof. PaedDr. Jaromír Šimonek, Ph.D.

UKF Nitra, Slovenská republika
Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia

Prof. RNDr. Pavel Tlustý, CSc.

Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice
University of South Bohemia, Faculty of Education

Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

Univerzita Karlova, FTVS, Praha
Charles University, Faculty of Physical Education and Sport

Technický redaktor:

Mgr. Tomáš Tlustý

Tisk:

Tiskárna JOHANUS, B. Smetany 25, České Budějovice

Náklad:

200 kusů

Adresa redakce:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu
Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice, Česká republika
Tel: +420 387 773 175 e-mail: studiakin@pf.jcu.cz
Fax: +420 387 773 187

Studia Kinanthropologica, vědecký časopis pro kinantropologii. Vydává Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra tělesné výchovy a sportu. Vychází dvakrát ročně. Příspěvky jsou přijímány průběžně, konečný termín pro první číslo je vždy k 28. 2. a pro druhé číslo k 30. 9. Katedra tělesné výchovy a sportu začala vydávat odborné periodikum již v roce 1996, které od roku 2000 nese název **Studia Kinanthropologica** a splňuje požadavky na recenzovaný časopis. **V roce 2010 Rada pro výzkum, vývoj a inovace zařadila Studia Kinanthropologica na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice**, které uvedla v oborech Národního referenčního rámce excelence (NRRE). Časopis **Studia Kinanthropologica** je indexován v databázi Medvik - Bibliographia medica Československa (BMČ), Národní lékařské knihovny Praha.

Adresa redakce: KTVS PF JU Jeronýmova 10, České Budějovice, 371 15, tel. 387 773 170, fax 387 773 187

Internet: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/tv/studiaka.html>

e-mail: studiakin@pf.jcu.cz

Časopis **Studia Kinanthropologica** je určen pro zveřejňování původních výzkumných studií, teoretických studií, přehledových studií a sdělení, které souvisí s problematikou sportovní kinantropologie. Cílem je podporovat rozvoj vědeckého poznání v oblasti struktury a funkce cílevědomých pohybových činností člověka, podporovat jejich rozvoj a sledovat účinky, u různých věkových skupin populace a to v podmínkách školní tělesné výchovy, sportu, sportovního tréninku, aplikovaných pohybových aktivit, fyzioterapie, rekreace, zdravotní tělesné výchovy apod.

Studia Kinanthropologica akceptuje příspěvky, které dosud nebyly publikovány a nejsou přijaty k publikování v jiném časopisu. Všechny texty procházejí recenzním řízením a jsou posuzovány nejméně dvěma nezávislými recenzenty. Recenzní řízení je oboustranně anonymní (redakce si vyhrazuje právo na odstranění údajů identifikujících autora či recenzenta). Autoři jsou vždy vyrozuměni o výsledku recenzního řízení a instruováni k provedení případných změn v předloženém textu. Statě mohou být publikovány v jazyce českém, slovenském nebo anglickém. Autor je zodpovědný za odbornou, jazykovou a formální správnost příspěvku. O zveřejnění příspěvku rozhoduje redakční rada se zřetelem na vědecký význam a oponentské posudky.

Studia Kinanthropologica is scientific journal for kinanthropology. The journal is published in two issues per year. Deadline for the submission is February 28, per first issue in the year. Deadline for the second issue is September 30. In 2010 the Government Council for Research and Development classified journal **Studia Kinanthropologica** as a "Reviewed Journal". **Studia Kinanthropologica** journal is indexed in the database Medvik - Bibliographia Medica Československa (BMČ) of National Medical library Prague, Czech Republic.

The address of editor's office: KTVS PF JU Jeronýmova 10, České Budějovice, 371 15, tel. +420 387 773 170, fax +420 387 773 187

Internet: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/tv/studiaka.html>

e-mail: studiakin@pf.jcu.cz

Scientific Journal for Kinanthropology is mainly a place for publishing reports of empirical studies, review articles, or theoretical articles. Articles are published in Czech, Slovak, and/or English language. The author (senior author) is responsible for special and formal part of the article. All texts are subject to review process and assessed by at least two expert referees. The review procedure is authorless. Board of editors decide about article's publishing having regard to scientific importance and review process.

OBSAH

P. BAHENSKÝ, L. MICHALOV Změna intenzity zatížení použitím holí při běhu u mladých vytrvalců.....	7
J. CARBOCH, T. KOČÍB, M. PŘIBYLOVÁ, M. PECHAČOVÁ Úspěšnost podávajících dvojic v tenisové čtyřhře u mužů na různých površích dvorce.....	13
J. SCHUSTER, M. KREJČÍ, M. PEŠEK Změny množství tělesného tuku u účastníků longitudiálního pilotního projektu podpory zdraví pedagogů.....	17
J. ŠTUMBAUER Kazuistická studie historie fotbalu ve větším českém městě v letech 1918 – 1938.....	23
T. TLUSTÝ Nástin vývoje sportu v místním sdružení YMCA v Českých Budějovicích v meziválečném období.....	37
J. VANĚČKOVÁ Hodnocení úrovně plavecké vytrvalosti studentů tělesné výchovy Univerzity Jana Evangelisty Purkyně.....	49
POKYNY PRO AUTORY PŘÍSPĚVKŮ.....	55

CONTENS

P. BAHENSKÝ, L. MICHALOV Change to load intensity due to the use of poles in running of long-distance runners.....	7
J. CARBOCH, T. KOČÍB, M. PŘIBYLOVÁ, M. PECHAČOVÁ Efficiency of serving teams on different surface in men's tennis doubles.....	13
J. SCHUSTER, M. KREJČÍ, M. PEŠEK Changes of body fat mass of participants in longitudinal pilot project of teachers' health support.....	17
J. ŠTUMBAUER Casuistic study of football history in a larger Czech town in 1918 - 1938.....	23
T. TLUSTÝ The outline of sports evolution of local union YMCA České Budějovice during interwar period.....	37
J. VANĚČKOVÁ Evaluation of swimming endurance level of students majoting in physical education at University of Jana Evangelisty Purkyne.....	49
AUTHOR INSTRUCTION.....	55

ZMĚNA INTENZITY ZATÍŽENÍ POUŽITÍM HOLÍ PŘI BĚHU U MLADÝCH VYTRVALCŮ

CHANGE TO LOAD INTENSITY DUE TO THE USE OF POLES IN RUNNING OF YOUNG LONG-DISTANCE RUNNERS

P. Bahenský & L. Michalov

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

---

ABSTRACT

We have assessed response of human body to change to the load due to the use of poles in running of young long-distance runners in our study. We have compared the measured values of lactate and average heart beat with the values from running at the same speed without the poles. We have reviewed the effects of use of the poles in the run taken by intensity of the load between aerobic and anaerobic threshold. On voluntary basis, seven men at age 16.4 ± 1.8 years with average weight 62.4 ± 6.7 kg and body height 177.6 ± 5.2 cm, and nine women at age 16.3 ± 1.9 years with average weight 54.2 ± 5.6 kg and body height 166.1 ± 4.7 cm participated in the study. At the time of testing, they all have been involved in daily running long-distance practice for at least one year. When running without the poles, we recorded lactate value 2.8 ± 1.0 mmol/l and average heart beat 170.3 ± 9.0 beats per minute; when running with the poles, the measured lactate values were 5.0 ± 1.6 mmol/l and average heart beat 178.3 ± 9.1 beats per minute. The lactate values ($\omega^2=0.541$) as well as heart beat ($\omega^2=0.230$) showed important differences between running with and without the poles. Running with poles is more intensive load than running without poles. Physiological load of the organism during running with poles is higher than without them.

Keywords: running with poles; lactate; heart rate; youth; aerobic threshold

SOUHRN

V naší studii jsme zjišťovali fyziologické zatížení organismu při použití holí při běhu u mladých běžců. Naměřené hodnoty laktátu a průměrné srdeční frekvence jsme porovnali s hodnotami při běhu stejnou rychlostí bez holí. Posuzovali jsme účinek použití holí při běhu absolvovaném intenzitou zatížení mezi aerobním a anaerobním prahem. Studie se dobrovolně zúčastnilo sedm mužů ve věku $16,4 \pm 1,8$ let, s průměrnou hmotností $62,4 \pm 6,7$ kg a tělesnou výškou $177,6 \pm 5,2$ cm a devět žen ve věku $16,3 \pm 1,9$ let, s průměrnou hmotností $54,2 \pm 5,6$ kg a tělesnou výškou $166,1 \pm 4,7$ cm. Všichni se v době testování věnovali každodennímu běžeckému vytrvalostnímu tréninku po dobu nejméně jednoho roku. Při běhu bez holí jsme zaznamenali laktát $2,8 \pm 1,0$ mmol/l a průměrnou srdeční frekvenci $170,3 \pm 9,0$ tepů/min, při běhu s holemi jsme naměřili hodnoty laktátu $5,0 \pm 1,6$ mmol/l a průměrné srdeční frekvence $178,3 \pm 9,1$ tepů/min. V hodnotách laktátu ($\omega^2=0,541$) i srdeční frekvence ($\omega^2=0,230$) jsme zaznamenali významné rozdíly mezi během s holemi a bez nich. Běh s holemi zatíží organismus prokazatelně více než prostý běh.

Klíčová slova: běh s holemi; laktát; srdeční frekvence; mládež; aerobní práh

---

Úvod

Nordic running (běh s holemi) společně s nordic walking (severská chůze) byly považovány za důležité prvky severských lyžařů letní přípravy již od počátku organizovaného lyžování. První zmínky o nich pocházejí z roku 1930. Nordic walking (NW) je vhodný i pro netréňované, v roce 2006 se této pohybové aktivitě věnovalo 7 miliónů lidí na celém světě (Karlsson, 2008). Použití holí při nor-

dic walking je velmi podobné použití holí lyžařských, umožňuje intenzivnější zapojení paží, ramen a zádočných svalů, čímž dochází k odlehčení dolních končetin. Více zapojených svalů má u chůze za následek zvýšení srdeční frekvence o 15 % a vyšší spotřebu energie o 20-50 % oproti kondiční chůzi bez holí při prakticky stejném úsilí. Při déletrvajícím výkonu tedy dochází v aerobní oblasti ke spalování většího množství tuků, proto chůze s ho-

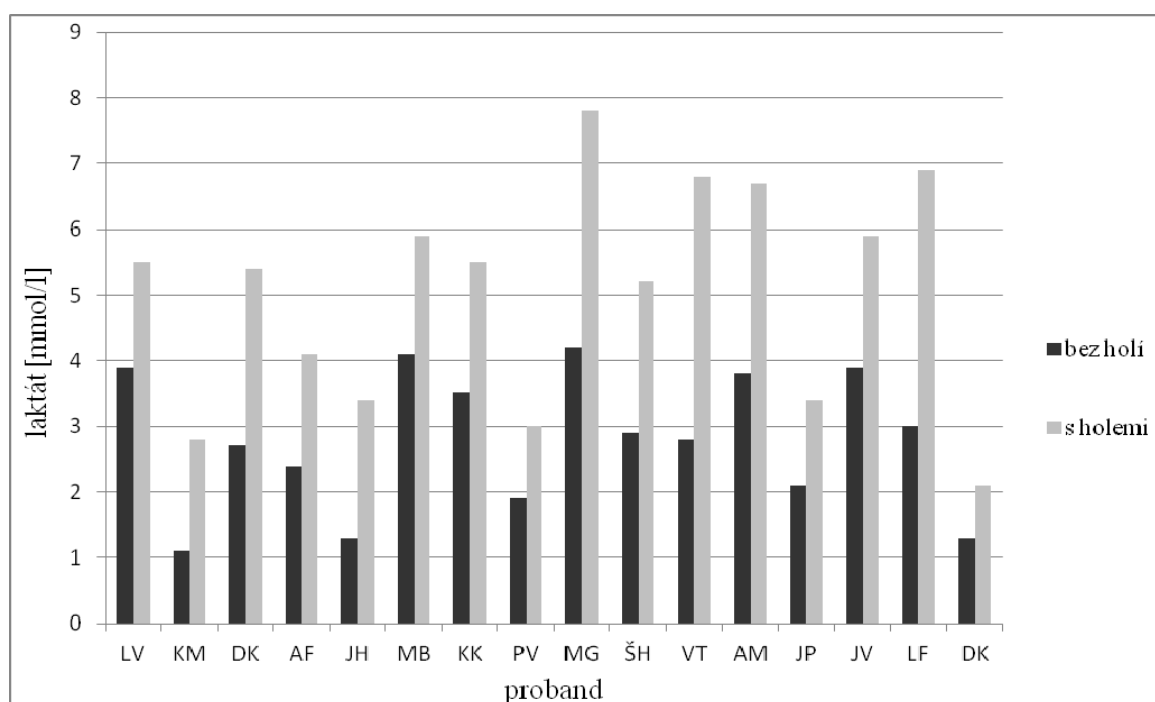
lemi pomáhá efektivněji zvyšovat kondici, než prostá chůze (Parkatti a kol., 2012; Sokelienė & Cesnaitienė, 2011; Piech & Raczyńska, 2010). Korvas a kol. (2010) udávají významně vyšší SF u chůze po rovině pouze při vyšší intenzitě. Předpokládáme, že i při běhu s holemi by mohla být odezva organismu srovnatelná.

Podobně jako se u kondiční chůze ukázala potřeba zvýšené opory, vyšší stability a odlehčení pohybového aparátu, začínají hole z těchto důvodů používat i běžci (Daviaux a kol., 2013; Tvrzník & Soumar, 2012). Použití holí snižuje riziko zranění (Bolt, 2000). Zastánci této formy běhu řadí mezi hlavní přínosy běhu s holemi možnost rychlejšího běhu i v náročnějším terénu (bahno, písek, sníh, kluzký povrch,...). Kromě větší stability při běhu v těchto podmínkách hole také snižují zatížení nosných kloubů dolních končetin a páteře, jelikož část zatížení přebírají paže. Běhat lze s holemi na nordic walking nebo i lyžařskými, ale ideálními jsou pro tyto účely speciálně upravené hole (Tvrzník & Soumar, 2012).

a loktů, při zapojení holí do běhu. Paže jsou tedy stále ohnuty v loktech přibližně v pravém úhlu a střídavě komíhají rovnoběžně s boky směrem vpřed. Ruka, v tomto případě svírající hůl, se vpředu dostává do výše ramene a vzaďu k boku (tj. opět stejně jako při běhu bez holí).

Mezi hlavní zásady správné techniky běhu s holemi patří (Kůtek, 2013):

- trup je v mírném náklonu vpřed
- odraz holí je časově i prostorově kratší než odraz holí při běhu na lyžích klasickou technikou
- hůl se zapichuje zhruba na úrovni paty opačné nohy
- pohyb paže s holí končí polohou ruky u boku, tj. nepokračuje až za trup (tím se běh s holemi odlišuje jak od běžkařského, tak od nordic-walkingového propínání loktu dozadu)
- pohyb ruky po rukojeti je mírně klouzavý; sevření není ani křečovitě pevné, ani příliš uvolněné

Obrázek 1. Hodnoty laktátu u jednotlivých probandů při běhu s holemi a bez holí.

Figure 1. Values of the lactate for individual probands during running with and without poles.

Podle Kůtka (2013) má běh s runningovými holemi blíže k běhu na lyžích klasickou technikou, než k nordic walkingu. Vyjdeme-li z lyžařské terminologie, můžeme jej zjednodušeně definovat jako dvoudobý střídavý běh na lyžích bez lyží. Základem správného provedení běhu s holemi je dodržení běžkové techniky, především pohybu paží

- velmi důležitá je správná délka [runningových holí](#); měly by být přibližně o deset centimetrů kratší, než hole pro běh na lyžích klasickou technikou (výška postavy $\times 0,8 \pm 3$ cm)

Při běhu dochází k velkému zatížení pohybového aparátu. Pokud je nedostatečně kompenzováno, dochází ke vzniku svalových dysbalancí, které vedou ke změnám pohybových stereotypů. Dochází ke změně v technice běhu a tím i ke snížení výkonu s následným přetěžováním vazů, šlach a kloubů (Malátová & Matějková, 2011; Malátová, Rokytová & Štumbauer, 2013). Význam

běhu s holemi spočívá mj. v tom, že toto zatížení nosných kloubů pomáhá snižovat odlehčením prostřednictvím opory rukou o hole. Při výzkumech bylo zjištěno, že se při použití holí sníží zátěž na dolní končetiny asi o 5 % při každém došlapu, což při dlouhých bězích představuje značnou úlevu (Tvrzník & Kůtek, 2012). Kromě zdravotně-preventivních aspektů běhu s runningovými holemi je třeba vyzdvihnout především jeho tréninkový přínos v důsledku zvýšení intenzity. Běžec s holemi totiž podává větší výkon, resp. má významně vyšší energetický výdej než při běžném běhu. Intenzivněji dýchá, mnohem více zapojuje horní končetiny a svalstvo hrudní oblasti. Při běhu s holemi tedy sportovec nejenom běží, ale současně i přirozeně posiluje. A na rozdíl od běhu na lyžích, kdy při jízdě z kopce odpočívají paže a při odrážení způsobem soupaž na rovině odpočívají naopak nohy, si při běhu s holemi neodpočinou ani paže, ani nohy (Kůtek, 2013). Při běhu s holemi se zvýší srdeční frekvence o 15-20 % a celkový energetický výdej vzroste asi o 25 % (Kůtek, 2012). Nezanedbatelným přínosem používání holí při běhu je zlepšení techniky běhu a koordinačních schopností, tedy efektivní souhru svalů a končetin, jež je nezbytným předpokladem zvyšování běžecké výkonnosti (Kůtek, 2012).

Podle Tvrzníka & Kůtky (2012) je běh z holemi nejvhodnější pro tyto skupiny sportovců:

- sportovci po zranění – díky odlehčení prostřednictvím holí mohou sportovci začít s tréninkem dříve
- vrhači – sportovci s robustnějším tělem mohou mít při běhu problémy se stabilitou, což vyřeší opora prostřednictvím holí
- vytrvalostní běžci – hole mají opodstatnění při ztížených terénních a povětrnostních podmínkách
- ostatní sportovci – s holemi je možné provádět i dynamická cvičení na rozvoj síly
- sportovci s omezenou fyzickou kondicí – hole jim pomohou uvolnit pohybový aparát

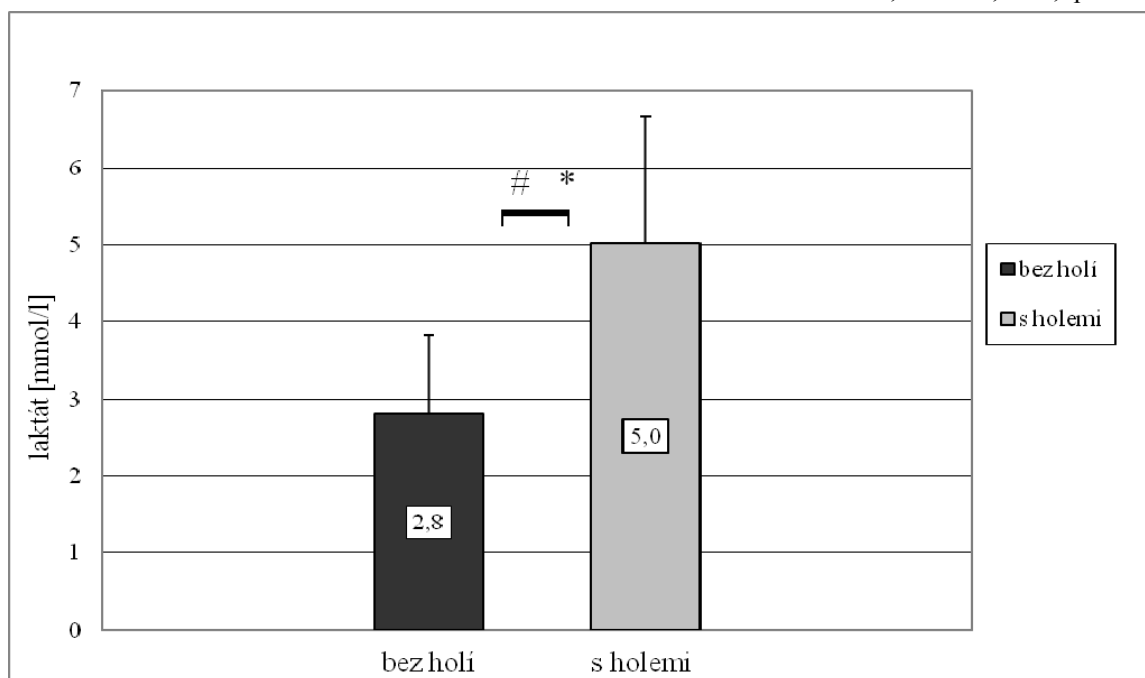
Cíl

Cílem naší studie bylo porovnat zatížení organismu při běhu stejnou rychlostí s holemi a bez holí prostřednictvím změn průměrné srdeční frekvence a laktátu. Předpokládáme, že zatížení organismu při běhu s holemi bude významně vyšší než u běhu bez holí.

Metodika

Soubor

Šestnáct běžců na střední a dlouhé tratě, z toho devět žen ve věku 16,3 s = 1,9 let, průměrnou

Obrázek 2. Průměr naměřených hodnot laktátu ($\pm s$) při běhu s holemi a bez holí.

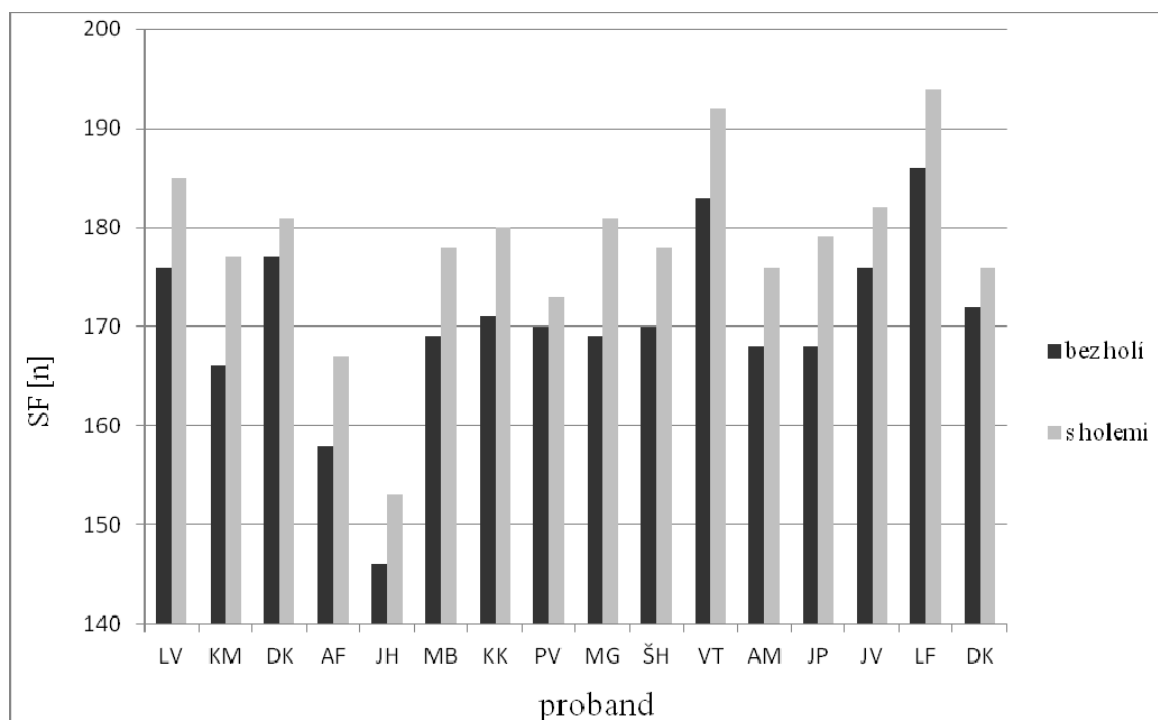
Figure 2. Average of measured values of lactate ($\pm s$) during running with and without poles.

Legenda: # $\omega^2 > 0,14$, * $p < 0,01$

hmotností 54,2 s = 5,6 kg a tělesnou výškou 166,1 s = 4,7 cm a sedm mužů ve věku 16,4 s = 1,8 let, průměrnou hmotností 62,4 s = 6,7 kg a tělesnou výškou 177,6 s = 5,2 cm se dobrovolně zúčastnilo studie. Všichni zkoumaní běžci a běžkyně se v době sledování věnovali každodennímu běžeckému vytrvalostnímu tréninku po dobu nejméně jednoho roku. S během s holemi neměli dlouhodobé zkuš-

nosti, absolvovali s nimi pouze jednu instruktážní tréninkovou jednotku.

krve odebrané z prstu 1 minutu po doběhu každého úseku.

Obrázek 3. Hodnoty průměrné SF u jednotlivých probandů při běhu s holemi a bez holí.
Figure 3. Values of the average heart rate for individual probands during running with and without poles.

Průběh testu

Běh s holemi i bez nich probíhal na tartanovém atletickém stadionu. Ke zjištění zatížení organismu bylo použito měření srdeční frekvence pomocí sporttesterů RS 300X (Polar, Finsko) a měřiče laktátu accutrend firmy Roche (Německo), u nějž výrobce udává možnou chybu měření 3 %. Testování běželi stejnou rychlostí 2 úseky dlouhé 3 km. Oblast mezi aerobním a anaerobním prahem je jednou z důležitých zón zatížení, je označována jako $O_2 - LA$ zóna neboli aerobně anaerobní zóna (Kučera & Truksa, 2000). Proto byla rychlost běhu stanovena u běhu bez holí v rozmezí mezi aerobním a anaerobním prahem, což odpovídá zatížení v rozmezí 60-80 % VO_{2max} (Bunc, 1989; Dovalil, 2005). Úsek s holemi byl v testu absolvován stejnou rychlostí, jako úsek bez holí. Individuální rychlost běhu v dané intenzitě (stanovení aerobního a anaerobního prahu) byla stanovena testem týden před samotným měřením. Náhodně vybraná polovina testovaných běžela nejdříve úsek s holemi, druhá polovina nejdříve bez holí. Délka pauzy mezi úseky byla 12 minut. Délku holí jsme zvolili každému individuálně: tělesná výška $\times 0,8 \pm 3$ cm. Po doběhu každého úseku jsme zaznamenali vedle času úseku také průměrnou srdeční frekvenci a hodnotu laktátu. Laktát byl měřen lékařem z kapky

Metody

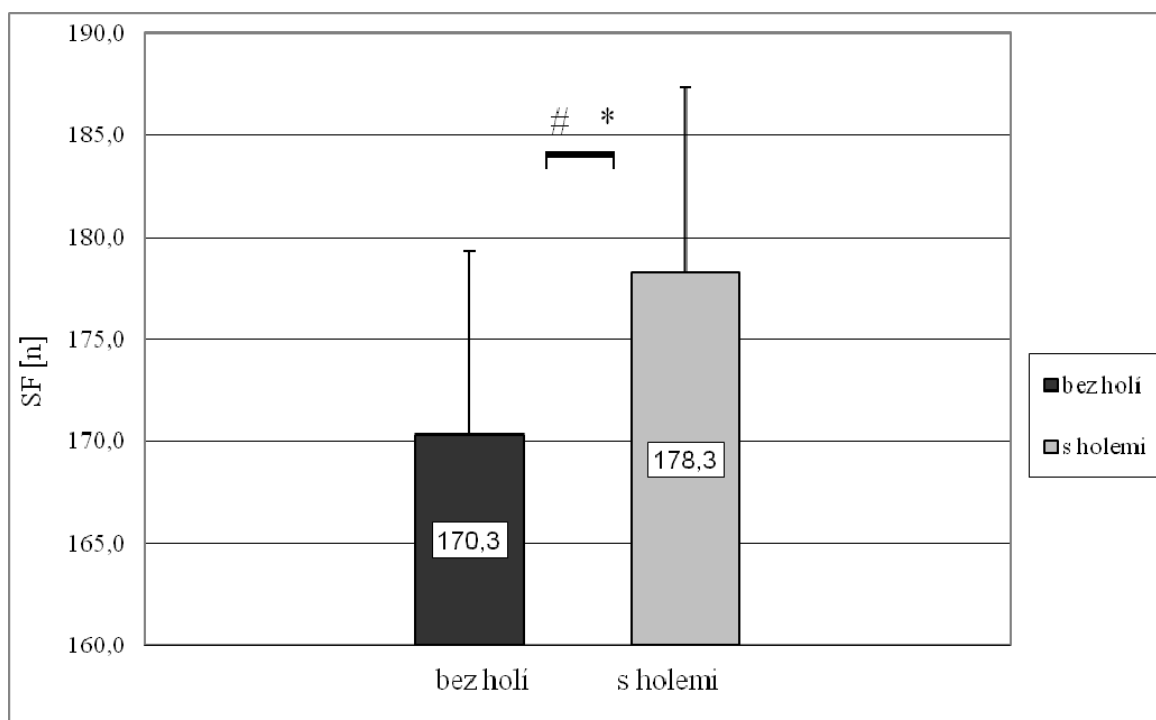
K charakteristice naměřených hodnot byla použita deskriptivní statistika a krabicové grafy. Věcná významnost hodnot při úseku s použitím holí a bez použití holí byla hodnocena pomocí tzv. koeficientu ω^2 jakožto podílu, resp. procenta vysvětleného rozptylu (Blahuš, 2000; Velicer a kol, 2008; Cohen, 1988). Cohen (1988) doporučuje hodnotit velikost koeficientu $\omega^2 \geq 0,14$ jako velký efekt. Koeficient ω^2 , jako ukazatel relativní věcné významnosti je nezávislý na rozsahu výběru. Více jak 14 % podíl z celkové variance jsme v našem případě považovali za významné. Hodnotili jsme též statistickou významnost na hladině $\alpha = 0,01$.

Výsledky

Na obrázku 1 jsou patrné jednotlivé hodnoty laktátu, na obrázku 2 jsou dokumentovány rozdíly v průměrných hodnotách laktátu. Na obrázku 3 jsou naměřené hodnoty průměrné SF a na obrázku 4 rozdíly v průměrných hodnotách průměrné SF při běhu a při běhu s holemi. Při běhu s holemi byl průměrný laktát $5,0 \pm 1,6$ mmol/l a průměrná srdeční frekvence $178,3 \pm 9,1$ tepů/min. Při běhu bez holí byl průměrný laktát $2,8 \pm 1,0$ mmol/l a průměrná srdeční frekvence $170,3 \pm 9,0$ tepů/min. Při použití holí oproti běhu bez nich byl shledán nárůst laktátu o 2,2 mmol/l, což odpovídá nárůstu o 79,1 %. Tento nárůst je ze 54,1 % vysvětlen použitím holí. Nárůst průměrné hodnoty SF byl o 7,9 úderů/min, tzn. o 4,7 %. Nárůst hodnot SF je vysvětlen ze 23,0 % použitím holí. Lze konstatovat, že statisticky i

věcně významné jsou rozdíly jak u hodnoty laktátu, tak i u hodnoty průměrné SF, viz tabulka 1.

podle očekávání vyšší než po úseku bez holí. Rozdíl mezi průměrnou srdeční frekvencí po běhu s holemi a bez holí byl v našem měření 4,7 %. Tento

Obrázek 4. Průměr hodnot průměrné SF ($\pm$ s) při běhu s holemi a bez holí.

Figure 4. Average of values of the average heart rate ($\pm$ s) during running with and without poles.

Legenda: * $p < 0,01$, # $\omega^2 > 0,14$

Diskuze

Některým testovaným běžcům se z důvodu malé zkušenosti a nervozity nepodařilo přesně dodržet stanovenou rychlost, což mělo za následek běh na nižší, případně vyšší hladině laktátu, než bylo plánováno. To ale nijak zásadně neovlivnilo výsledek šetření, protože oba úseky absolvovali stejnou rychlostí. Také si uvědomujeme, že výsledky mohly být částečně ovlivněny faktem, že probandi neměli velké zkušenosti s během s holemi a nebyl to pro ně dostatečně osvojený pohyb.

Tabulka 1. Statistická a věcná významnost hodnot laktátu a průměrné SF.

Table 1. The statistical and substantive significance of lactate and average heart rate.

	t-test (p)	ω^2
laktát	0,000000145	0,541
průměrná SF	0,0000000033	0,230

Potvrdil se předpoklad, že běh s holemi je oběhově náročnější než běh bez holí. Průměrná frekvence a hodnoty laktátu byly po úseku s holemi

rozdíl nedosahuje 15-20 % prezentovaných Kůtkem (2012), přesto můžeme konstatovat, že nárůst srdeční frekvence je významný věcně i statisticky. U hodnot laktátu byl rozdíl hodnot při použití holí 79,1 %, ale prozatím nikdo nepublikoval výsledky, se kterými bychom naše měření mohli porovnat. Vyšší hodnoty srdeční frekvence a laktátu po běhu s holemi jsou přičítány intenzivnějšímu zapojením trupu a horních končetin při použití holí. Nehodnotili jsme míru zapojení paží, ale dle výpovědí účastníků studie neumožňoval tartanový povrch dostatečnou oporou pro odpích. Snížená propulzní práce paží při běhu s holemi mohla přispět k menšímu navýšení srdeční frekvence, než je dosud publikováno.

Interindividuální rozdíly v nárůstu laktátu a průměrné SF by mohly být vysvětleny různou mírou zapojení paží při běhu s holemi a variabilitou zvládnutí správné techniky běhu. Dovednostní zvládnutí běhu s holemi bylo u jednotlivých účastníků velice rozdílné.

Při běhu s holemi nebyly prozatím prováděny výzkumy, zda délka holí ovlivní fyziologickou odpověď organismu při zátěži. Při chůzi je závislost fyziologické odpovědi na délce holí prokázána (De Angelise a kol., 2009). Reakce organismu na běh s holemi při běhu v terénu, reakce organismu na déletrvající běh s holemi či posouzení míry zapojení paží a vliv správné techniky na fyziologické zatížení organismu, to vše by mohly být náměty na další studie.

Závěr

Na 16 běžcích jsme porovnávali zatížení organismu při běhu a běhu s holemi prostřednictvím průměrné srdeční frekvence a laktátu. Tato studie potvrdila, že při běhu s holemi a bez holí je významný rozdíl v průměrné srdeční frekvenci i laktátu, běh s holemi zatíží organismus prokazatelně více než prostý běh. Tento fakt je možné využít v pohybových programech i v přípravě výkonnostních a vrcholových sportovců. Vyšší fyziologické zatížení je dáno komplexnějším zatěžováním organismu.

Literatura

- Blahuš, P. (2000). Statistická významnost proti vědecké průkaznosti výsledků výzkumu. *Česká kinantropologie*, 4(2), 53-72.
- Bolt, L. R. (2000). *The effect of running poles on the kinetics and kinematics of jogging*. Ball State University. Available from: <http://cardinalscholar.bsu.edu/handle/handle/186909>
- Bunc, V. (1989). *Biokybernetický přístup k hodnocení reakce organismu na tělesné zatížení*. Praha: VÚT UK.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral science* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Daviaux, Y., Hintzy, F., Samozino, P., & Horvais, N. (2013). Effect of using poles on foot-ground kinetics during stance phase in trail running. *European Journal of Sport Science*, 13(5), 468-474.
- De Angelis, M., Di Biase Arrivabene, P., Russo, L., F., M., & Velenti, M. (2009). *Physiological responses of nordic walking with different pole lengths*. Paper presented at the Mountain, Sport and Health, Rovereto.
- Dovalil, J. a kol. (2005). *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia.
- Korvas, P., Bernaciková, M., & Cacek, J. (2010). Pilotní studie zatížení při bipedální a kvadrupedální chůzi. *Studia Sportiva*, 4(2), 15-24.
- Kučera, V., & Truksa, Z. (2000). *Běhy na střední dlouhé tratě*. Praha: Olympia.

Kůtek, M. (2012). Běhat s holemi? Rozhodně ano! *Run*, 7(6), 54-57.

Kůtek, M. (2013). *Správná technika*. <http://www.behsholemi.cz/beh-s-holemi/spravna-technika/>

Malátová, R., & Matějková, V. (2011). Svalové dysbalance vyskytující se u fotbalistů a možnosti jejich kompenzace. *Studia Kinanthropologica*, 12(1), 35-39.

Malátová, R., Rokytová, J., & Štumbauer, J. (2013). The use of muscle dynamometer for correction of muscle imbalances in the area of deep stabilizing spine system. *Proc Inst Mech Eng H*. August, 227(8), 896-903.

Parkatti, T., Perttunen, J., & Waker, P. (2012). Improvements in Functional Capacity From Nordic Walking: A Randomized Controlled Trial Among Older Adults. *Journal of Aging and Physical Activity*, 20, 93-105.

Piech, K., & Raczyńska, B. (2010). Nordic Walking – A Versatile Physical Activity. *Pol. J. Sport Tourism*, 17, 69-78.

Tvrzník, A., & Kůtek, M. (2012). *Running with poles as an efficient training method eliminating overtraining of athlete's feet*. Dostupné z: <http://www.behsholemi.cz/wp-content/uploads/2013/06/running-with-poles.pdf>

Tvrzník, A., & Soumar, L. (2012). *Běhání*. Praha: Grada.

Sokelienė, V., & Cesnaitienė, V. J. (2011). The Influence of Nordic Walking on Physical Fitness of Elderly People. *Ugdymas, Kūno Kultūra, Sportas*, 3(82), 45–51.

Velicer, W. F., Cumming, G., Fava, J. L., Rossi, J. S., Prochaska, J. O., & Johnson, J. (2008). Theory testing using quantitative predictions of effect size. *Applied Psychology: An International Review*, 57(4), 589–608.

Mgr. Petr Bahenský

KTVS PF JU

Na Sádkách 2/1

370 05 České Budějovice

pbahensky@pf.jcu.cz

ÚSPĚŠNOST PODÁVAJÍCÍCH DVOJIC V TENISOVÉ ČTYŘHŘE U MUŽŮ NA RŮZNÝCH POVRŠÍCH DVORCE

EFFICIENCY OF SERVING TEAMS ON DIFFERENT SURFACES IN MEN'S TENNIS DOUBLES

J. Carboch¹, T. Kočib¹, M. Příbylová¹ & M. Pechačová²

¹Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Katedra sportovních her

²Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta

ABSTRACT

Tennis serve has different efficiency on different surfaces. Every surface has specific characteristics and has different effects on a ball impact and ball bounce. Our aim is to compare service efficiency on different surfaces in tennis doubles at professional tennis tournaments ATP (Association of tennis professionals). The matches were played on clay, hard and grass courts. With the help of match records, we found, that the most service points were won on grass courts; and the least service points on clay courts. The serving team has the biggest advantage on the grass court. The advantage of service is more limited on the clay court, where the receiving players have the biggest chance to win the point.

Keywords: tennis; doubles; service; surface; professional players

SOUHRN

Tenisové podání má odlišnou účinnost na různých typech povrchů. Každý z povrchů má konkrétní vlastnosti, které určují, jak se při dopadu na povrch míč zpomalí a pod jakým úhlem se odrazí. Naším cílem je porovnat četnosti zisku bodu při vlastním podání v utkáních čtyřher na třech základních typech povrchů dvorce na turnajích okruhu ATP (Asociace tenisových profesionálů). Zaměřili jsme se na utkání čtyřher na turnajích ATP, hraných na antukovém, tvrdém a travnatém povrchu. Pomocí záznamů z utkání, jsme došli k výsledkům, že na travnatém povrchu bylo dosaženo největší úspěšnosti zisku bodů při podání, zatímco na povrchu antukovém se dosáhlo nejmenší úspěšnosti. Největší výhoda pro podávající dvojici je na travnatém povrchu, dále na povrchu tvrdém. Na nejpomalejším antukovém povrchu se výhoda podání omezuje a hráči dobří při příjmu podání a hráči s méně dobrým podáním zde mají největší šanci k vítězství nad hráči s lepším podáním.

Klíčová slova: tenis; čtyřhra; podání; povrch; profesionální hráči

---

Úvod

V posledních letech došlo k několika změnám v pravidlech počítání skóre ve čtyřhře na tenisových profesionálních turnajích ATP (Asociace tenisových profesionálů), WTA (Ženská tenisová asociace) a ITF (Mezinárodní tenisová federace). Již se nehraje stejně jakou ve dvouhře, kdy za stavu „shoda“ hráč musí uhrát po sobě ještě dva body, aby vyhrál danou hru. Ve čtyřhře odpadají stavy „výhody“, které následují po stavu „shoda“ ve dvouhře. Pokud tedy nastane „shoda“, tak následující bod rozhodne, kdo vyhraje danou hru, přičemž přijímající dvojice si může zvolit, z jaké strany bude podání přijímat. Rovněž závěrečná sada (pokud je stav 1:1 na sady) se hraje jako tzv. „Match

tie-break“, což je zkrácená hra do 10 bodů namísto rozhodující sady (ITF, 2012).

Podání je v tenisové dvouhře nejčetnější úder, což představuje od 45% (French Open) do 60% (Wimbledon) z celkového počtu úderů v utkání (Johnson, M Hugh, Wood & Kibler, 2006; O'Donoghue & Ingram, 2001). Ve čtyřhře je podání rovněž jedním z rozhodujících faktorů, proto by podávající dvojice měly vyhrávat hry při svém podání. Stejně tak ale přijímající dvojice se snaží být co neúspěšnější. Příjem podání v tenise je jednou z nejdůležitějších herních činností jednotlivce. I na nejpomalejším povrchu (antukovém dvorci), podání a příjem podání zůstávají údery, které nejvíce

ovlivňují výsledky utkání v tenise (Gillet, Leroy, Thouvenecq & Stein, 2009).

Hlavním rozdílem mezi dvouhrou a čtyřhrou je, že ve čtyřhře se klade větší důraz na přesnost umístění míče ve dvorci. Postavení dvou hráčů na každé straně dvorce znamená méně volného prostoru pro zahrání míče (Cayer, 2004). Carboch (2007) tvrdí, že za posledních 20 let se pojetí tenisové čtyřhry změnilo. Rychlost míče ve hře je vyšší, což dělá herní činnosti u sítě obtížnější (Black & Van De Braam, 2012). Proto se ve čtyřhře vyskytuje méně herních činností u sítě oproti předchozím letům a je vidět více úderů od základní čáry. To platí především v ženských čtyřhrách (Black & Van De Braam, 2012; Carboch, 2007). Podle Cayera (2004) musí ve čtyřhře hráči navzájem znát svou hru. Základní taktikou spolupráce dvojice je maximalizace síly partnera a minimalizace jeho případné slabiny. Kvalita páru a jeho úspěch nejsou dány jen součtem kvalit obou partnerů, ale i jejich vzájemnou komunikací a doplňováním se v průběhu utkání (Kočíb & Matějka, 2008). Při odehrávání úderu se musí vzít v úvahu, jaká je pozice soupeřů a partnera. Taktika ve čtyřhře je komplikovanější než ve dvouhře, jelikož ve čtyřhře hráč reaguje na akce tří dalších hráčů. Zásadním rozdílem od dvouhry je, že kromě individuálních herních činností zde přibývají různé formy spolupráce mezi spoluhráči (Kočíb & Matějka, 2008).

Podle Carbocha (2007) tvoří v mužské čtyřhře podání a příjem dohromady 56 % všech úderů, v ženské čtyřhře 42 %. Podání tedy hraje velice důležitou roli ve čtyřhře. Doba letu míče od podávající k přijímajícímu hráči se pohybuje mezi 0,5-1,2 s v závislosti na kvalitě podání, jeho počáteční rychlosti a povrchu dvorce (Dunlop, 2000; Kleinöder, 1997). Kleinöder (2001) uvádí průměrný čas letu míče k hráči po podání na antukovém dvorci, který je při prvním podání 913 ms a při druhém podání 1158 ms; avšak na umělém povrchu (rychlejším) naměřil průměrné časy letu míče u prvního podání 720 ms a při druhém podání 868 ms. To znamená, že na rychlejších površích má přijímající dvojice mnohem méně času reagovat na podání, které se právě na rychlejším dvorci stává ještě větší výhodou.

Filipic, Caks & Filipic (2011) tvrdí, že pořizování záznamu o utkání, jakými jsou např. záznamy hlavních rozhodčích, mohou přinést pro věd-

ce, trenéry a hráče cenné informace o utkáních.

Cílem studie je porovnat četnosti vyhrání bodu při vlastním podání v utkáních čtyřher na třech základních typech povrchů dvorce na turnajích okruhu ATP.

Metody

Porovnávali jsme tři základní povrchy, na kterých se hrají profesionální turnaje – antuka, tzv. “tvrdý povrch” a tráva. Sledovali jsme celkem 151 utkání čtyřher z mužských profesionálních turnajů ATP (51 utkání na povrchu antukovém a tvrdém a 49 utkání na travnatém povrchu). Ze čtyř náhodně vybraných turnajů na každém povrchu byla sledována všechna dokončená utkání. Nedohraná utkání nebyla do výsledků započítána. Střední hodnotu pořadí hráčů ve světovém žebříčku čtyřhry, kteří se utkání účastnili, určíme pomocí mediánu (M) a míru rozptylu pomocí kvartilové odchylky (Q). Ve všech 151 utkáních ATP byl M=42 (Q=28). V 49 utkáních na travnatém povrchu bylo umístění hráčů na ATP žebříčku čtyřhry M=51,5 (Q=33), v 51 utkáních na tvrdém povrchu M=38 (Q=20) a v 51 utkáních na antukovém povrchu bylo průměrné umístění M=50 (Q=31).

Data byla získána pomocí oficiálních záznamů z každého utkání, kde hlavní rozhodčí vždy připsal bod do elektronického záznamu o utkání prostřednictvím dotykového přístroje PDA. Vyhodnocení dat proběhlo pomocí deskriptivní statistiky a pomocí analýzy rozptylu a post-hoc analýzy (*Tukey HSD*). Hladina významnosti byla $\alpha = 0,05$.

Výsledky

Na travnatém povrchu bylo odehráno celkem 5914 bodů (průměr na utkání = 121). Na tvrdém povrchu se odehrálo 6290 bodů (123) a na antukovém povrchu se odehrálo celkem 6075 bodů (119). Četnost vyhraných bodů při podání dosáhla nejvyšší úspěšnosti na travnatém povrchu (tabulka 1). O trochu menší úspěšnost byla na tvrdém povrchu. Nejmenší úspěšnosti zisku bodu při podání bylo dosaženo na antukovém povrchu. Analýza rozptylu všech vyhraných bodů při podání ukázala významný efekt povrchu dvorce $F(2,299) 10,39, p<0,001$. Při vzájemném porovnání jednotlivých povrchů post-hoc testy odhalily významný rozdíl mezi travnatým a antukovým povrchem ($p<0,001$). Dále ukázaly nevýznamné rozdíly mezi antukovým a

Tabulka 1. Průměrné procento zisku bodu při podání na různých površích dvorce.
Table 1. Percentage of service points won on different surfaces.

	Travnatý povrch	Tvrdý povrch	Antukový povrch
Procento vyhraných bodů při podání	69,5 %	66,7 %	63,3 %
Min.	43 %	39 %	31 %
Max.	83 %	87 %	82 %

Tabulka 2. Četnost vyhraných bodů vítězných a poražených dvojic při svém podání.
Table 2. Percentage of service points won of winners and losers.

	Vítězný tým	Poražený tým	Vítězný tým	Poražený tým	Vítězný tým	Poražený tým
	Travnatý povrch		Tvrdý povrch		Antukový povrch	
Procento vyhraných bodů při podání	73,3 %	65,7 %	70,3 %	63,0 %	68,0 %	58,6 %
Min.	61 %	43 %	60 %	39 %	54 %	31 %
Max.	83 %	78 %	87 %	78 %	82 %	72 %

tvrdým povrchem ($p=0,57$) a travnatým a tvrdým povrchem ($p=0,66$).

Z hlediska vítězných a poražených párů bylo dosaženo nejvyšší četnosti vyhraných bodů při podání na travnatých dvorcích – viz tabulka 2. Analýza rozptylu vyhraných bodů při podání u vítězných párů ukázala významný efekt povrchu dvorce $F(2,148) 9,47, p<0,001$. Při vzájemném porovnání jednotlivých povrchů post-hoc testy ukázaly významný rozdíl mezi travnatým a antukovým povrchem ($p<0,001$). Mezi antukovým a tvrdým povrchem byl rozdíl nevýznamný ($p=0,53$). U poražených párů ukázala analýza rozptylu vyhraných bodů při podání významný efekt povrchu dvorce $F(2,148) 7,52, p<0,05$. Při vzájemném porovnání jednotlivých povrchů post-hoc testy ukázaly významný rozdíl pouze mezi travnatým a antukovým povrchem ($p<0,001$).

Tabulka 3 ukazuje, že nejvíce bodů při vlastním podání pro výhru v utkání je zapotřebí na travnatém povrchu, zatímco nejméně na antukovém povrchu. Stejně tak i poražený tým vyhrál v průměru nejvíce bodů na travnatém povrchu při svém podání a nejméně na povrchu antukovém.

Diskuse

Sledovali jsme celkem 151 utkání čtyřher z profesionálních turnajů ATP na třech různých površích. Výsledky ukázaly významné rozdíly mezi povrchy u četnosti zisku bodu při podání a to především mezi travnatým a antukovým povrchem. V průměru pro výhru v utkání stačí vyhrát např. na tvrdém povrchu 70 % bodů při svém podání. Avšak dle výsledků ani 78% vyhraných bodů při podání nestačilo v některých případech k vítězství. Navíc je potřeba podpořit vítězství v utkání i při příjmu podání soupeře.

Rozdíl hodnot relativních četností u poražených týmů a vítězných týmů je největší na antukovém

povrchu, což ukazuje na nejmenší vyrovnanost soupeřů při podání ze všech sledovaných povrchů. Katic, Milat, Zagorac & Durovic (2011) porovnávají četnosti vyhraných bodů při podání vítězů a poražených na turnaji Wimbledon (travnatý povrch) a French Open (antukový povrch) ve dvouhře. Stejně jako v naší studii ukazují vyšší četnosti zisku bodů při podání na travnatém povrchu. Filipcic, Caks & Filipcic (2007) došli k výsledkům, že ve dvouhře je procento vyhraných bodů při podání u vítězů při *prvním podání* 72 % a u poražených 53 %; při *druhém podání* vyhráli vítězové 62 % bodů při svém podání, poražení 39 %. Oproti naší studii je rozdíl procent vyhraných bodů při podání o něco vyšší ve dvouhře, než ve čtyřhře.

Cross & Pollard (2009) uvádějí, že nejvíce *es* (vítězný bod z podání, aniž by přijímající zasáhl míč) z grandslamových turnajů je dosaženo ve Wimbledonu, kde se hraje na travnatém povrchu. Tito autoři rovněž tvrdí, že ve dvouhře na Wimbledonu je odehráno nejvíce her za sadu, kvůli rychlému povrchu dvorce. Nejvíce bodů za hru je odehráno naopak na French Open a nejméně na Wimbledonu (Cross & Pollard, 2009). V našem případě, kde vztahujeme k povrchu průměrný počet bodů za utkání, bylo nejvíce bodů na tvrdém povrchu, nejméně pak na antukovém povrchu. Rozdíly u všech tří povrchů jsou však jen minimální (119-123 bodů na utkání) a vzhledem k tomu, že závěrečná sada se hraje jako „Match-tiebreak“, tak toto kritérium nelze porovnat s utkáními dvouhry.

Závěr

Naším cílem bylo porovnat četnosti zisku bodu při podání ve čtyřhře na třech různých typech povrchu dvorce. Na travnatém povrchu se dosáhlo nejvyšší četnosti vyhraných bodů při podání. Tento povrch poskytuje tedy největší výhodu pro podávající dvojice. Dále byl povrch tvrdý, kde byla

Tabulka 3. Průměrný počet vyhraných bodů v utkání při podání.
Table 3. Average number of total points won in the match.

	Vítězný tým	Poražený tým	Vítězný tým	Poražený tým	Vítězný tým	Poražený tým
	Travnatý povrch		Tvrdý povrch		Antukový povrch	
Průměrný počet vyhraných bodů za utkání	44,1	40,0	42,5	39,6	40,4	35,0

četnost zisku bodu podávajících jen o trochu nižší než na travnatém povrchu. Nejmenší četnosti vyhraných bodů při podání se dosáhlo na antukovém povrchu. Na rychlém travnatém a středně rychlém tvrdém povrchu mají výhodu hráči s dobrým podáním. Na nejpomalejším antukovém povrchu se výhoda podání omezuje a hráči dobří při příjmu podání a hráči s méně dobrým podáním zde mají největší šanci k vítězství nad hráči s lepším podáním.

Literatura

Black, W., & Van De Braam, M. (2012). The Modern Game of Doubles: A Tactical Perspective. *ITF coaching and Sport Science Review*, 56(20), 13-14.

Carboch, J. (2007). Taktika a trénink čtyřhry mužů a žen v tenise. In Sport a věda 2007. Sborník mezinárodní studentská vědecká konference Věda v pohybu pohyb ve vědě. Pořádaná UK FTVS 11. dubna 2007. Ed. Landa, P., Šmídová, J. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, s. 9-11.

Cayer, L. (2004). *Doubles tennis tactics*. Champaign : Human Kinetics.

Cross, R., & Pollard, G. (2009). Grand Slam men's singles tennis 1991-2009 Serve speeds and other related data. *ITF coaching and Sport Science Review*, 16(49), 8-10.

Filipic, A., Caks, K. K., & Filipic, T. (2011). A comparison of selected match characteristics of fe-male tennis players. *Kinesiologia Slovenica*, 17(2), 14-24.

Gillet, E., Leroy, D., Thouwarecq, R., & Stein, J. F. (2009). A notational analysis of elite tennis serve

and serve-return strategies on slow surface. *Journal of Strength & Conditioning Research*, 23(2), 532-539.

ITF (2012). *ITF Rules of tennis 2012*. ITF Ltd., London.

Johnson, C. D., Mchugh, M. P., Wood, T., & Kibler, W. B. (2006) Performance demands of professional male tennis players. *British Journal of Sports Medicine*, 40(8), 696-699.

Katic, R., Milat, S., Zagorac, N., & Durovic, N. (2011). Impact of Game Elements on Tennis Match Outcome in Wimbledon and Roland Garros 2009. *Collegium Antropologicum*, 35(2), 341-345.

Kleinöder, H. (1997). The return of serve. In *ITF Special Newsletter Edition on Biomechanics*.

Kleinöder, H. (2001). The return of serve. *ITF coaching & sport science review*, 2(1), 5-6.

Kočib, T., & Matějka, J. (2008). Taktika a herní pojetí tenisové čtyřhry u dorostu a dospělých. In J. Dovalil & M. Chalupcecká (Eds.) *Současný sportovní trénink: sborník příspěvků z konference* – Praha, 23. ledna 2008., Praha: Olympia, s. 151-155.

O'Donoghue, P., & Ingram, B. (2001). A notation analysis of elite tennis strategy. *Journal of Sports Sciences*, 19(2), 107-115.

PhDr. Jan Carboch, Ph.D.
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK
Katedra sportovních her
José Martího 31, Praha 6
16252
carby@post.cz

ZMĚNY MNOŽSTVÍ TĚLESNÉHO TUKU U ÚČASTNÍKŮ LONGITUDIÁLNÍHO PILOTNÍHO PROJEKTU PODPORY ZDRAVÍ PEDAGOGŮ

CHANGES OF BODY FAT MASS OF PARTICIPANTS IN LONGITUDIAL PILOT PROJECT OF TEACHERS' HEALTH SUPPORT

J. Schuster, M. Krejčí & M. Pešek

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra výchovy ke zdraví

ABSTRACT

Presented results were collected during the research process of the international project EU INTEREG IV- 16 PACZion (2008-2012) - "Passau-České Budějovice union for support of teachers health", which was realized in University of South Bohemia, Faculty of Education, Department of Health Education in a cooperation with Passau University, Faculty of Education, Department of Education in the period October 2008 - February 2012. The experimental sample was created from 25 teachers from South Bohemia Region (3 males in age interval 56 - 60, 22 females in age interval 41 - 60) active in the teacher's profession. In the sample were teachers from all school types – from kindergarten educationalists till university readers. During the research process oriented on health supportive intervention and optimization of the teacher's life style, the analyses of weight, height, and Body fat mass (controlled by Bio impedance method) were provided. During the reporting period, the average weight of the reference group of 25 participants from the initial 74.9 kg to 74.6 kg. Average percentage content of fat in the body decreased from the initial 35.5% to 29.1% and the average amount of fat from 27.1 kg to 22.3 kg. On the base of statistics analyses was found out that during the project realization significant decreasing of body fat mass was succeeded. Therefore it is possible to declare that Bio impedance method can be successfully used as objective criteria of the evaluation of different intervention programs or projects.

Keywords: health of educationalists; bio impedance; body fat mass

SOUHRN

Prezentované výsledky byly získány při řešení mezinárodního projektu EU INTEREG IV- 16 PACZion (2008-2012) - "Passau-České Budějovice union for support of teachers' health" („PACZion - Pasovsko-českobudějovická unie pro podporu zdraví pedagogů“), který byl realizován na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, pedagogické fakultě, katedře výchovy ke zdraví ve spolupráci s Univerzitou Pasov, pedagogickou fakultou, katedrou pedagogiky v období od října 2008 do února 2012. Skupinu participantů tvořilo 25 pedagogů z Jihočeského kraje (3 muži ve věkovém rozpětí 56 - 60 let, 22 žen ve věkovém rozpětí 41 - 60 let) vykonávajících aktivní pedagogickou činnost. Ve skupině participantů byli zastoupeni pedagogové ze všech stupňů škol počínaje mateřskými až po školy vysoké. V průběhu řešení projektu, zaměřeného intervenčně na podporu zdraví a zlepšování životního stylu pedagogů, byla u participantů zjišťována hmotnost, výška, BMI, obsah tělního tuku (zjišťovaný bioimpedanční analýzou). Během sledovaného období klesla průměrná hmotnost sledované skupiny 25 participantů z počátečních 74,9 kg na 74,6 kg. Průměrný procentický obsah tuku v těle klesl z počátečních 35,5 % na 29,1 % a průměrné množství tuku z 27,1 kg na 22,3 kg. Zjištěné rozdíly procentického i absolutního obsahu tuku byly vyhodnoceny jako statisticky průkazné. Využití bioimpedanční analýzy při hodnocení úspěšnosti intervenčních programů zaměřených na rozšiřování aktivního životního stylu se proto jeví jako užitečné objektivní kritérium.

Klíčová slova: tělesný tuk; zdraví pedagogů; bioimpedanční analýza

---

Úvod

Charakteristické znaky současného životního stylu v EU

Dlouhodobý technickoekonomický rozvoj dosahovaný v zemích EU v posledních desetiletích má kromě pozitivních přínosů i své negativní stránky.

Postmoderní společnost např. vytvořila účinné obezitogenní prostředí, kterému řada jedinců jen těžko odolává (Pařízková, 2007).

Technickoeconomický rozvoj výrazně mění kvalitu života člověka v pozitivním i negativním smyslu vzhledem ke zdravé délce života. Na jedné straně tělesná práce a námaha v zaměstnání i v domácnosti se výrazně snížila, přibyl volný čas, na druhé straně moderní výroba potravin a nejrozličnějšího spotřebního zboží se rozrostla a vlivem reklamy láká ke spotřebě. Vznikl tzv. „konzumní životní styl“, který se vyznačuje nadspotřebou různých věcí a často jejich plýtváním, nedbalostí o životní prostředí, nedostatkem pohybové činnosti, nadměrnou konzumací potravin (často nezdravých) a drog (alkohol, tabák, zneužívání léků a omamných látek), hlukem, chvatem, neklidem a duševní zátěží z přemíry podnětů a informací. Paradoxním jevem je skutečnost, že právě tímto stylem si lidé zdravou délku života krátí, mohou si přivodit předčasné zdravotní problémy, nemoci či dokonce předčasná úmrtí (Krejčí, 2011).

Aktivní délka života

Rozvoji metodologie ukazatelů zdraví populace byla v EU v posledních deseti letech věnována vysoká pozornost. Souhrnné ukazatele zdraví populace (angl. summary measures of population health) jsou v současné době měřeny kombinováním údajů o úmrtnosti (mortality) s údaji o zdraví (non-fatal health outcomes) a jsou nástrojem vhodným pro porovnávání úrovně zdraví mezi populacemi, k monitorování dlouhodobých trendů ve zdraví včetně rizikových faktorů, což je důležité pro směřování priorit ve výchově ke zdraví, pro plánování zdravotních intervencí a hodnocení jejich efektivity. Souhrnné ukazatele zdraví populace se zařazují i mezi základní ukazatele charakterizující celkovou vyspělost zemí, což dokládá i zařazení ukazatele zdravé délky života mezi Evropské strukturální ukazatele. Průměrná délka života obyvatel států Evropské unie sice narůstá, avšak délka života však sama o sobě nevypovídá nic o kvalitě žití. Z tohoto důvodu je v EU prosazován jako základní ukazatel tzv. „zdravá délka života“. Zdravá délka života (Healthy Life Years) je definována jako průměrný počet zbývajících let života, které osoba v určitém věku prožije v dobrém zdraví, tj. bez zdravotního omezení. Důraz je tím kladen nejen na celou délku života ale i na jeho kvalitu, vyjádřenou zdravotním stavem člověka. Ukazatel zdravé délky života je kombinací ukazatele střední délky života, který vychází z úplných statistik zemřelých, a charakteristiky zdraví, hodnoceného na základě odpovědí získaných z výběrových šetření. Tato šetření jsou prováděna standardizovaným způsobem ve všech zemích EU a lze je z tohoto hlediska považovat za srovnatelná. V roce 2002 činila v České republice hodnota zdravé délky života při narození u mužů 62,8 roku, u žen 63,3.

Ačkoliv hodnoty střední délky života celkem se u obou pohlaví liší (u žen byla v roce 2002 o 6,6 let delší), hodnoty zdravé délky života obou pohlaví se liší o jen 0,5 roku. Ženy tedy sice žijí déle, avšak část života prožita v nemoci je vyšší než u mužů (více viz <http://www.demografie.info/>), více in Krejčí (2011).

Podpora zdraví pedagogů v EU

• Je pochopitelné, že změny sociálního prostředí nepostihují všechny jednotlivce v zemích EU ve stejné míře. Zvýšenému zdravotnímu riziku odpovídajícímu pracovní profesi jsou vystaveny zejména některé profesní skupiny v zemích EU. K nim můžeme aktuálně přiřadit pedagogické profese. Zejména již výsledky výzkumné studie z roku 2004 (Weber, Weltle, Lederer, 2004), nověji pak výzkumné analýzy dokládají vzrůstající počet pedagogů ohrožených v konkrétních somatických, psychických i sociálních zdravotních ukazatelích. Za příčiny tohoto vývoje v pedagogických profesích jsou považovány zejména následující zdroje: vysoká stresová zátěž z přemíry úkolů a administrativy, edukační náročnost, žáci a studenti s problémovým chováním, konflikty s žáky a studenty, konflikty s kolegy, pocíťování nedostatečné ochrany ze strany vedení dané instituce, působení fenoménů současné společnosti jako je násilí, mobbing, diskriminace a konkurenční vztahy.

Obrázek 1. Kontinuum transformace „Self“ ve smyslu podpory a rozvoje zdraví.

Figure 1. Continuum transformation "Self" in terms of support and development of health.

Uvedené skutečnosti daly podnět ke vzniku výzkumných projektů v rámci EU. K nim patřil i mezinárodní projekt EU INTEREG IV- 16 PACZion (2008-2012) - "Passau-České Budějovice union for support of teachers' health", který byl realizován na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, pedagogické fakultě, katedře výchovy ke zdraví ve spolupráci s Univerzitou Pasov, pedagogickou fakultou, katedrou pedagogiky v období od října 2008 do února 2012. Tento projekt byl zaměřen na ochranu zdraví a preventivní zdravotní opatření vzhledem k pedagogické profesi učitele,

zahrnující zklidňující a relaxační techniky, adekvátní pohybové aktivity, zejména chůze v terénu, jógová cvičení, nordic walking, cykloturistiku, kondiční plavání, aerobní cvičení a zážitkově orientované outdoorové aktivity. Dále pak salutogenní psychotréning, poradenství v oblasti výživy a pravidelný monitoring vybraných antropometrických a psychosomatických zdravotních ukazatelů. Získané poznatky a dovednosti by měly postupně vést účastníky ke zlepšování životního stylu a také k další edukaci svého okolí, zejména na vlastním školním pracovišti. V následujícím přehledu jsou prezentovány pouze výsledky týkající se změn obsahu tělesného tuku v období trvání intervenčního programu daného projektu.

Cílem předkládané práce bylo ověřit bioimpendanční analýzou změny hodnot tělesného tuku

z nich kromě pedagogické činnosti zastávali na svých pracovištích také vedoucí funkci příslušného školského zařízení. Školská zařízení, na kterých vybraní pedagogové působí, se nacházejí v krajském i v ostatních městech a místech Jihočeského kraje. Z hlediska charakteristiky souboru je třeba zmínit, že dvě členky vyšetřovaného souboru praktikovaly laktovegetariánský způsob výživy a jedna dodržovala zásady bezlepkové diety.

Tabulka 1. Vybrané tělesné ukazatele účastníků na počátku projektu (N=25; 3 muži, 22 žen).

Table 1. Chosen body indicators of participants at the beginning of the project (N=25; 3 males, 22 females).

pohlaví	věk	hmotnost v kg	výška v cm	BMI	%tuku	tuk v kg
F	45	67,2	180	20,8	18,7	12,6
F	43	65,2	169	22,8	23,6	15,4
F	41	112,6	178	35,5	40,5	45,6
F	56	101,6	169	35,6	42,6	43,1
F	57	81	173	27,1	33,8	27,4
F	50	75	158	30	37,6	28,2
F	57	78,6	170	27,2	33,3	26,2
F	45	78,9	183	23,6	26,2	20,7
F	58	72,2	165	26,3	35,9	25,9
F	49	67,8	180	20,9	25,4	17,2
F	56	87,1	170	32	37,2	32,4
M	58	79	179	24,6	17,5	13,8
F	58	75,4	170	26	28,9	21,8
F	60	54,6	158	21,9	23,3	18,1
F	54	63,6	168	22,6	30,5	19,4
F	41	67,1	172	22,7	26,5	17,8
F	52	69,2	169	24,2	25,6	15,3
F	46	58	166	21,1	26,4	15,3
F	54	54,7	164	20,4	26	14,2
M	60	73,4	170	25,4	19,3	14,2
F	48	85,7	175	28	34,5	29,6
M	56	76,1	171	26	17,7	13,5
F	54	63,1	162	24	25,8	16,3
F	56	85,2	168	30,2	34,7	29,6
F	62	72,9	172	24,7	34,3	25
Arit. průměr	52,6	74,6	170,4	25,7	29,1	22,3

u participantů projektu PACZion. Jedná se o hodnocení změn antropometrických ukazatelů, u kterých aplikovaný intervenční program mohl vyvolat měřitelné změny.

Předpokládali jsme v souladu s údaji Riegerové a Ulbrichové (1993), že hodnocení změn tělesného tuku jako nejvariabilnější komponenty lidského těla může být v tomto ohledu využito k objektivnímu posouzení úspěšnosti optimalizace pohybového a stravovacího režimu participantů.

Metodika

Charakteristika výzkumného souboru

Výběr participantů do projektu PACZion byl proveden metodou náhodného výběru. Vyšetřovaný soubor byl tvořen 25 pedagogy (3 muži ve věkovém rozpětí 56 - 60 let, 22 žen ve věkovém rozpětí 41 - 60 let). Byli v něm pedagogové ze všech stupňů škol, od mateřských škol až po školy vysoké. 3

Všichni participanté projektu byli v průběhu jeho trvání vyšetřováni celkem čtyřikrát a to rovnoměrně v období let 2009 - 2011. S plánovanou náplní projektu byli účastníci postupně seznamováni a prakticky instruováni formou přednášek, skupinových a individuálních konzultací, ukázek a instrukcí zaměřených na získání znalostí, dovedností a návyků potřebných pro samostatnou aplikaci v každodenním životě.

Použité metody

- Měření tělesné hmotnosti – podle Vignerová, Bláha (2001)

Tělesná hmotnost účastníků byla na začátku, v průběhu a při ukončení projektu zjišťována vážením na osobní váze Tanita BC 531 s garantovanou přesností vážení na 0,1kg. Při vážení měli účastníci na sobě spodní prádlo. Vážení probíhalo

v ranních hodinách a do doby vážení nepřijímali žádné jídlo a nápoje.

Tabulka 2. Vybrané tělesné ukazatele účastníků při ukončení projektu (N=25; 3 muži, 22 žen).

Table 2. Chosen body indicators of participants at the end of the project (N=25; 3 males, 22 females).

pohlaví	věk	hmotnost v kg	výška v cm	BMI	%tuku	tuk v kg
F	45	67,2	180	20,8	18,7	12,6
F	43	65,2	169	22,8	23,6	15,4
F	41	112,6	178	35,5	40,5	45,6
F	56	101,6	169	35,6	42,6	43,1
F	57	81	173	27,1	33,8	27,4
F	50	75	158	30	37,6	28,2
F	57	78,6	170	27,2	33,3	26,2
F	45	78,9	183	23,6	26,2	20,7
F	58	72,2	165	26,3	35,9	25,9
F	49	67,8	180	20,9	25,4	17,2
F	56	87,1	170	32	37,2	32,4
M	58	79	179	24,6	17,5	13,8
F	58	75,4	170	26	28,9	21,8
F	60	54,6	158	21,9	23,3	18,1
F	54	63,6	168	22,6	30,5	19,4
F	41	67,1	172	22,7	26,5	17,8
F	52	69,2	169	24,2	25,6	15,3
F	46	58	166	21,1	26,4	15,3
F	54	54,7	164	20,4	26	14,2
M	60	73,4	170	25,4	19,3	14,2
F	48	85,7	175	28	34,5	29,6
M	56	76,1	171	26	17,7	13,5
F	54	63,1	162	24	25,8	16,3
F	56	85,2	168	30,2	34,7	29,6
F	62	72,9	172	24,7	34,3	25
Arit. průměr	52,6	74,6	170,4	25,7	29,1	22,3

Měření tělesné výšky – podle Vignerová, Bláha (2001)

Měření výšky bylo prováděno vestoje posuvným antropometrickým měřidlem P-375. Měřilo se ve stoji maximálně vzpřímeném, s patami u sebe a bez obuvi. Hlava byla v poloze „pohledu do dálky.“ Měření byla prováděna s přesností na 0,5 cm.

- Výpočet hodnot BMI (Kudrna, 2002)

Výpočet BMI (Body mass index) byl proveden manuálně dosazením naměřených a navážených hodnot do vzorce $BMI = \text{hmotnost v kg} / \text{čtvercem výšky v m}$.

- Zjišťování procentického a hmotnostního obsahu tuku v těle - dodržován postup Kushner, Schoeler (1999) a Riegerová, Přidalová, Ulbrychová (2006)

K zjišťování procentuálního a hmotnostního obsahu tuku v těle účastníků projektu byl použit monofrekvenční analyzátor tělesné struktury Bodystat 1500 MDD. Umístění elektrod na ruce je specifikováno tak, že signální elektroda je umístěna dorsálně na prostoru mezi 2. a 3. metakarpem a měřicí elektroda pak dorsálně na zápěstí mezi radiem a ulnou. Umístění na noze je specifikováno tak, že signální elektroda je umístěna dorsálně v prostoru mezi 1. a 2. metatarze a měřicí elektroda anterolaterálně vedle kotníku mezi tibí a fibulou.

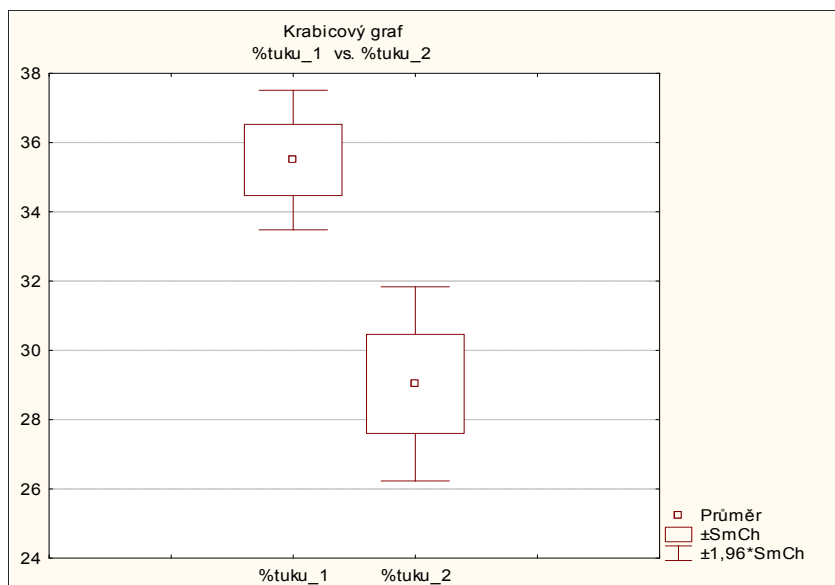
Zjišťování obsahu tuku u participantů na přístroji Bodystat 1500 MDD probíhalo za podmínek, které uvádí Riegerová, Přidalová, Ulbrychová (2006): nejíst a nepít po dobu 4-5 hodin před měřením, necvičit po dobu 12 hodin, nepožívat alkohol po dobu 24 hodin, vyprázdnit močový měchýř a před měřením organismus opětovně zavodnit neslazenou tekutinou. Měření provádět při pokojové teplotě

v klidu, v poloze lehu na zádech s roztaženými dolními a horními končetinami. Naměřené hodnoty byly zpracovány pomocí softwaru BIATECH 2006 s tolerancí $\pm 2\%$.

- Intervenční program (Krejčí, 2009)

Na základě výsledků výzkumu v projektech Krejčí (2005-2011) GAČR 406/05/1685, GA ČR 406-08-0352 bylo stanoven intervenční program ve smyslu transformace „Self“ a procesuální změny zdraví participanta (podrobně viz Krejčí, 2011).

Znázorněním procesu transformace „Self“ do kruhu je formulována kontinuální návaznost jednotlivých sektorů a možnost opakování intervence v koherentních cyklech. Také je tím vyjádřena možnost začít intervenci z libovolného sektoru. Podle specifik daného jedince je možné začít intervenci podpory zdraví např. v sektoru „uvolnění“ nácvikem relaxačních technik a pak pokračovat intervenčními zásahy v dalších sektorech. Je však možné začít v sektoru „výživa“ nebo stanovit edukační intervenci na základě konzultace s lékařem po preventivní lékařské prohlídce.

Parametr	Průměr	Sm.odch.	N	t	p
%tuku_1	35,5	5,138132			
%tuku_2	29,1	9,890989	25	5,047622	0,000037

Graf 1. Obsah tělního tuku (v %) účastníků na začátku (1) a při ukončení (2) projektu (N=25; 3 muži, 22 žen).

Graph 1. The content of body fat (in %) of the participants at the beginning (1) and at the end of the project (2) (N=25; 3 males, 22 females).

- Statistické hodnocení dat

Naměřené hodnoty byly zpracovány tabelárně a graficky. Statistickými metodami byly hodnoceny změny procentuálního a hmotnostního obsahu tuku v těle participantů za období trvání projektu. K tomuto hodnocení byla použita data zjištěná při vstupním a výstupním měření, která byla provedena 9. 10. 2009 a 6. 5. 2011. Statistické hodnocení zjištěných rozdílů obsahu tuku bylo provedeno pomocí Studentova t-testu.

Výsledky

Na počátku projektu zaměřeného na aktivní osvojení preventivních zdravotních opatření a posilování zdraví pedagogů byli jeho jednotliví účastníci podrobeni počátečnímu vyšetření. Tyto výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 1.

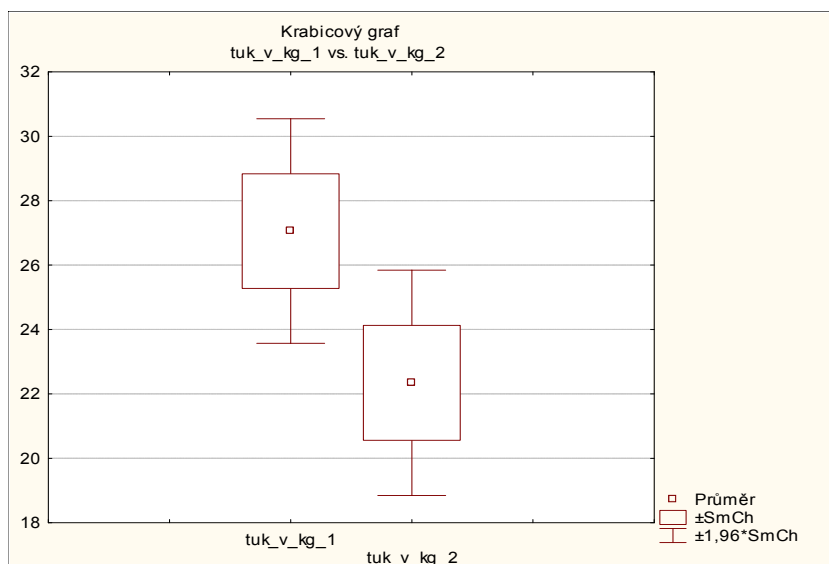
Diskuze

Tabulka č. 1 uvádí vstupní hodnoty participantů. Z tabelovaných hodnot indexu BMI jednotlivých 25 pedagogů vyplývá, že jejich BMI se pohybuje v obvyklém širším rozmezí hodnot od 20 do 39. Počet členů vyšetřovaného souboru se zjištěnou hodnotou BMI nižší než 25, jejichž hmotnost by podle doporučených kritérií organizace WHO (WHO, 2004) byla posouzena jako normální, je téměř vyrovnán s počtem členů s hodnotou BMI vyšší než 25 odpovídající kategoriím pro osoby s nadváhou nebo

obezitou. Toto zjištěné rozdělení hodnot BMI v souboru pedagogů sestaveném náhodným výběrem přibližně odpovídá rozdělení typickému pro naši současnou populaci. Lze se proto do určité míry domnívat, že při rozšiřování navrženého intervenčního programu by se dosažené změny antropometrických ukazatelů při aplikacích v jiných skupinách pedagogů nemusely významným způsobem lišit.

Změny procentického a hmotnostního obsahu tělního tuku členů vyšetřovaného souboru za dvouleté období účasti v intervenčním programu projektu jsou dobře patrné z grafů 1 a 2 a z tabulek 1 a 2.

Tabulka 2 prezentuje výstupní tělesné parametry participantů zjištěné při ukončení intervenčního programu, z kterých je patrné, že prakticky u všech účastníků projektu došlo ke snížení obsahu tělesného tuku. Zjištěná míra snížení tělního tuku v % i v kg však nebyla u všech participantů stejná, neboť zřejmě závisí také na motivaci a individualitě účastníků. Doporučených hodnot obsahu tělního tuku, tj. 28-31% pro ženy a 22-24 % pro muže (Lohman, 1992, Hayward, Wagner, 2004) při ukončení projektu nedosáhli všichni členové vyšetřovaného souboru pedagogů. Z uvedených tabelovaných hodnot v tabulkách 1 a 2 je však možné zjistit, že zatímco na počátku projektu splňovali toto doporučené kritérium obsahu tělního tuku jeho účastníci jen výjimečně, na konci projektu jich byla již nadpoloviční většina. Během sledovaného období klesla průměrná hmotnost sledované skupiny 25 participantů z počátečních 74,9kg na 74,6kg. Průměrný procentický obsah tuku v těle klesl z počátečních 35,5% na 29,1% a průměrné množství tuku z 27,1kg na 22,3kg. Z uvedených výsledků statistického hodnocení rozdílů zjišťovaného obsahu tělního tuku participantů projektu za celé jeho období vyplývá, že tyto rozdíly jsou pro tělní tuk hodnocený v procentech i v kilogramech statisticky průkazné (viz graf 1 a 2). V souladu s údaji Riege-rové a Ulbrychové (1993) byla tak potvrzena správnost našeho předpokladu o vhodnosti zařazení sledování změn obsahu tělního tuku do programu projektu. Objektivní metodou zjištěné a hodnocené snížení obsahu tělního tuku tak potvrdilo vhodnost i účinnost navrženého intervenčního programu. Využití bioimpedanční analýzy v podobných intervenčních programech lze proto doporučit praxi.

Parametr	Průměr	Sm.odch.	N	t	p
tuk_v_kg_1	27,10000	8,89709			
tuk_v_kg_2	22,30000	10,37219	25	5,857345	0,000005

Graf 2. Obsah tělního tuku (v kg) účastníků na začátku (1) a při ukončení (2) projektu (N=25; 3 muži, 22 žen).

Graph 2. The content of body fat (in kg) of the participants at the beginning (1) and at the end of the project (2) (N=25; 3 males, 22 females).

Zjištěné změny hodnot BMI participantů během intervenčního programu patrně z tabulek 1 a 2 prokazují, že tento ukazatel ve srovnání s bioimpedanční analýzou neposkytuje vhodné výsledky k posuzování účinnosti podobných intervenčních programů. Je třeba přihlídnout k faktu, že implementací adekvátního pohybového režimu do života participantů dochází ke změnám hmotnosti. To se projevuje určitým zkreslováním hodnot BMI, které je způsobeno kompenzací úbytku tuku narůstající svalovou hmotou.

Snižování množství tělního tuku v současné, převážně konzumním způsobem orientované populaci, patří k nejvýznamnějším úkolům primární zdravotní prevence a zdravotnické výchovy a osvěty. Z toho pohledu se proto jeví sledovaný intervenční program jako úspěšný a na závěr je možné konstatovat, že splnil očekávané předpoklady

Literatura

Cihlars, D. *Die Förderung der Berufszufriedenheit von Lehrkräften. Individuelle, soziale und organisationsbezogene Maßnahmen der schulischen Personalentwicklung.*

Hayward, V., H., & Wagner, D., R. (2004). *Applied body composition assessment*. 2. rd ed. Champaign: Human Kinetics.

Krejčí, M. (2011). *Výchova ke zdraví – strategie výuky duševní hygieny ve škole*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Kudrna, P. (2002). *Hubneme s rozumem*. Praha: Radioservis.

Lohman, T., G. (1992). *Advances in Body Composition Assessment*. Champaign: Human Kinetics.

Pařízková, J. (2007). Faktory vzniku obezity. In J. Pařízková, & L. Lisá, *Obezita v dětství a dospívání*. Praha: Galén, 13-25.

Seibert, N., & Krejčí, M. (2012). *Binationale Dokumentation der Projektergebnisse*

zum Nachweis der Effizienz einer systematischen Gesundheitsförderung im Lehrberuf. Passau: Universität Passau.

Riegrová, J., & Ulbrichová, M. (1993). *Aplikace fyzické antropologie v tělesné výchově a sportu (příručka funkční antropologie)*. Olomouc: UP.

Riegrová, J., Ulbrichová, M., & Přidalová, J. (2006). *Aplikace fyzické antropologie v tělesné výchově a sportu (příručka funkční antropologie)*. Olomouc: Hanex.

Vignerová, J., & Bláha, P. (2001). *Sledování růstu českých dětí a dospívajících: norma, vyhublost, obezita*. Praha: Státní zdravotní ústav.

Weber, A., Weltle, D., & Lederer, P. (2004). Frühinvalidität im Lehrberuf: Sozial- und arbeitsmedizinische Aspekte. In: *Dtsch Arztebl* 2004; 101: A 850–859 (Heft 13).

WHO. (2004). BMI classification. [on-line]. *The International Classification of adult underweight, overweight and obesity according to BMI*. Poslední aktualizace 2009-05-06, citováno [2011-11-02]. Dostupné z: http://apps.who.int/bmi/index.jsp?introPage=intro_3.html <http://www.demografie.info/>

Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

Dukelská 9

371 15 České Budějovice

schuster@pf.jcu.cz

KAZUISTICKÁ STUDIE HISTORIE FOTBALU VE VĚTŠÍM ČESKÉM MĚSTĚ V LETECH 1918 - 1938

CASUISTIC STUDY OF FOOTBALL HISTORY IN A LARGER CZECH TOWN IN 1918 - 1938

J. Štumbauer

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

---

ABSTRACT

The present article is a detailed historical case study of football in České Budějovice in the interwar period. It was, at that time, the third largest town in Bohemia and can successfully serve as demonstration of gradual development of the organizational structure of football clubs in larger Czech towns then. For the purpose of case study the two-national character of local football presents an indisputable advantage. There was only one renowned German football club there, but at the end of the 20s it had the best performance of all home clubs in České Budějovice and from the national perspective it ranked among the absolute elite of German football in interwar Czechoslovakia. As late as in the 30s the local big Czech numerical superiority was evident and the sceptre of best local football club was taken over by SK ČB, whose direct successor is today's league team Dynamo České Budějovice. Nevertheless, it uses the space of the original field DFC Budweis. Also many other clubs mentioned in this article have currently either a direct or at least indirect continuation.

Keywords: clubs; activity; officials; results

SOUHRN

Předkládaná stat' je detailní historickou případovou studií fotbalu v Českých Budějovicích v meziválečném období. Ty byly v této době třetím největším městem v Čechách a lze na nich úspěšně demonstrovat postupný vývoj organizační struktury fotbalových klubů ve větších českých městech té doby. Pro potřeby případové studie je nespornou výhodou dvojnárodnostní charakter zdejšího fotbalu. Významný německý fotbalový klub zde byl pouze jeden, ale ten zato měl koncem 20. let ze všech českobudějovických klubů nejvyšší výkonnost a z celostátního hlediska patřil k absolutní špičce německého fotbalu v meziválečném Československu. Až ve 30. letech se projevila zdejší velká česká početní převaha a žezlo nejlepšího místního fotbalového klubu převzalo SK ČB, jehož přímým pokračovatelem je dnešní ligové Dynamo České Budějovice, které však využívá prostory původního hřiště DFC Budweis. Také řada dalších, ve statí řešených klubů, má v současnosti buď přímé, nebo alespoň nepřímé pokračování.

Klíčová slova: kluby; činnost; funkcionáři; výsledky

Úvod

Fotbal byl v meziválečném období v Československu daleko nejrozšířenějším a nejpopulárnějším sportem s široce rozvětvenou organizační strukturou fotbalových klubů v každém větším městě. Nejinak tomu bylo i v Českých Budějovicích, kde navíc mimo klubů českých koexistoval i fotbal občanů německé národnosti. I z tohoto důvodu jsou České Budějovice velmi vhodným objektem pro případovou dobovou studii organizační struktury a historie fotbalu v meziválečném Československu, včetně dynamiky jejího vývoje na místní úrovni.

Vhodným objektem pro případovou studii jsou i z hlediska svojí velikosti a svého významu. Přes stagnaci počtu obyvatel, byly České Budějovice se svými více jak 55 tisíci obyvateli totiž ještě začátkem 30. let stále třetím největším městem Čech za Prahou a Plzní a před silně německými městy Ústím nad Labem (43 tis. obyvatel), Libercem (38 tis.) a Jabloncem (33 tis.)¹. České Budějovice byly

---

¹ Při sčítání obyvatel 1921 měly České Budějovice s přilehlými obcemi 57 530 obyvatel, z nichž se 7 006 hlásilo k německé národnosti. Samotné vnitřní město mělo 44 022 obyvatel a přilehlé obce

střediskem stejnojmenného správního (politického) okresu a pro svoji polohu, velikost, vyvážený průmyslový potenciál, rozvinuté školství, finančníctví, obchod a další aktivity byly skutečným centrem rozlehlých jižních Čech. Ve městě sídlila řada významných úřadů a institucí a také velká vojenská posádka. Mimořádné postavení měly jako školské a vzdělávacího centrum. Počtem středních škol (15 českých a 5 německých) se totiž řadily na 3. místo v Českých zemích, hned za Prahu a Brno.²

Fotbal zde sice byl daleko nejrozšířenějším a nejoblíbenějším sportovním odvětvím meziválečného období, ale měl výrazné, téměř dvacetileté zpoždění nejenom oproti Praze, ale i Plzni a některým dalším českým městům.³ Do první světové války sice vznikly základy dvou později nejúspěšnějších fotbalových klubů ve městě, českého SK a německého DFC, ale hrálo se jenom minimum zápasů a nebyla zde ustavena žádná oficiální soutěž. K dispozici bylo jen jedno regulérní hřiště, které vlastnil klub německý.

Organizační a výkonnostní zpoždění českobudějovického fotbalu pokračovalo i po I. světové válce. Jako první dosáhl vyšší úrovně německý DFC Budweis, který koncem 20. let pronikl téměř až do absolutní československé amatérské špičky. Pak ale doplatil na velkou izolaci od ostatních center německého fotbalu u nás a jeho výkonnost poklesla.

Systematickou a trpělivou prací funkcionářů postupně vzrůstala výkonnost SK České Budějovice, který se počátkem 30. let přiblížil mimo-pražské špičce. Jeho velkým cílem byla účast v I. lize, ale přestože k tomuto byl několikrát velmi blízko, do konce 30. let se mu jej splnit nepodařilo. Mnoho úsilí si vyžádalo i okolnostmi vynucené trojí budování klubového hřiště.

Na této studii lze také demonstrovat postupný vývoj místní struktury soutěží a to jak oficiálních, organizovaných v roce 1922 založenou Československou Asociací Footballovou (ČSAF), respektive Československým Svazem Footballovým nebo Deutscher Fussballverband in der ČSR (DFV).

(dnes plně integrované) 13 508 obyvatel. Tyto údaje podle: *Obce v číslech. Okres České Budějovice*. (1990). Č. Budějovice: Okresní oddělení Českého statistického úřadu.

² Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže*, s. 95. a Česka, R. (1933). *Adresář města Českých Budějovic 1933*. Č. Budějovice: nákladem Fr. Klímy, s. 36 - 38.

³ ... "Začátkem roku 1896 jest v Praze více než deset mužstev, kromě rezervních"...

1895 konají se též první zápasy v Plzni.

Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. Republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, s. 271.

V tomto sdělení jsou i zmínky o soutěžích stojících mimo tento rámec, tedy soutěží organizovaných Svazem tělovýchovných amatérských klubů v RČS (STAK),⁴ stejně jako utkání pohárových a přátelských. Studie také naznačuje velmi obtížnou cestu provinčních klubů do tehdejšího vrcholového (profesionálního fotbalu).

Rozbor činnosti jednotlivých českobudějovických fotbalových klubů v meziválečném období.

V této části sdělení je proveden detailní rozbor všech klubů zabývajících se v inkriminovaném období v Českých Budějovicích fotbalem. Jedná se jak o kluby jejichž existence a činnost spadá již do období před I. světovou válkou, tak o kluby které vznikly (a také zanikly) v meziválečném období.

Válkou přerušená činnost *Sportovního klubu České Budějovice* se opět rozběhla v roce 1919. SK České Budějovice měl, jako jediný sportovní klub ve městě, k dispozici vlastní, i když značně improvizovanou tělocvičnu umístěnou v zadním traktu restaurace U Redlinků na Senovážném náměstí. Jako hlavně fotbalový klub však v této době ještě stále neměl vlastní hřiště. Pokusil se sice získat, a na čas dokonce i zabral, hřiště na Střeleckém ostrově, které před válkou používal DSK Budweis, ale tento spontánní zábor skončil neúspěchem a hřiště muselo být vráceno DSK Budweis.

V roce 1919 se hrála v Českých Budějovicích pouze přátelská utkání. SK České Budějovice měl v té době dvě mužstva - I. mužstvo a tzv. „Old Boys“, což byli hráči klubu z let 1912 - 1914, kteří ve zdraví přežili I. světovou válku. V září tohoto roku se klub v rámci snahy po národním zvýraznění přejmenoval na Klub atletů „Žižka“.⁵ Tento název se však neujal a v říjnu již byl opět používán název SK České Budějovice. Sezónu 1919 zakončil zápas „Old Boys“ s pražskou Slavií porážkou 1:4.⁶

Na začátku roku 1920 došlo ke sloučení SK České Budějovice s SK Viktoria České Budějovice, čímž byl dán první základ ke vzniku silného klubu. Jeho předsedou byl v této době Raimund Marek.

Po dlouhém hledání se klubu podařilo najmout pozemky na pravém břehu Vltavy pod Dlouhým mostem, kde začal budovat své první hřiště a zároveň vůbec první hřiště na kopanou českého klubu ve městě. Jeho stavba rychle pokračovala, a tak počátkem září 1920 mohlo být otevřeno.

---

⁴ Svaz tělovýchovných amatérských klubů v RČS se sídlem v Praze byl založen v roce 1929 jako pododbor Ústředního tělovýchovného svazu Československé strany národně socialistické. Jeho náplní bylo pěstování míčových her, ponejvíce fotbalu.

⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 822, č. rejstříku 802.

⁶ Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže*. s. 250.

Součástí slavnostního otevření hřiště byla tělocvičná akademie v Besedě, závod v běhu Napříč Budějovicemi, lehkooatletické závody mužů a žen, ukázky boxerských utkání a vyvrcholením oslav bylo utkání SK České Budějovice s SK Vršovice.⁷ Úspěšnou sezónu 1920 zakončil SK České Budějovice dvěma přátelskými zápasy. V nich zvítězil nad DSK Budweis a prohrál s SK Slavií Praha.⁸ Došlo k významné organizační změně, když se klub sloučil s SK Olympia. V rámci této fúze do SK České Budějovice přešli všichni hráči Olympie a část jejich funkcionářů. V roce 1921 skončilo mužstvo SK České Budějovice v jihočeském mistrovství na 2. místě za DSK Tábor. V následujícím roce se však toto mistrovství neuskutečnilo. I první mužstvo hrálo pouze přátelská utkání. Z nich nejzajímavější byly dvě s mužstvem Wiener Sport-Club, která skončila vysokou porážkou 1:7 a remízou 3:3.⁹ Ve všech dalších přátelských utkáních sezóny 1922 s jihočeskými soupeři, s výjimkou Vojenského SK České Budějovice, tým SK České Budějovice zvítězil. Předsedou klubu byl nově zvolen Václav Stehlíček. Ten byl do této funkce zvolen i na následné řádné valné hromadě klubu konané 6. ledna 1923 a navíc se stal v tomto roce také předsedou JŽF. Celkem měl klub v tomto roce 59 registrovaných hráčů.

V jihočeském mistrovství, které bylo zatím hráno neoficiálně, SK České Budějovice toho roku zvítězil, když neztratil ani bod.¹⁰ V témže roce zvítězil i v poháru o primát Českých Budějovic.

I na valné hromadě v lednu 1924 byl opětovně předsedou hlavního výboru celého sportovního klubu zvolen Václav Stehlíček. SK České Budějovice v té době, jako jeden z mála klubů, pěstoval více sportovních odvětví. Kromě fotbalu to ještě byla lehká atletika, těžká atletika, lední hokej, plavání a celkem měl 674 členů.¹¹ Počtem členů a rozsahem činnosti byl daleko největším sportovním klubem a po Sokolu I druhou nejvýznamnější tělovýchovnou a sportovní korporací jižních Čech.

V mistrovství Jihočeské župy fotbalové pro rok 1924, které bylo hráno jednokolově, a výsledek do značné míry závisel na vzájemném vylosování nejlepších mužstev, skončil SK České Budějovice na druhém místě za SK Písek. O rozsahu sportovní činnosti fotbalistů SK České Budějovice v této době svědčí přehled sezóny 1924, kdy I. mužstvo sehrálo celkem 29 utkání.

V létě 1924 přišla na klub pohroma v podobě úředního rozhodnutí o vyklizení jeho hřiště z důvodů prací na první etapě regulace Vltavy ve městě.

Poslední zápas na starém hřišti se hrál 3. 8. 1924 a SK České Budějovice v něm zvítězil nad Slovanem České Budějovice 2:1.¹² Naštěstí se podařilo záhy najmout regulací nezasažené pozemky v těsném sousedství původního hřiště a klub se pustil do nové výstavby. Stavební práce pokračovaly velmi rychle. Nové hřiště bylo vybaveno velkou tribunou z kombinace betonu a dřeva, 400 m dlouhou lehkooatletickou dráhou, šatnami se sociálním zařízením a vlastní restaurací. Celkové finanční náklady na jeho zřízení dosáhly částky 160 tisíc Kč.¹³

Slavnostní otevření nového hřiště ve dnech 26. - 28. září 1925 bylo spojeno s oslavami dvaceti let existence klubu. V rámci nich bylo vybojováno meziměstské utkání v řecko-římském zápase České Budějovice - Tábor, sehraáno meziměstské fotbalové utkání České Budějovice - Praha, uspořádány závody v chůzi napříč městem, cyklistické závody České Budějovice - Vodňany - České Budějovice a sehraána utkání v házené mužů SK České Budějovice - DFC Budweis a SK České Budějovice - YMCA¹⁴ České Budějovice.¹⁵

Vlastnictvím nového hřiště, širokým hráčským kádrem, schopnými a obětavými funkcionáři i velkým množstvím příznivců měl SK České Budějovice dobré podmínky k dalšímu výkonnostnímu růstu svých mužstev a k získání prioritního postavení v rámci jihočeské kopané. Župní mistrovství I. třídy v roce 1926 sice ještě získal SK Strakonice, ale v následujících letech, s výjimkou roku 1930, již v něm vždy zvítězil SK České Budějovice.

V sezóně 1928 sehrál I. tým SK České Budějovice celkem 33 zápasů, z nich 21 vítězných. V tomto ročníku župního mistrovství SK České Budějovice zvítězil, když ztratil jediný bod remízou s nově založeným sportovním klubem, AC Stadi-onem České Budějovice. V 1. kole mistrovství českého venkova, kam župní mistr od roku 1925 postupoval, prohrál s SK Rakovník 2:5.

V župním mistrovství roku 1929 SK České Budějovice opět zvítězil, ale před klubem se znova vynořila velká komplikace s hřištěm. V rámci pokračující výstavby města totiž došlo

k parcelaci pozemků pronajatých na hřiště a jejich okolí a SK České Budějovice musel, přes veškerá jednání, hřiště zrušit, rozbourat tribunu a strhnout oplocení. Bez náhrady musel na místě ponechat vodovod z Husovy třídy, který sám zřídil nákladem 40 tis. Kč.

⁷ Tamtéž.

⁸ Jihočeské listy 12. 10. a 6. 11. 1920.

⁹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 1, č. 7, 19. 4. 1922.

¹⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 18, 5. 9. 1923.

¹¹ Republikán 14. 1. 1924.

¹² Republikán 4. 8. 1924.

¹³ OA Č. Budějovice, pozůstalost Raimunda Marka, jeho dopis berní správě Č. Budějovice ze dne 21. 6. 1938.

¹⁴ Tlustý, T. (2014). Nástin vývoje sportu v místním sdržení YMCA v Českých Budějovicích v meziválečném období. *Studia Kinanthropologica*, 15(1), 37-47.

¹⁵ Jihočeské listy 23. 9. 1925.

Klub tak byl opět bez hřiště, navíc s dluhem 140 tis. Kč. Naštěstí městská rada umožnila SK pronájem pozemků u plynárny, kde se opět pustil do stavby hřiště. V důsledku své špatné finanční situace však mohl klub jen upravit plochu, zřídit provizorní šatny a hřiště oplotit. Na stavbu tribuny a lehkooatletické dráhy již finance nezbyly.

Komplikace s hřištěm se odrazila ve výkonnosti mužstva, které jediným prohraným zápasem s DSK Tábor obsadilo v župním mistrovství druhé místo.¹⁶

V září 1930 proběhly oslavy 25. výročí založení klubu, jejichž součástí byla utkání SK České Budějovice a DFC Budweis s reprezentační XI JŽF, II. týmu SK se Slovanem Vídeň a dorostenecký turnaj. Součástí oslav byla i valná hromada klubu a přátelský večírek v Besedě. Župní mistrovství 1931, které se hrálo naposled jednokolově, SK České Budějovice po roční pauze opět vyhrál, když z 9 zápasů získal plný počet 18 bodů.¹⁷ V 1. kole mistrovství českého venkova byl však SK České Budějovice vyřazen ČSK Hvězda Trnovany po výsledcích 0:2 a 4:3. V tomto roce se SK stal počtvrté za sebou držitelem Poháru města Českých Budějovic, když ve finále deklasoval AC Stadion 11:2.¹⁸

V sestavě SK se v této sezóně vystřídalo 31 hráčů. Na valné hromadě v únoru 1932 byl zvolen výbor SK České Budějovice v čele s předsedou L. Hájíčkem, 1. místopředsedou B. Letenským, 2. místopředsedou R. Markem a pokladníkem A. Jungwirtem.

V roce 1932 SK České Budějovice s velkou převahou zvítězil v župním mistrovství, které se hrálo již dvoukolově, a poprvé se dokázal prosadit v mistrovství českého venkova. Po výsledcích 6:2 a 5:3 s SK Jičín v 1. kole, 6:1 a 1:4 s SK Dvůr Králové ve 2. kole a 7:1 a 2:5 s SK Pardubice ve finále získal titul mistra českého venkova. Jako mistr českého venkova postoupil do bojů amatérského mistrovství ČSAF, kde však v 1. kole prohrál s DFC Prag 2:3 a 1:5.¹⁹ V tomto roce se SK České Budějovice začal vážně zabývat možností přestoupit do řad profesionálních fotbalových klubů, což by mu eventuálně umožnilo účast ve II. profesionální lize.²⁰

Sezóna 1933 byla pro SK neméně úspěšná. Opět vyhrál mistrovství JŽF a po výsledcích 5:4 a 7:0 s Čechií Louny v 1. kole, 2:2 a 4:2 s Mladoboleslavským SK ve 2. kole a 3:3 a 5:1 s SK Pardubice ve finále získal podruhé titul mistra

českého venkova. V amatérském mistrovství ČSAF (mimochodem posledním ročníku této soutěže) v 1. kole postoupil přes DSV Gablonz výsledky 3:1 a 4:1, ale v semifinále prohrál s AFK Kolín 2:5 a 2:0.²¹ Postoupil tak ještě o jedno kolo dále než v roce předcházejícím. Na valné hromadě SK České Budějovice v listopadu 1933 členská základna jednomyslně odhlasovala zavedení profesionalismu.²²

V roce 1934 došlo k velké reorganizaci vyšších soutěží ČSAF. Nejvyšší soutěží byla nyní tzv. Národní liga, ve které hrálo 12 mužstev, a druhou nejvyšší soutěží byly 4 skupiny divize. Soutěže přešly na systém podzim - jaro. Poprvé se takto hrála sezóna 1934/35.

SK České Budějovice byl zařazen jako mistr českého venkova 1933 do divize českého venkova, kde po podzimním kole ročníku 1934/35 skončil na 2. místě se ztrátou 3 bodů na exligový SK Náchod. Ještě předtím, v létě tohoto roku, pozval SK k přátelskému utkání SK Slavii Praha, jejíž kádr tvořil základ stříbrné reprezentace ČSR na mistrovství světa 1934. V konečném pořadí divize českého venkova 1934/35 skončil SK České Budějovice druhý se ztrátou 3 bodů na vítězný Náchod, ale s náskokem 12 bodů před třetím SK Dvůr Králové. Letní přestávku v roce 1935 využil SK České Budějovice k náročnému zájezdu do Litvy, Lotyšska a Estonska, kde za 4 týdny sehrál celkem 13 zápasů.

V ročníku 1935/36 obsadil SK České Budějovice opět 2. místo, se ztrátou jediného bodu na vítězný SK Hradec Králové. Pohyb hráčů v I. týmu byl v této době poměrně velký. V létě 1936 mužstvo prodělalo hráčskou krizi. Ta byla do určité míry vyvolána snahou výboru o získání zahraničních posil z Rakouska. To byli sice dobří hráči, ale jejich vztah ke klubu v poloprofesionálních podmínkách SK České Budějovice nebyl vždy nejlepší. Navíc v tomto roce SK zvažovalo, zda se divize zúčastní, protože mužstvo muselo vzhledem k poloze Českých Budějovic a ostatních soupeřů překonávat při dopravě k jednotlivým utkáním velké vzdálenosti. Výboru se nakonec podařilo krizovou situaci zvládnout, a tak přes hráčské oslabení vyhrálo mužstvo SK České Budějovice podzimní kolo divize s náskokem 1 bodu před SK Pardubice. Na jaře se však mužstvu vůbec nedařilo, a po zisku pouhých šesti bodů v jarních kolech skončilo nakonec až třetí.

Protože dopravní vzdálenosti byly neúnosné i pro některá další mužstva této skupiny divize, byla v létě 1937 provedena její reorganizace. Divize českého venkova byla rozdělena na dvě skupiny a celkový počet účastníků byl zvýšen. Pro SK České Budějovice se zařazením do západočeské divize

¹⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 8, č. 31, 28. 5. 1930

¹⁷ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 10, č. 10, 16. 12. 1931.

¹⁸ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 10, č. 9, 9. 12. 1931.

¹⁹ Petřů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 682 - 683.

²⁰ Jihočeské listy 31. 8. 1932

²¹ Petřů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 690 - 691.

²² Jihočeský sportovní týdeník, roč. 12, 29.11 1933.

přece jen snížily dopravní vzdálenosti k utkáním. Navíc byl do soutěže, díky jejímu rozšíření, zařazen další budějovický tým, kterým byl vítěz mistrovství JŽF 1936/37, AC Stadion České Budějovice.

SK České Budějovice, papírový favorit skupiny, však na podzim 1937 nesplnil očekávání a obsadil 2. místo se ztrátou 5 bodů na vedoucí SK Kopisty. Na jaře se mužstvu dařilo a stáhlo náskok SK Kopisty na konečný 1 bod.

30. ledna 1938 se konala výroční valná hromada klubu. Výkonným čestným předsedou byl opětovně zvolen L. Hájíček, úřadujícím předsedou Freud, 1. místopředsedou Sylaba, 2. místopředsedou Tácha a 3. místopředsedou Dr. Metzel.

SK České Budějovice tak prodělal během meziválečného období značný kvalitativní vývoj, když se z malého klubu, navíc ve fotbalově zaostalých jižních Čechách, propracoval mezi nejznámější fotbalové kluby českého venkova. To bylo umožněno především silným zázemím příznivců a funkcionářů, které pocházelo především z česko-budějovických obchodních a živnostenských kruhů. Za klubem sice přímo nestál žádný velkokapitál, ale čestným členem byl např. i Dr. Josef Schwarzenberg. Klubové barvy SK České Budějovice byly černá a bílá, klubovní místnost měl v restauraci U Hromádků v Hroznové ulici.

Deutscher Sportklub Budweis (DSK), od roku 1924 *Deutscher Fussball Club Budweis* (DFC), byl v meziválečném období jediným německým fotbalovým klubem v Českých Budějovicích. Těšil se proto velké podpoře německé menšiny, ale jako německý klub trpěl určitou izolací od ostatních klubů ve městě a v jižních Čechách, kde nebylo žádné německé mužstvo podobné výkonnosti.²³ DSK/DFC byl členem *Deutscher Fussballverband der Tschechoslowakei* se sídlem v Chomutově.

DSK Budweis obnovil válkou přerušenu činnost v roce 1919. V této době sehrál DSK velké množství přátelských zápasů. Nejčastějším soupeřem mu byl SK České Budějovice, s nímž tehdy hrál vyrovnané partie a z německých klubů pak DSV Krummau. Častá byla také utkání s týmy sousedního Rakouska jako např. DSV Gmünd, Sparta Linz, Wiener Sport Klub a AC Herta Wien. Soutěžní utkání hrál začátkem 20. let jenom v rámci Poháru o primát Českých Budějovic.

V roce 1924 byl klub německým svazem (DFV) „v důsledku slabé činnosti“ zrušen a místo něho

založen *Deutscher Fussball Club Budweis*.²⁴ Zakládajícími činovníky nového klubu byli Hugo Pötl, Leo Kende, Richard Weiner a Alexander Lichtneckert. V roce 1925 se již DFC zúčastňoval amatérského župního mistrovství DFV 1. třídy.²⁵ V podzimním kole tohoto mistrovství roku 1926 obsadil 1. místo, když porazil mimo jiné i DFC Prag 3:1. Vůbec nejlépešími byly však roky 1927 a 1928. V roce 1927 vyhrál DFC Budweis postupně mistrovství Gau Mitte DFV²⁶ a jako jeden ze dvou německých klubů postoupil do amatérského mistrovství ČSAF. Tam v 1. kole remizoval s Viktorií Plzeň 2:2, ale losem postoupil dál, v semifinále porazil DSV Brün 6:1 a až ve finále prohrál v Bratislavě s IČŠK 2:4.²⁷ V roce 1928 DFC Budweis opět zvítězil v mistrovství Gau Mitte, ale v 1. kole amatérského mistrovství ČSAF prohrál doma na Střeleckém ostrově s SK Náchod 0:1.²⁸

V roce 1929 se sice mužstvo DFC Budweis do závěrečných kol mistrovství ČSAF neprobojovalo, ale ve II. ročníku Poháru svobody, který měl velmi dobrou úroveň, postoupilo až do semifinále. Tam sice po výsledcích 3:2 a 4:4 nad SK Prostějov zvítězilo, ale po protestu soupeře proti špatné delegaci rozhodčího v budějovickém utkání postoupil soupeř.²⁹ Velmi dobrou formu potvrdil DFC i vítězstvími v tomto ročníku poháru KOH-I-NOORU, když mimo jiné zvítězil 3:0 nad účastníkem nové I. profesionální asociace ligy Teplitzer FK a 4:1 nad místním rivalem SK České Budějovice.³⁰ Vynikajícím hráčem té doby byl Čech Prokeš, který hrál za německý DFC B kopanou a za český ČLTK České Budějovice tenis.

Dobrou výkonnost si DFC podržel ještě v letech 1930 a 1931. Např. na jaře 1930 zvítězil v 17 z 24 utkání. Mimo jiné porazil SK České Budějovice 2:1, SK Židenice 4:2 a se Spartou Praha prohrál jen těsně 3:4.³¹ Na jaře 1931 pak DFC porazil mimo jiné Viktorii Plzeň 4:1 a deklasoval jihočeské soupeře Meteor České Budějovice, SK Písek a DSK Tábor shodně 7:0. V tomto roce podal DFC přihlášku do II. asociace profesionální ligy, ale ta nebyla akceptována.³² Tato žádost byla opřena o dosavadní

²³ V jižních Čechách mohl s fotbalovým mužstvem budějovických Němců jen zcela výjimečně hrát vyrovnaná utkání německý fotbalový klub z Českého Krumlova - DSV/DFK/DFC Krummau. Německé fotbalové kluby z Kaplice – DTV Kaplitz a FK Kaplitz, Nové Bystřice – FK Neubistritz a SK Wacker Neubistritz, Prachatic – DSV Prachatic, Rožmberku – SK Rosenberg a Vimperku – DFK Winterberg měly daleko nižší výkonnost, nebo jen zcela epizodickou existenci.

²⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 812, č. rejstříku 601, výměr ZPS Praha ze dne 31. 7. 1924.

²⁵ Budweiser Zeitung 7.10.1925.

²⁶ Gau Mitte Deutscher Fussballverband der Tschechoslowakei – Župa Střed Německého fotbalového svazu v Československu

²⁷ Petrů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 620.

²⁸ Tamtéž, s. 634.

²⁹ Tamtéž, s. 647.

³⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 7, č. 47, 9. 10. 1929.

³¹ Budweiser Zeitung 26. 7. 1936.

³² Republikán 4. 6. 1931.

dlouhodobé dobré sportovní výsledky a dále o souhlas většiny hráčů se statutem profesionála. Ti byli až na výjimky zaměstnání v papírně továrníka Kendeho, který byl členem výboru DFC.

V následujících letech hrál DFC nadále Ia. mistrovství Gau Mitte DFV, ale jeho výkonnost poněkud klesla. V polovině 30. let, velké dopravní vzdálenosti k soupeřům a řada neplodných zápasů v župě Mitte, vedly DFC ke snaze hrát mistrovství JŽF.³³ V této době již klub prodělával krizi. Na valné hromadě 21. 2. 1936 byl zvolen nový výbor v čele s předsedou Dr. Brunem Gausem, místopředsedou Fritzem Zinneckerem a jednatelem Alexandrem Lichtneckertem. Krize klubu však pokračovala a vyvrcholila na podzim tohoto roku, kdy Fondsverein Německého domu, vlastník hřiště na Střeleckém ostrově, zažaloval DFC pro neplacení nájemného z tohoto hřiště. Nakonec se krizi, k jejímuž řešení byla svolána 30. října 1936 mimořádná valná hromada, podařilo překonat a největší problémy vyřešit. Na následující valné hromadě 26. 2. 1937 byl zvolen nový výbor v čele s Dr. Jiřím Fleischerem, Janem Praschlem a Gustavem Papelitzkym. Na jaře se situace klubu zlepšila a DFC se dokonce stal mistrem Gau Mitte DFV a bojoval o postup do německé divize.

S přihlédnutím k celému meziválečnému období je možno DFC zařadit z hlediska úspěchů a rozsahu činnosti na druhé místo z českobudějovických klubů hned za SK České Budějovice. Klubové barvy DFC Budweis byly červená a černá. Jako klubovní místnosti používal DFC zpočátku kavárnu Corso, na začátku 30. let Café Central na náměstí a ve druhé polovině 30. let Café Rose v Piaristické ulici.

Sportovní klub Viktoria České Budějovice měl v meziválečném období velmi pohnutou a složitou historii. Klub, který snad navázal na tradici před I. světovou válkou, zahájil v roce 1919 velmi agilně svoji činnost. Na valné hromadě 31. 7. 1919 v restauraci U anglického dvora (U Taverných) ve Šternekově ul. byl předsedou Viktorie zvolen Jenouš Fibinger.³⁴ V tomto roce sehrála Viktoria celou řadu přátelských zápasů. Hrála např. s SK Meteor Praha VIII, s SK Sušice, s Unionem Žižkov a Olympií České Budějovice.³⁵ Klubové barvy Viktorie byly červené dresy s bílým límečkem, bílé trenýrky (v nepohodě černé). Na začátku roku 1920 však došlo ke sloučení SK Viktorie s SK České Budějovice a nový klub dále nesl název SK České Budějovice. Tím končí první etapa existence Viktorie.

V roce 1923 je však založen klub s názvem SK Viktoria České Budějovice znovu.³⁶ Na valné hro-

madě, konané 23. 1. 1924, byl zvolen předsedou Šimon, místopředsedou Hlaváč a jednatelem Kvarda.³⁷ 21. září tohoto roku uspořádal klub na paměť svého jednoročního trvání turnaj, který navázal na Pohár o primát Českých Budějovic. Tohoto ročníku se zúčastnilo šest českobudějovických klubů a po prvním nerozhodném výsledku nakonec v opakovaném finále zvítězil DFC nad SK České Budějovice 4:1.³⁸

V roce 1924 hrálo mužstvo Viktorie v českobudějovickém okrsku mistrovství JŽF II. třídy. V následujícím roce se Viktorii podařilo ve II. třídě zvítězit a postoupit do I. třídy, kterou pak hrála v roce 1926. V té době byl předsedou klubu MUDr. K. Bumba. Na podzim 1927 se klub ocitl ve značné finanční tísní, kterou nakonec vyřešil fúzí s SK Slovanem České Budějovice. Na ustavující valné hromadě pak nový klub přijal název AC Stadion České Budějovice. Název Viktoria však byl u českobudějovických příznivců kopané příliš hluboko zakořeněn, a tak v roce 1931 došlo opět k založení klubu s názvem SK Viktoria České Budějovice.³⁹ Obnovená SK Viktoria České Budějovice hrála v sezóně 1933/34 mistrovství JŽF II. třídy, ze kterého postoupila do mistrovství JŽF IB. třídy. V této soutěži však v sezóně 1934/35 skončila na posledním 9. místě a opět sestoupila do českobudějovického okrsku - západ II. třídy, ve kterém v sezóně 1935/36 obsadila 4. místo a hrála v něm pak i v následujících sezónách.

Sportovní klub Olympia České Budějovice byl založen v roce 1919.⁴⁰ Hned v tomto roce sehrál několik přátelských zápasů, např. s FK Strakonice, SK Sparta Plzeň.⁴¹ Klubovní místnost měla Olympia v Metelcově kavárně na Mariánském náměstí. Existence tohoto klubu však netrvala dlouho a podobně jako Viktoria i Olympia se v důsledku finančních potíží krátce po svém vzniku sloučila s SK České Budějovice.

Sportovní klub Slavoj České Budějovice byl založen v roce 1919⁴² a záhy se propracoval mezi nejúspěšnější českobudějovické týmy 20. let. V roce 1921 skončil v jihočeském fotbalovém mistrovství na 5. místě (druhý z českobudějovických klubů).

³⁷ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 48, 30. 1. 1924.

³⁸ Republikán 6. 10. 1924.

³⁹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 806, č. rejstříku 269, výměr ZÚ Praha ze dne 11. 6. 1932.

⁴⁰ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 799, č. rejstříku 229, výměr ZÚ Praha ze dne 23. 10. 1919.

⁴¹ Jihočeské listy 30. 4. a 9. 7. 1919.

⁴² SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 136, výměr ZPS Praha ze dne 2. 11. 1920.

³³ Jihočeské listy 25. 5. 1935.

³⁴ Jihočeské listy 30. 7. 1919.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 269, výměr ZPS Praha ze dne 21. 9. 1923.

V roce 1923 se však Slavoj ve známém sporu ČSAF s Československou sportovní obcí postavil na stranu ČSO a stal se členem ji založené Čs. fotbalové amatérské unie. Členům JŽF bylo zakázáno hrát s kluby Unie, a tak byl vlastně Slavoj z JŽF exkomunikován. Navíc po ukončení sporu, který skončil vítězstvím ČSAF, byl Slavoj mezi těmi kluby, kterým nebylo povoleno znovupřijetí do JŽF. Slavoj se tak ocitl v totální izolaci od ostatních klubů a činovníkům nezbylo jiné řešení než klub oficiálně rozpustit.⁴³ Klubové barvy Slavaje byly červená a bílá. Dresy se skládaly z červených košil s bílými límcí, bílých trenýrek s červenými pásky.

Po rozpuštění Slavaje většina jeho členstva přešla do nově založeného *Dělnického klubu České Budějovice*, který oficiálně vznikl 29. října 1924.⁴⁴ Mezi jeho zakládající členy patřil především Tomáš Mizera, Karel Růžička a Rudolf Šmejkal. Nový klub však nedokázal navázat na úspěšnou činnost Slavaje, a tak se na jaře 1925 dobrovolně rozešel s tím, že část členů přešla do Viktorie České Budějovice.

Klub se stejným názvem - *Dělnický sportovní klub České Budějovice* - byl opět založen v roce 1934.⁴⁵ Jeho zakládajícími členy byli Václav Biedermann, Jaroslav Dejl a Václav Ďánský. Tento klub však vůbec nezačal vyvíjet nějakou významnější sportovní činnost, a tak většina členstva přestoupila do SK Meteor Č. Budějovice. A konečně v roce 1935 se znovu objevilo mužstvo s názvem *Dělnický sportovní klub České Budějovice* v soutěži jihočeského STAK.⁴⁶

Hned po ustálení popřevratových poměrů v armádě byl koncem února 1919 založen u náhradní baterie těžkého dělostřeleckého pluku č. 21 sportovní kroužek.⁴⁷ Stalo se tak zásluhou tehdejšího velitele baterie npor. Otakara Vyhny. Sportovní kroužek pěstoval hlavně kopanou. První utkání sehrané s SK Viktorií skončilo nerozhodně. Činnost se postupně rozšířila na celou posádku a kroužek začal vystupovat pod názvem *Vojenská XI České Budějovice*. V čele Vojenské XI stál zprvu mjr. Rudolf Zoufalík a v roce 1921 plk. A. Kopfstein. V tomto roce hrála Vojenská XI neoficiální mistrovství jižních Čech, ve kterém obsadila v konečném pořadí 7. místo.⁴⁸

Rozvoj vojenského sportu ve městě pokračoval a v lednu 1922 byl ustanoven *Vojenský sportovní klub České Budějovice* (VSK ČB), který kromě fotbalu pěstoval i házenou, lehkou atletiku, turistiku, lyžování a později i tenis.⁴⁹ V roce 1922 sehrál VSK České Budějovice celkem 21 zápasů a mimo jiné vyhrál Pohár o primát Českých Budějovic. V této době měl VSK skutečně kvalitní mužstvo. Výkonnost VSK byla však příliš kolísavá a závislá hlavně na tom, jací fotbalisté narukovali do českobudějovické posádky.

Na 4. valné hromadě VSK konané 8. března 1923 byl do čela klubu opět zvolen, tehdy již generál, A. Kopfstein. V tomto roce měl klub 51 registrovaných hráčů kopané, což byl druhý nejvyšší počet hráčů ve městě po SK České Budějovice.

V mistrovství jižních Čech 1923 skončil VSK na 3. místě. V mistrovství JŽF pro rok 1924 se VSK příliš nedařilo, skončil na 7. místě a sestoupil do II. třídy. V této době však již docházelo k utlumení činnosti VSK, který se přeorientoval spíše na zájmový sport vojáků z povolání, sloužících v českobudějovické posádce. Ve druhé polovině 20. let pravidelná činnost fotbalistů ve VSK prakticky ustala. Později se čas od času objevily pokusy ustavit reprezentační vojenské jedenáctky celé posádky či jednotlivých útvarů, ale v žádném případě se již nedosáhlo úrovně a soustavné činnosti, jako tomu bylo u VSK v první polovině 20. let.⁵⁰

Sportovní klub Slovan České Budějovice byl založen v roce 1921.⁵¹ V roce 1923 již hrálo jeho mužstvo mistrovství jižních Čech II. třídy. V té době měl klub 40 registrovaných hráčů, ale zároveň se dostal na „černou listinu“ klubů, se kterými bylo členům ČSAF zakázáno hrát, protože se ve známém sporu postavil na stranu ČSO.⁵² Na rozdíl od Slavaje byl však Slovan omilostněn, a tak mohl v roce 1924 opět hrát mistrovství JŽF II. třídy, které se mu podařilo vyhrát a postoupil do mistrovství JŽF I. třídy. Předsedou klubu byl v tomto čase A. Sládek. Klubovní místnost Slovanu byla v restauraci Na Šumavě v Schillerově ulici.⁵³

V listopadu 1927 se SK Slovan sloučil s SK Viktorií a nový klub přijal na ustavující valné hromadě v lednu 1928 název AC Stadion České Budějovice. Ve 30. letech došlo k obnovení tradice SK Slovanu ve městě, když klub s názvem Slovan České Budějovice hrál soutěže jihočeského STAK.

⁴³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 136, výnos zveřejněný v Úředních listech RČS ze dne 6. 2. 1925.

⁴⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 796, č. rejstříku 92, výměr ZPS Praha ze dne 29. 10. 1924.

⁴⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 285, výměr ZPS Praha ze dne 3. 5. 1935.

⁴⁶ Jihočeské listy 29. 5. 1935.

⁴⁷ Jihočeské listy 14. 3. 1923.

⁴⁸ Jihočeský sportovní týdeník 28. 3. 1923.

⁴⁹ Jihočeské listy 14. 3. 1923.

⁵⁰ Republikán 27. 7. 1931 a Jihočeské listy 13. 8. 1938.

⁵¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 102.

⁵² Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 29, 12. 9. 1923.

⁵³ Dnešní Lipenská ulice.

Datum vzniku *Sportovního klubu Meteor*, který někdy používal název Dělnický sportovní klub Meteor, není zcela přesně znám. Bylo to v letech 1921/22. Zpočátku žil Meteor ve stínu tehdy populárnějších klubů Slavoje, Viktorie, Slovanu a samozřejmě SK České Budějovice. V mistrovské soutěži se klub poprvé objevil v roce 1924, kdy hrál českobudějovický okrsek mistrovství JŽF II. třídy a skončil na 2. místě.⁵⁴ V sezóně 1925 se mu podařilo tento okrsek vyhrát a postoupit do mistrovství JŽF I. třídy, které pak hrál nepřetržitě až do roku 1931. Meteor, jehož předsedou byl Václav Beran, nebyl v této době příliš velkým klubem. V roce 1928 měl jen 24 registrovaných hráčů.⁵⁵

Významný byl pro klub rok 1929, kdy se mu, po několikaletém snažení, podařilo dostavět vlastní hřiště „U jatek“ nedaleko Plzeňské zastávky. Slavnostní otevření, v jehož rámci se hrál i 1. ročník později populárního poháru Meteoru, proběhlo 1. - 3. listopadu 1929.⁵⁶

Na valné hromadě klubu 26. 1. 1930 byl předsedou opětovně zvolen V. Beran. V následujícím jej pak ve funkci nahradil V. Slabý.⁵⁷ V tomto roce skončil klub v mistrovství JŽF až na 8. místě, a protože v důsledku přechodu soutěže na dvoukolový systém se počet mužstev v I. třídě snížil z 10 na 8, sestoupil do nově založené IB. třídy. Hned v následujícím roce se však podařilo Meteoru vrátit do IA. třídy, kterou pak hrál až do konce I. republiky.

Největších úspěchů dosáhl Meteor v sezónách 1935/36 a 1937/38, kdy vyhrál IA. třídu a získal titul mistra JŽF. Tehdy se jako župní mistr pokoušel v kvalifikaci vybojovat postup do divize, ale neuspěl. Výsledky klubu zejména ve druhé polovině 30. let jej řadí spolu se Stadionem na místo druhého nejúspěšnějšího českého fotbalového klubu ve městě meziválečného období. Funkci předsedy klubu vykonával v roce 1936 František Šafář a v roce 1937 Stanislav Třebín. Klubové barvy Meteoru byly zelená a bílá. Jako klubovní místnost používal zpočátku kavárnu Metropol, později restauraci Na Rychtě.

Athletic Club Stadion České Budějovice vzniknul formálně spojením SK Viktorie a SK Slovanu České Budějovice. Ustavující valná hromada se konala 10. 1. 1928.⁵⁸ Předsedou nového klubu byl zvolen Dr. Kroupa, místopředsedou B. Šindelář, který byl nedlouho na to zvolen předsedou JŽF a jednatelem Dr. Bouma.

AC Stadion ale fakticky vzniknul díky snaze a podpoře Sokola I, který mu dal k dispozici stadión na Sokolském ostrově. Klub ovšem nebyl zaměřen pouze na fotbal, ale rozvíjel především lední hokej,⁵⁹ dále lehkou atletiku, šachy, později i plavání a některé další sporty. Tímto svým širokým záběrem i počtem členů se stal po SK České Budějovice druhým nejvýznamnějším českobudějovickým sportovním klubem meziválečného období.

Svým rozhodujícím příspěvkem k založení sportovního klubu AC Stadion institucionalizoval Sokol I svůj veskrze kladný vztah ke sportu. Osvícené vedení této významné sokolské jednoty tím vyřešilo velice originálním a elegantním způsobem problematiku podpory a zavádění sportu. Zřízením svébytného a formálně samostatného sportovního klubu, jehož většina členstva a vedení se rekrutovala z jeho řad, přispěl Sokol I v maximální možné míře k tehdejší vlně rozvoje sportu ve městě a zároveň tím eliminoval stávající i případnou následnou kritiku z řad ortodoxně smýšlející části členské základny a hlavně vedení ČOS. Toto řešení mělo nesporné výhody. Sokol I podporoval sportovní klub, kterému bezplatně půjčoval stadión (odtud název klubu), ale jím podporované sporty, kromě jiného i fotbal a lední hokej, stály oficiálně mimo něj. Intenzita vztahů mezi Sokolem I a AC Stadion doznávala sice určitých výkyvů a ne všichni sokolové měli na věc stejný názor, ale o skutečném rozměru vzájemné spolupráce nejlépe svědčí personální unie starosty Sokola I a předsedy AC Stadion v osobě Josefa Autengruberera. Touto podporou fotbalu a ledního hokeje byl Sokol I České Budějovice patrně jedinou známější výjimkou mezi sokolskými jednotami v meziválečném Československu.

V roce 1928 založené fotbalové mužstvo AC Stadion převzalo po Viktorii účast v mistrovství JŽF Ia. třídy a vstoupilo do jihočeského fotbalu s ambicemi na potlačení primátu a ambicí SK České Budějovice. Novou sezónu a činnost na hřišti na Sokolském ostrově zahájil AC Stadion uspořádáním exhibičního utkání dvou předních pražských mužstev Bohemians a Viktorie Žižkov.

AC Stadion na rozdíl od ledního hokeje nedosáhl v kopané nikdy kvalit SK České Budějovice a většina vzájemných utkání skončila někdy i dost výrazným vítězstvím černobílých. Navíc o postavení druhého nejlepšího českého mužstva ve městě sváděl Stadion vyrovnaný souboj s Meteorom České Budějovice.

⁵⁴ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

⁵⁵ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 7, č. 3, 17. 10. 1928.

⁵⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 8, č. 2, 31. 10. 1929.

⁵⁷ Republikán 26. 2. 1931.

⁵⁸ Jihočeské listy 26. 2. 1928.

⁵⁹ Hokejový odbor AC Stadion České Budějovice byl základem pozdějších úspěchů českobudějovického hokeje, který má pod různými názvy (AC Stadion, SKP, Slavoj, Motor, HC) tradici více jak padesáti prvoligových sezón, čímž se řadí k absolutně nejúspěšnějším v ČR.

K úspěchům AC Stadionu patří především druhé místo v mistrovství JŽF I. třídy v sezónách 1932 a 1935/36 a trojnásobné vítězství v Poháru Meteoru. Kýženeho 1. místa v župním mistrovství, které navíc v tomto roce stačilo na přímý postup do reorganizované divize, se dočkal AC Stadion v sezóně 1936/37. V sezóně 1937/38 hrál AC Stadion západočeskou skupinu divize. V konečném pořadí skončil na 8. místě, čímž se mužstvu podařilo zachránit účast v této soutěži i v následující sezóně.⁶⁰

Předsedou AC Stadionu byl ve 30. letech čelný funkcionář Sokola I Dr. Jindřich Autengruber, dále byli ve vedení klubu Václav Marek, František Mizera a MUDr. Karel Vojtěch, který pak byl v roce 1938 zvolen předsedou.

Sportovní klub Suché Vrbné byl založen v roce 1923.⁶¹ Zakládajícími činovníky klubu byli Karel Ččka, Bohuslav Tkalců a Ladislav Tvaroch. Na 1. řádné valné hromadě klubu 22. 1. 1924 byl zvolen předsedou Karel Ččka. V tomto roce se již SK SV zúčastnil mistrovství JŽF II. třídy, kde skončil na 5. místě, a tuto soutěž pak hrál se střídavými úspěchy až do roku 1934. Na 2. řádné valné hromadě 10. 2. 1925 byl zvolen předsedou Kopřiva.

V roce 1931 měl klub 31 registrovaných hráčů, v roce 1933 již celkem 112 hráčů včetně dorostenců. Předsedou klubu byl v té době K. Lohonka.

V sezóně 1934/35 se SKSV probíjelo do mistrovství JŽF IB. třídy, kde obsadil 3. místo. V této soutěži pak hrál až do konce I. republiky. V sezóně 1936/37 SK SV ve skupině IB. třídy sice zvítězil, ale do IA. třídy nepostoupil.⁶² Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřili K. Lohonka, J. Žáček, J. Šubrt, MUDr. A. Gregora a F. Schirmer.⁶³ Prvním hřištěm klubu ve 20. letech bylo prostranství u Dobrovodského potoka,⁶⁴ ve 30. letech již měl SK Suché Vrbné vlastní hřiště za cihelnou Dr. Bendíka, v dnešní Hlinecké ulici.

Sportovní klub Čtyři Dvory byl založen v roce 1924. V tomto roce již také hrál mistrovství JŽF II. třídy, kde obsadil 3. místo.⁶⁵ Na druhé valné hromadě klubu 11. 2. 1925 byl zvolen předsedou V. Svoboda, místopředsedou K. Vokurka, jednatelem E. Švagr a pokladníkem J. Hlaváč.⁶⁶ V následujících letech však zřejmě došlo k přerušení

činnosti klubu, protože se o něm nezachovaly žádné zprávy.

O znovuzaložení Sportovního klubu ve Čtyřech Dvorech bylo rozhodnuto na schůzi v hostinci U Slovanské lípy 19. března 1929. Vlastní založení se však protahovalo a došlo k němu až 7. října 1930.⁶⁷ Mistrovských soutěží JŽF, konkrétně II. třídy, se SK ČD znovu zúčastnil v roce 1931 a skončil celkově na 3. místě. Za vydatné pomoci obce Čtyři Dvory, která propůjčila pozemek a na svůj náklad ho oplotila, otevřel SK ČD 16. dubna 1933 v Branišovské ul. své vlastní hřiště. Na jeho zřízení měl největší zásluhu Josef Čutka, který půjčil peníze na oplocení a na náklady správního řízení. V této sezóně již hrál klub mistrovství JŽF IB. třídy, kde skončil na 3. místě. IB. třídu hrál pak klub v letech 1934-1937.

V sezóně 1936/37 sice vyhrál svůj okrsek IB. třídy, ale odmítl spolu s ostatními vítězi skupin hrát kvalifikaci o postup, byl za to potrestán a nepostoupil. V sezóně 1937/38 znovu vyhrál skupinu IB. třídy a vzhledem k tomu, že se tentokrát postupovalo přímo, hrál v následující sezóně IA. třídu mistrovství JŽF. Ve druhé polovině 30. let patřili k funkcionářům klubu předseda Karel Beránek, pokladník Josef Čutka, jednatel Karel Podruh a dále František Šípek a Alois Khodl.⁶⁸ Klubovní místnost měl SK Čtyři Dvory v hostinci u Čtůků. Klubové barvy byly modrá a bílá.

Sportovní klub Mladé byl založen v roce 1929 z iniciativy pánů Mücka, Truhláře, Karfíka a Staška.⁶⁹ Od roku 1933 se klub zúčastňoval nejnižší soutěže JŽF - II. třídy. V sezóně 1935/36 se jeho mužstvu podařilo v souvislosti s rozšířením IB. třídy postoupit do této soutěže, kde však v následující sezóně skončilo na posledním (9.) místě ve skupině. Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřil předseda Rudolf Tácha, Jindřich Jírek, Jan Chromý (předseda v roce 1938), Otto Slabý a Josef Karfík.⁷⁰ Klub měl ve 30. letech vlastní hřiště na tzv. „Letné“ za cvočkárnou, na pomezí Mladého a Havlíčkovy kolonie.

Sportovní klub Rožnov byl založen v roce 1931.⁷¹ Mezi zakladatele klubu patřili především

⁶⁰ Jihočeské listy 18. 5. 1938.

⁶¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 848, č. rejstříku 41, výměr ZÚ Praha ze dne 4. 7. 1924.

⁶² Hlas lidu 25. 8. 1937.

⁶³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 848, č. rejstříku 41, hlášení z valných hromad SK Suché Vrbné z let 1936, 1937 a 1938.

⁶⁴ Za pozdějším kinem Mír.

⁶⁵ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

⁶⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 1, 18. 3. 1925.

⁶⁷ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 845, č. rejstříku 22, výměr ZÚ Praha ze dne 19. 3. 1931.

⁶⁸ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 845, č. rejstříku 22, zápisy z valných hromad SK Čtyři dvory v roce 1937 a 1938.

⁶⁹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 15, výměr ZÚ Praha ze dne 17. 1. 1930.

⁷⁰ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 15, zápisy z valných hromad SK Mladé v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 20, výměr ZÚ Praha ze dne 4. 6. 1932.

Karel Škola, Jan Schwarz, Rudolf Platzer a Karel Kříž. V polovině 30. let hrál hlavně z finančních a výkonnostních důvodů pouze soutěž STAK. V roce 1935 se jako vítěz župního mistrovství zúčastnil i celostátního finále těchto soutěží.⁷²

Nejnižší řádné soutěže JŽF II. třídy se SK Rožnov zúčastnil až v sezóně 1936/37 a hned svoji skupinu vyhrál a postoupil do IB. třídy, kterou pak hrál v sezóně 1937/38.

Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřil zejména předseda František Schwarz, Rudolf Škoda, Josef Beránek, Václav Mareš a Jan Schwarz. SK Rožnov měl vlastní hřiště na břehu Vltavy, jako klubovní místnost používal hostinec U Schwarzů. Klubové barvy byly zelená a bílá.

Sportovní klub Rapid České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷³ Klub se poprvé zúčastnil soutěže JŽF II. třídy v sezóně 1935/36 a skončil na 2. místě ve skupině. V souvislosti s rozšířením IB. třídy však postoupil do této soutěže, kde v sezóně 1936/37 skončil na 8. místě, které stačilo k zachráně. IB. třídu hrál i v sezóně 1937/38. Jako hřiště používal SK Rapid letní cvičiště DTJ u Dobrovodského potoka.

Sportovní klub Sparta České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷⁴ Zakládajícím činovníkem byl Bedřich Šťastný. Soutěže JŽF II. třídy se klub zúčastnil poprvé v sezóně 1934/35 a skončil na 5. místě ve skupině. V té době již měla SK Sparta vlastní oplocené hřiště za tratí u Jižní zastávky. Předsedou klubu byl Rudolf Jirásek. V sezóně 1935/36 Sparta okrsek II. třídy vyhrála a postoupila do IB. třídy mistrovství JŽF. 3. července 1935 porádala Sparta 1. ročník turnaje druhotřídních klubů o Velimský pohár, který věnovaly čokoládovny Velim. V 1. ročníku za účasti SK Sparty, SK Slavie, SK Rapidu a SK Mladé zvítězila pořádající Sparta. V následujících letech se hrály další ročníky tohoto poháru.

Na valné hromadě 9. 2. 1936 byl zvolen nový výbor klubu v čele s předsedou Jindřichem Mizerou, 1. místopředsedou Karlem Faktorem a jednatelem Václavem Prospalem, kteří tyto funkce vykonávali až do roku 1938.⁷⁵ V sezóně 1936/37 obsadila Sparta v IB. třídě 7. místo a stejnou soutěž hrála i v roce 1937/38. Jako klubovní místnost používala Sparta restauraci U města Krumlova na

Linecké ulici. Klubové barvy byly červené tričko a bílé trenýrky.

Sportovní klub Slavie České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷⁶ Jeho zakládajícím činovníkem byl Karel Faktor. Klub si záhy vybudoval vlastní hřiště na pronajatém pozemku na konci zahrady Měšťanského pivovaru u Malého jezu. Do JŽF vstoupila SK Slavie v roce 1935 a prvním oficiálním utkáním bylo derby s SK Spartou 24. 3. 1935. Mistrovské soutěže JŽF, II. třídy, se Slavia zúčastnila poprvé v sezóně 1935/36, kdy obsadila 4. místo ve skupině. V této soutěži hrála ještě v sezóně 1936/37 a v podzimním kole 1937. 18. 12. 1937 bylo ale na schůzi JŽF vzato na vědomí, že SK Slavia České Budějovice pro velkou výši členských příspěvků v ČSSF ze župy vystoupila.⁷⁷

Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřili Jaroslav Knot, Václav Hofbauer, Jan Joza a Karel Škoda.⁷⁸ Jako klubovní místnost používala Slavie restauraci U města Krumlova. Klubové barvy byly červená a bílá, uspořádané do tradiční sešívané podoby dresů Slavie Praha. Lineckému předměstí Českých Budějovic se ve druhé polovině 30. let říkalo mezi fotbalovými příznivci budějovická Letná.

Sportovní klub Nemanice byl založen v roce 1932. Jeho prvním předsedou byl Tomáš Malík a jednatelem jeho syn Bohuslav. V roce 1933 klub pronajmul od místních sedláků pozemky a vybudoval provizorní hřiště. V tomto roce se také začal zúčastňovat soutěží jihočeského STAK. V letech 1935/36 se nahromadily značné potíže, zejména finančního rázu, a výboru nezbylo než klub oficiálně likvidovat. Část hráčů odešla do SK Hluboká a zejména do SK Úsilné, které založil bývalý hráč Nemanic a později AC Stadionu F. Hrubý.

Kromě uvedených klubů se v zachovaných pramenech objevily spíše jen epizodické zmínky o dalších klubech a mužstvech pěstujících v meziválečném období v Českých Budějovicích kopanou.

Rudá hvězda České Budějovice vyvíjela činnost ve 20. letech. V roce 1923 a 1924 hrála mistrovství JŽF II. třídy, přičemž v roce 1924 skončila na posledním (6.) místě českobudějovického okrsku.⁷⁹ Organizačním činovníkem klubu byl v té době Jan Šerý. Rudá hvězda měla improvizované hřiště u Mlýnské stoky za Havlíčkovou kolonií.

⁷² Jihočeské listy 7. 8. 1935.

⁷³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 813, č. rejstříku 743, výměr ZÚ Praha ze dne 23. 2. 1934.

⁷⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 776, výměr ZÚ Praha ze dne 31. 8. 1933.

⁷⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 776, zápisy z valných hromad SK Sparta Č. Budějovice v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 773, výměr ZÚ Praha ze dne 24. 3. 1934.

⁷⁷ Jihočeské listy 22. 12. 1937.

⁷⁸ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 773, zápisy z valných hromad SK Slavie Č. Budějovice v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷⁹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

XI čs. socialistů České Budějovice, jejímž organizačním činníkem byl J. Štípek, a *XI* čs. socialistů Čtyři Dvory, jejímž organizátorem byl Karel Vokurka, byly členy JŽF v letech 1923 až 1924.⁸⁰ Obě mužstva figurovala na seznamu klubů českobudějovického okrsku mistrovství JŽF II. třídy pro rok 1924,⁸¹ ale v konečných tabulkách této soutěže pro rok 1924 se již neobjevila.

Dělnický sportovní klub Rožnov byl založen v roce 1933.⁸² Jeho zakládajícími členy byli Tomáš Kermel, Václav Sýkora a Jan Bláha. Klub však zřejmě vůbec nezačal vyvíjet činnost. V roce 1937 byl založen klub s úplně stejným názvem znovu.⁸³ Jeho zakládajícími členy byli Karel Cibulka a Václav Sýkora. O jeho činnosti se nezachovaly žádné zprávy.

Sportovní klub Kněžské Dvory existoval ve 30. letech. V jejich polovině hrál soutěž jihočeského STAK.⁸⁴

Sportovní klub spojených trampských osad České Budějovice byl založen v roce 1935.⁸⁵ Jeho zakladateli byli Václav Oberleitner, Antonín Wimmer, Rudolf Čtvrtník, Karel Vejmelka a Josef Bezpalec. Klub hrál soutěž STAK.

Tramping Club Údolí sporů České Budějovice byl založen v roce 1934.⁸⁶ Mezi jeho zakladatele patřili Josef Anton, Jan Berka, Antonín Drha a František Trnka. Klubovní místnost měl v restauraci U Rybů v údolí Vltavy nedaleko Poříčí. Klub hrál soutěž STAK.

Soutěží STAK se ve 30. letech kromě již uvedených klubů ještě zúčastňovala *Tovární XI Měšťanského pivovaru a Studentská XI*.⁸⁷

V době I. republiky si udržovaly poměrně vysokou úroveň i studentské fotbalové jedenáctky českobudějovických středních škol. Středoškolská studentstva tak navazovali na úplně počátky kopané ve městě i na její vývoj před a v průběhu I. světové války. Studentská kopaná představovala vedle dorosteneckých mužstev jednotlivých klubů druhou základnu, ze které se rekrutovali hráči mužstev

dospělých. Ve 30. letech se v Českých Budějovicích hrávalo fotbalové mistrovství o putovní pohár Sdružení českobudějovického studentstva. Nejúspěšnějším mužstvem byla *XI obchodní akademie*.

Z ostatních středních škol se studentských soutěží zúčastňovaly zejména: strojná průmyslová škola, stavební průmyslová škola, učitelský ústav, reformní reálné gymnázium, Jirsíkovo gymnázium, reálka Dr. Zátky, německé reálné gymnázium a německé gymnázium.

Závěr

Množství klubů pěstujících za I. republiky v Českých Budějovicích fotbal, samozřejmě se značně odlišným významem, výkonností svých mužstev, délkou a podmínkami své existence, je zde pozoruhodné a plně odráží tehdejší strukturovanost sportu v našich větších městech, včetně dynamiky vývoje této strukturovanosti. Česko-budějovický fotbal prošel v meziválečném období několika vývojovými stádii, která znamenala vždy kvalitativní a výkonnostní posun, hmatatelný samozřejmě nejvíce u nejvýznamnějších a nejúspěšnějších klubů.

Nejlépe lze tento posun demonstrovat na vývoji SK České Budějovice, který se, ač navázal na již předválečnou tradici, k počátkům následného vzestupu dopracoval fúzí se svými největšími konkurenty v letech 1920/21. Základ dalšího vzestupu tohoto klubu byl hlavně v tom, že dokázal ve svých řadách soustředit nejenom nejlepší hráče, ale zejména nejobětavější funkcionáře a přívržence českobudějovické kopané. Toto na místní poměry mimořádně silné zázemí, pocházející zejména z českých živnostenských a obchodnických kruhů, pomohlo klubu překonat nesmírné potíže s hřištěm, které musel mezi válkami řešit třikrát.

SK České Budějovice se postupně, krůček za krůčkem, propracovával ke svému dominantnímu postavení v českobudějovickém a jihočeském fotbalu, kterého pak dosáhl ve 30. letech. Je škoda, že se tomuto klubu nepodařilo překonat poslední stupínek, ke kterému měl opravdu blízko, a postoupit do celostátní ligy. Zasluhou obětavých funkcionářů klubu SK České Budějovice získal a posléze udržel velký výkonnostní odstup od ostatních českých mužstev ve městě i v celých jižních Čechách.

O místo druhého nejlepšího českého klubu ve městě sváděly soubor týmy AC Stadionu s ambiciózním zázemím a SK Meteoru, jehož členstvo se rekrutovalo hlavně z dělnického prostředí.

Zcela zvláštní postavení měl jediný německý klub ve městě – DSK/DFC Budweis. Tento klub měl vysoké aspirace, které se mu podařilo zejména v závěru 20. let naplnit, ale pak doplatil na množství problémů, z nichž nejvýznamnější byly: izolovanost od českých klubů a zejména českých župních soutěží, finanční problémy způsobené krizí

⁸⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 3, č. 3, 20. 2. 1924.

⁸¹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 42, 12. 12. 1923.

⁸² SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 1, výměr ZÚ Praha ze dne 16. 9. 1933.

⁸³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 1, výměr ZU Praha ze dne 25. 2. 1937.

⁸⁴ Jihočeské listy 15. 6. 1935.

⁸⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 293, výměr ZÚ Praha ze dne 8. 3. 1935.

⁸⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 809, č. rejstříku 537, výměr ZÚ Praha ze dne 30. 10. 1934.

⁸⁷ Jihočeské listy 7. 8. 1935.

na začátku 30. let, velká vzdálenost v dojíždění za soupeři v samostatných německých soutěžích a neúspěch při snaze o přechod na profesionální (poloprofesionální) bázi v letech 1932/33. Ke cti českobudějovických fotbalistů, a to jak českých, tak německých, slouží, že jejich vzájemné sportovní styky byly veskrze korektní. Z předměstských klubů patřily k nejvýznamnějším SK Suché Vrbné a SK Čtyři Dvory.

První fotbalovou soutěží, která se v Českých Budějovicích hrála, byl Pohár o primát Českých Budějovic, založený v roce 1920 SK České Budějovice. V roce 1920 se také poprvé hrálo neoficiální jihočeské mistrovství. Po založení Jihočeské župy footballové, v roce 1923, byly ustanoveny oficiální soutěže, mistrovství Jihočeské župy footballové I. třídy a mistrovství JŽF II. třídy. Ty se hrály každoročně s výjimkou roku 1925. Do roku 1931 se hrálo jednokolově. V roce 1932 došlo k reorganizaci. Začalo se hrát dvoukolově, počet klubů byl z toho důvodu v nejvyšší soutěži, nové IA. třídě, snížen na 8 a byla zavedena IB. třída. II. třída zůstala zachována. V té se zase poměrně často měnil počet skupin, počet mužstev v nich a jejich územní rozložení. Největší reorganizace IB. třídy a od ní odvisle i II. třídy proběhla před sezónou 1936/37. Prvním předsedou JŽF se stal Václav Stehlíček z SK České Budějovice, který tuto funkci vykonával až do 26. 2. 1928. Oficiální sídlo župy bylo v Českých Budějovicích a to v kavárně Corso.⁸⁸

Členství v JŽF a jejím prostřednictvím v Československém svazu footballovém (ČSSF) a Československé asociaci footballové (ČSAF) přinášelo klubům kromě práva zúčastňovat se oficiálních soutěží i četné povinnosti. Mezi ně patřilo hlavně placení zápisného 10 Kč za klub a 1 Kč za každého hráče, župního příspěvku 20 Kč, svazového příspěvku 100 Kč pro kluby s vlastním hřištěm a 40 Kč pro ostatní, poplatků za hlášení mistrovských zápasů, které činily u I. třídy 10 Kč, II. třídy 5 Kč a přátelských zápasů 3 Kč, a daně z diváků 10 h za osobu. Kluby dále musely platit poplatek soudcovský, zemskou dávku ze zábav, daň z úřadování, daň z hlavy, daň z obratu a poplatky za asistenci policii a hasičům.⁸⁹

Kromě mistrovských byly velmi populární i pohárové soutěže a turnaje. Nejznámější byl Pohár města Českých Budějovic, který se hrál na podzim okolo 28. října. Byl založen v roce 1928 na počest 10. výročí vzniku Československa a hlavní cenu, putovní pohár, věnovala městská rada.

Velmi oblíbený byl také pohár Meteoru, který se hrál od roku 1929, kdy byl pořádán k slavnostnímu otevření nového hřiště. Dále se hrál pohár

firmy L. a C. Hardtmuth, kterého se zúčastňovala mužstva vyšší výkonnosti, zejména pak německá ze severozápadních Čech. Od roku 1935 pořádala českobudějovická Sparta na svém hřišti turnaj druhotřídních klubů o tzv. Velimský pohár, který věnovaly čokoládovny ve Velimi. Koncem 30. let byl pořádán velký Zborovský turnaj, kterého se účastnila většina českobudějovických klubů, včetně SK České Budějovice a DFC B. Dále se ještě hrál pohár Československého červeného kříže. I. ročník Československého poháru byl zahájen až v srpnu 1938.

Kromě oficiálních soutěží JŽF a pohárů existovala ještě soutěž klubů, které neměly dostatečnou výkonnost a dostatek financí na členství a činnost v župě. Tyto soutěže pořádal Svaz tělovýchovných amatérských klubů - STAK.⁹⁰ Vzájemná utkání členů JŽF a STAK byla zakázána. Další pravidelnou soutěží mimo JŽF bylo fotbalové mistrovství o putovní pohár Sdružení českobudějovického studentstva, které hrály reprezentační jedenáctky místních středních škol.

K plnému rozvinutí a částečně i stabilizaci struktury fotbalových klubů ve městě došlo až ve 30. letech, kdy už zde bylo k dispozici 10 hřišť, i když rozdílné kvality.

Domníváme se, že toto poměrně obsáhlé a v některých aspektech až detailní sdělení může jako případová studie svým dílem přispět k pochopení rámce, ve kterém se pohybovala problematika, vyvíjela organizační struktura a probíhala činnost fotbalových klubů v meziválečném Československu.

Seznam zkratk

AC - Athletic Club (AC Stadion Č. Budějovice)
AFK ČB - Athleticko-Footballový Klub Č. Budějovice
ČLTC/ČLTK - Český Lawn-Tennis Club (Klub)
ČOS - Česká/Československá obec sokolská
ČSAF - Československá asociace footballová
ČSK Hvězda Trnovany - Český sportovní klub Trnovany (předměstí Teplic v Čechách)
ČSSF - Československý svaz footballový
ČSO - Československá sportovní obec
ČSVV - Československý všesportovní výbor
DFC B. - Deutscher Fussball Club Budweis
DFV - Deutscher Fussballverband in der ČSR
DHfL - Deutscher Hauptausschuss für Leibesübungen
DSK B. - Deutscher Sportklub Budweis
DSK - Dělnický sportovní klub (Tábor)
DSV B. - Deutscher Schwimmverein Budweis
DSV Gablonz - Deutscher Sport Verein Gablonz (Jablonec)
DSV Krummau - Deutscher Sport Verein Český Krumlov
DTJ - Dělnická tělocvičná jednota

⁸⁸ Kavárna, či restaurace jako oficiální sídlo sportovního klubu, či župy bylo tehdy obvyklým jevem.

⁸⁹ Jihočeský sportovní týdeník č. 4, 28. 3. 1923.

IČŠK - První československý športový klub Bratislava
 JŽF - Jihočeská župa fotbalová
 RRG - reformní reálné gymnázium
 SK - sportovní klub (obecně)
 SK ČB - Sportovní klub Č. Budějovice
 SK ČD - Sportovní klub Čtyři Dvory
 SK SV - Sportovní klub Suché Vrbné
 STAK - Svaz tělovýchovných amatérských klubů v RČS
 STAR - Sportovní tělocvičné automobilové rozmanitosti (časopis)
 Teplitzer FK
 VSK Č. B. - Vojenský sportovní klub České Budějovice
 YMCA - Young Men's Christian Association
 ZPS - Zemská politická správa
 ZÚ - Zemský úřad

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Státní oblastní archiv Třeboň. Fond Policejního ředitelství České Budějovice. Kartony 796, 797, 799, 800, 806, 809, 812, 813, 819, 845, 846, 848.
 Okresní archiv České Budějovice, Fond Městského úřadu České Budějovice.
 Okresní archiv České Budějovice. Fond Městského úřadu České Budějovice, spolkové záležitosti. Karton 655.
 Okresní archiv České Budějovice. Fondy místní povahy. Tělocvičné a sportovní spolky.
 Okresní archiv České Budějovice. Fond Okresního úřadu České Budějovice, seznam společenstev v Českých Budějovicích. Karton 320.
 Okresní archiv České Budějovice. Materiály Okresního úřadu Č. Budějovice - kniha rozčlenění spolků dle skupin, část V. sportovní spolky. (Bez data - I. republika.)
 Okresní archiv České Budějovice, pozůstalost Raimunda Marka, C4.
 Okresní archiv České Budějovice. Sběrka map a plánů.
 Okresní archiv České Budějovice. Sběrka fotografií a pohlednic.
 Jihočeské muzeum České Budějovice. Sběrka negativů.
 Jihočeské muzeum České Budějovice. Sběrka pohlednic a fotografií.

Periodika

Budweiser Zeitung, roč. 22 (1919) - 77 (1938).
 Hlas lidu, roč. 12 (1918) - 32 (1938).
 Jihočech, roč. 1921 - 1938.
 Jihočeské listy, roč. 25 (1919) - 44 (1938).
 Jihočeský sportovní týdeník, roč. 1 (1922 - 1923) - 5 (1926 - 1927), 7 (1928 - 1929), 8 (1929 - 1930), 10 (1931 - 1932) - 15 (1936 - 1937).
 Republikán, roč. 1 (1919) - 20 (1938).
 STAR, roč. 1929, 1931, 1932, 1935, 1937, 1938.

Tištěné prameny

České živnosti a obchody. České Budějovice, Národní Jednota Pošumavská 1904.
Obce v číslech. Okres České Budějovice. (1990). Č. Budějovice: Okresní oddělení Českého statistického úřadu.
Orientační knížka Českých Budějovic. Č. Budějovice, Unif. polic. stráž 1941.
70 let tělovýchovy na Českokrumlovském předměstí v Č. Budějovicích. Č. Budějovice, TJ K-I-N 1964.

Plány a mapy

České Budějovice, plán města podle F. Landsperského z roku 1923 (měř. 1:8640).
 Plán města Českých Budějovic z druhé poloviny 30. let.

Literatura

Bosák, E. et al. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha: Olympia.
 Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. Republice a cizině*. Praha: Almanach sportu.
 Česka, R. (1933). *Adresář města Českých Budějovic 1933*. Č. Budějovice: nákladem Fr. Klímy.
 Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2004). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum.
 Král, L. (2006). *Historie německé kopané v Čechách*. Praha: nakladatelství MJF.
 Kulhánek, O. (1989) Zlatá kniha lyžování. Praha: Olympia.
 Kratochwil, K., & Meerwald, A. (1930). *Heimatsbuch der Berg und Kreisstadt Böhmisch-Budweis*. České Budějovice: Karl Kratochwil a comp. Verlag.
 Matyáš, S. (1938). *Sokolský ostrov v Českých Budějovicích – středisko tělovýchovy*. Č. Budějovice: SIA.
 Moravec, E. (1924). *Č. Budějovice – průvodce městem a okolím*. Č. Budějovice: nákladem Jana Svátka.
 Petrů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný.
 Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M.* České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže.
 Sedlmeyer, K. A. (1979). *Budweis*. Miesbach: Verlag Bergmann + Mayr.
 Štumbauer, J. (1991). *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. České Budějovice: Pedagogická fakulta.
 Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Českých Budějovicích od poloviny devatenáctého století do roku 1938*. (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova - Fakulta tělesné výchovy a sportu.
 Štumbauer, J. (2012). Historie fotbalového klubu DFC Budweis. *Česká kinantropologie*, 16(2), 22-34.

Tlustý, T. (2014). Nástin vývoje sportu v místním sdružení YMCA v Českých Budějovicích v mezi-válečném období. *Studia Kinanthropologica*, 15(1), 37-47.

Waic, M.: *Organizační struktura a materiální podmínky československého sportu v období velké hospodářské krize 1929-1934*. Acta Univ. Carol. Gymn., Vol 24, 1988, č. 1, s. 47-60.

Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.
KTVS PF JU
Na Sádkách 2/1
370 05 České Budějovice
stumba@pf.jcu.cz

NÁSTIN VÝVOJE SPORTU V MÍSTNÍM SDRUŽENÍ YMCA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ

THE OUTLINE OF SPORTS EVOLUTION OF LOCAL UNION YMCA ČESKÉ BUDĚJOVICE DURING INTERWAR PERIOD

T. Tlustý

Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Katedra základů kinantropologie a humanitních věd

---

ABSTRACT

The presented article discusses the history of one of the important sports unions from south Bohemia during interwar period. YMCA České Budějovice tried to popularize a large number of sports in south Bohemia. This sports union wanted to accomplish this task by organizing a lot of meetings and competitions. Not just for sports clubs, but for schools as well. The sportsmen of YMCA České Budějovice also took part in lot of meetings and competitions which were organized by other teams. YMCA wanted their members to be led by quality coaches, which was necessary to improve the quality of performed sports. In 1925 this union became the dominant athletics club in České Budějovice. A lot of great athletes moved in. This sports union was also pretty successful in heavy athletics, handball or ping pong. The best athletes of this sports union represented Czechoslovakia in international meetings. Through all successes of sports union YMCA České Budějovice this union started to inhibit its activity at the beginning of 1930s. In 1933 this union ceased its activities. Probably the only sport, which was still played after the ceasing the sport activities of this union, was ping pong.

Keywords: activity; matches; results; sportsmen; officials

SOUHRN

Předkládaná stať pojednává o historii jednoho poměrně významného sportovního odboru působícího na jihu Čech v meziválečném období. YMCA České Budějovice se v jižních Čechách velice snažila o zpopularizování celé řady sportů. Toho se její funkcionáři snažili dosáhnout především pořádáním velkého množství sportovních akcí, a to nejen pro sportovní kluby, ale také například pro školy. Rovněž se snažili vysílat sportovce na nemalé množství utkání a závodů. Pro své členy se tato organizace snažila zajistit kvalitní trenéry, což bylo nutné k tomu, aby úroveň jednotlivých sportů tohoto odboru neustále vzrůstala. V roce 1925 se stala dominantním českobudějovickým atletickým klubem, do kterého přešla celé řada skvělých atletů. Velice úspěšná však byla též v těžké atletice, házené či stolním tenisu. Její nejlepší sportovci dokonce reprezentovali Československo na mezinárodních soutěžích. Přes všechny úspěchy sportovního odboru YMCA České Budějovice začal tento odbor na počátku třicátých let omezovat svoji činnost a v roce 1933 zanikl úplně. Snad jediným sportem, který se v českobudějovické YMCA ještě několik let po zániku jejího sportovního odboru závodně pěstoval, byl stolní tenis.

Klíčová slova: činnost; soutěže; výsledky; sportovci; funkcionáři

---

Úvod

Young Men's Christian Association – Křesťanské sdružení mladých mužů je nábožensky orientovaná mezinárodní organizace mládeže s velice širokým spektrem činnosti, která byla založena Georgem Williamsem v Londýně v roce 1844. K jejímu velkému rozšíření však došlo především ve Spojených státech amerických. Do Československa pronikla po první světové válce, a to zejména díky

příslušníkům Čs. legií. Stejně jako v mnoha dalších zemích světa se i zde začala tato organizace velice rychle rozvíjet. Československá sdružení YMCA byla totiž významně finančně i materiálně podporována sdruženími severoamerickými.¹

---

¹ YMCA Hradec Králové. (b.r.). Dostupné 11. únor 2014, z <http://hk.ymca.cz/ymca-cr.php>.

Pro její sportovní činnost v Československu však bylo důležité nejprve postavit budovy jednotlivých místních sdružení a vybudovat kvalitní zázemí. Plán YMCA byl takový, že nejprve musí být vybudována jedna reprezentativní budova v Čechách, na Moravě a Slovensku.

Výstavba budov YMCA v menších československých městech spadala do její „Druhé stavební etapy“,² která byla organizována na úrovni celosvětové YMCA. Vše bylo dojednáno Mezinárodním výborem YMCA, který se sešel v Rakouském Pörtschachu v roce 1923. Výstavbě rovněž pomohl „Garanční zákon“ československé vlády „O finanční podpoře stavebního ruchu“.³ Náklady na stavby budov, které byly postaveny do roku 1923, byly rozděleny mezi stát, ústředí YMCA i její místní činitele.

Československé obce se v naprosté většině případů snažili vyjít této organizaci vstříc při její snaze o získání stavebních parcel, neboť činitelé menších měst a odlehlejších regionů vítali, že se skrze YMCA stane jejich město internacionálním bodem na mapě, což by se jim jinak velmi těžko podařilo. Díky státní garanci byla místním sdružením ihned poskytnuta nemalá částka (70% výdajů), kterou YMCA postupně splácela. Americká YMCA následně zaplatila místním sdružením potřebných 30% výdajů.

Bylo tudíž rychle postaveno nemálo unikátních budov YMCA, které byly na svou dobu velmi moderní. Jen za rok 1923 obdržela československá YMCA ze Spojených států amerických na vybudování a zařízení budov finanční podporu ve výši 3,5 milionu Kč. Během meziválečného období pak byla do Československa z americké YMCA přesunuta finanční podpora v celkové výši 1 794 660 amerických dolarů. Dary sem ale směřovaly z různých národních organizací YMCA, nicméně největší podpora plynula právě ze Spojených států amerických. Nelze se tedy divit, že se zde mluvilo o opravdovém „boomu YMCA“, který byl jen stěží přehlédnutelný.⁴

² Stavební program organizace YMCA měl celkem tři etapy. Třetí a poslední etapa byla zaměřena čistě na Prahu.

³ „Zákon o podpoře stavebního ruchu“ měl podpořit stavby veřejně prospěšných budov, které by splňovaly kritéria veřejné budovy. Preferovány byly především budovy, které mohly zmírnit sociálně neúnosnou situaci ve městech. Podporovány tak byly například ubytovny, svobodárny, obytné domy či noclehárny.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého (Ročník 1923). (1923). Praha: Státní tiskárna, s. 603-618.

⁴ Chlápek, P. (2004). *YMCA a její význam pro českou společnost.* (Diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 78.

V Českých Budějovicích byly otevřeny první místnosti YMCA, které byly určené pro místní vojenskou posádku, v březnu 1919 v Mariánských - tehdy Švecových kasárnách. V roce 1919 byla zahájena stavba velké dřevěné budovy s mnoha klubovny, sály a hřištěm, a to v místě dnešního autobusového nádraží. Tuto budovu zde začala stavět místní vojenská správa, která ji prodala za obnos 193 345 Kč sdružení YMCA. Financována byla z velké části z darů amerických Čechů. Dne 10. dubna 1920 se v Českých Budějovicích konala ustavující schůze místního sdružení YMCA, které se přestěhovalo na Rudolfovskou třídu do domu, ve kterém byl hostinec U Sarajeva. Nová budova byla následně organizací YMCA dostavena a vybavena. Její celková cena (včetně vybavení) překročila podle odhadu cenu milion korun.⁵ K otevření budovy českobudějovické YMCA došlo 23. října 1921 za přítomnosti ústředního ředitele YMCA pana W. Gethmana a mnoha dalších vlivných lidí.⁶

Prvním ředitelem YMCA České Budějovice byl Američan Jennings, po němž tuto funkci převzal Josef First. Ten pak zde ve funkci ředitele působil od června 1922 do listopadu 1923.⁷

Náplň činnosti YMCA v Českých Budějovicích byla zejména v první polovině 20. let velmi rozmanitá a v mnohém průkopnická. Patřily k ní nejrozličnější přednášky, vzdělávací akce, knihovnická činnost, divadelní akce, koncerty, zájmová a klubovní činnost, oblíbené byly i letní tábory. Nejvíce se však YMCA věnovala sportu, především atletice, ale i stolnímu tenisu, plavání, basketbalu, volejbalu, ale i boxu, fotbalu a lednímu hokeji. Místní sdružení se stalo v období první republiky pravidelným pořadatelem rozestavného běhu 5×400m „Napříč Českými Budějovicemi“, závodů Hluboká nad Vltavou - České Budějovice a Kamenný Újezd - České Budějovice a celé řady dalších sportovních akcí. Mezi její nejznámější funkcionáře v tomto období patřili Karel Nedobitý a František Vazač.⁸

Počátky tělesné výchovy a sportu v českobudějovické YMCA

Stejně jako v mnoha dalších československých městech, začala taktéž nově vzniklé sdružení YMCA v Českých Budějovicích brzy vykazovat sportovní činnost. Jedním z prvních sportů pěstovaných SO (Sportovní odbor) YMCA byla lehká atletika. Ta se v Českých Budějovicích začala pěstovat roku 1919. Zpočátku však byla spíše doplňkovou činností v tělocvičných jednotách a zejména

⁵ Jihočeské listy, XXX., 1924, č. 2, s. 2.

⁶ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), I., 1923, č. 1, s. 22.

⁷ *Přehled činnosti kult. ústavu YMCA v Č.*

Budějovicích za r. 1923. (1924). České Budějovice: YMCA, s. 2.

⁸ Národní archiv, fond YMCA, č. kartonu 1, sign. 4, Činnost za rok 1927 pro Ministerstvo školství.

fotbalových klubech. K jejímu výraznému rozšíření došlo především zásluhou místní vojenské posádky a právě sdružení YMCA. Instruktor českobudějovického sdružení YMCA a atletický nadšenec František Přemyl se v roce 1919 zúčastnil prvního poválečného kurzu pro atletické trenéry, který vedl Čechoameričan a tělovýchovný ředitel YMCA Jan Amos Pipal.⁹

V tomto roce se zde také konaly první poválečné lehkootletické závody pod názvem „*Olympiáda vojenské posádky*“. Pro českobudějovickou atletiku byl však do jisté míry přelomový až rok 1920. Dne 14. března byly uspořádány z podnětu J. A. Pipala před Českým akciovým pivovarem lehkootletické závody, které se konaly jako jedna z mnoha příprav na blížící se olympijské hry v Antverpách. Do programu byl zařazen běh na 100 metrů, vrh koulí, skok daleký, skok vysoký, štafety 4×100 a 4×400 metrů, trojskok, skok o tyči a hod oštěpem. Ženy běžely pouze závod na 60 metrů. Pro vítěze zde byly připraveny speciální medaile, které nesly nápis „*Příprava na antverpskou olympiádu*“. Hlavním pořadatelem těchto závodů byl F. Přemyl a sdružení YMCA. Přihlášení závodníci se zde museli zúčastnit povinných tréninků. První se konaly již 14 dní před samotným zahájením závodů, a to vždy v úterý, čtvrtek, pátek a neděli v jízdárně dělostřeleckých kasáren na Pražském předměstí.¹⁰

YMCA otevřela v roce 1922 sportovní hřiště u svého areálu blízko nádraží. Přestože toto hřiště nemělo zdaleka standardní rozměry, bylo velmi využíváno, a to zejména středoškolskou mládeží. Hlavní příčina jeho oblíbenosti spočívala jednak ve velmi dobré úrovni trenérů sportovního odboru YMCA a jednak ve velkém množství a dobré kvalitě sportovního materiálu, který zde byl k dispozici.

⁹ J. A. Pipal byl tělovýchovným instruktorem organizace YMCA. V srpnu roku 1919 přijel z USA do Prahy, kde se stal jejím československým tělovýchovným ředitelem. Přestože chtěl tento významný funkcionář v Československu zůstat, nenašlo se pro něj dostatečně placené místo, a proto se v červenci 1921 vrátil zpět do USA. Později se stal asistentem ústředního trenéra atletů USA. Nedobitý, K. (1942). *25 let budějovické atletiky 1917-1942 (Výroční zpráva lehkootletického odboru SK Č. Budějovice)*. České Budějovice.

¹⁰ Jihočeské listy, XXVI., 1920, č. 19, s. 2.

Vzestup YMCA České Budějovice na počátku 20. let však velmi brzy vedl k určité rivalitě s dominujícím místním klubem, kterým bylo SK (Sportovní klub) České Budějovice. Toto období je charakteristické častými střetnutími atletů obou těchto klubů. V roce 1923 byl pořádán první ročník přeboru Jihočeského okrsku ČsAAU (Československá amatérská atletická unie). Vítězem tohoto ročníku se stal SK České Budějovice před SO YMCA, SK Strakonice a SK Příbram. Ještě v tomto roce založila YMCA České Budějovice Jihočeský středoškolský pohár v atletice, který měl již od prvního ročníku velmi slušnou úroveň.¹¹ Mimo tyto soutěže uspořádala ještě YMCA 15. dubna rozstavný závod na 5×400 metrů „Napříč Českými Budějovicemi“ a 22. dubna závody dorostu.¹²

Obrázek 1. Českobudějovický Reiner vede v závodě na 1500 metrů.¹³

Figure 1. Reiner from České Budějovice leads during 1500 meters race.

Dalším sportem, který si v českobudějovické YMCA rychle vydobyl popularitu, byla házené. Ve dnech 26. – 28. září 1920 se při slavnostním otevření nového hřiště v Českých Budějovicích pořádala řada sportovních utkání. Mezi nimi bylo také utkání v házené. O skutečném zavedení tohoto sportu ve městě však lze hovořit až v roce 1922, kdy ji zde již hrála YMCA České Budějovice, SK České Budějovice a Slavoj České Budějovice. V sezóně 1923 již patřila YMCA České Budějovice svojí výkonností spolu s házenkářským mužstvem VSK (Vysokoškolský sportovní klub) České Budějovice mezi nejlepší místní týmy. Za YMCA hráli

¹¹ Jihočeské listy, XXX., 1924, č. 4, s. 2.

¹² Sport, III., 1923, č. 14.

¹³ Sport, VII., 1927, č. 27.

házenou Vácha, Vimr, Kamfmüller, Knecht, Nádvorka, Prüher a Vogl.¹⁴

Rovněž v těžké atletice, která se v Českých Budějovicích začala pěstovat v roce 1919, patřil sportovní odbor YMCA mezi nejlepší místní týmy. V YMCA se začal poměrně rychle rozmáhat především řecko-římský zápas, který se trénoval v sále hostince U Anděla v Gymnasiální ulici (dnes Skuherského).¹⁵ Tohoto roku pak zde také první zájemci mohli za laciné vstupné navštěvovat její zápasy. Na jaře roku 1922 zavedla YMCA pravidelné tréninky těžké atletiky, které vedl místní trenér a řecko-římský zápasník František Vazač.¹⁶

Obrázek 2. Spáleniště budovy YMCA České Budějovice po Vánocích 1923.¹⁷

Figure 2. Burned building of YMCA České Budějovice after Christmas 1923.

YMCA České Budějovice byla jedním z mála, ne-li vůbec jediným sdružením YMCA v Československu, kde se začal na počátku 20. let pěstovat lední hokej.¹⁸ V polovině 20. let měla dokonce dvě družstva dospělých a jedno dorostenecké. Hráči YMCA si hned od počátku nevedli úplně špatně. V sezóně 1922/23 sehrála místní organizace utkání proti Slavoji České Budějovice,¹⁹ které skončilo remízou 1:1. O rok později se zápas opakoval a

YMCA jen těsně prohrála 8:6. Mezi její nejlepší lední hokejisty patřili Winkler a Vazač.²⁰

Kromě výše uvedených sportů si postupem času v českobudějovické YMCA našla své místo celá řada dalších. Její členové pěstovali také: volejbal, bruslení, basketbal, plavání, baseball, tenis a výjimkou nebyly ani tělovýchovné přednášky.²¹

Nástin vývoje tělesné výchovy a sportu v českobudějovické YMCA

YMCA v Českých Budějovicích začala tedy rozvíjet svou sportovní činnost poměrně rychle a její snaha ještě vzrůstala v letech 1922 – 1923. Od roku 1922 byl v místní YMCA činný šachový

odbor, který začal pořádat turnaje. Jeho členy byli Blažek, Biedermann, Winkler, Kalina, Turnwald, Rys a další.²²

Na počátku roku 1923 zde YMCA uspořádala dva kurzy her a lehké atletiky. V rámci propagace atletiky uspořádala v roce 1923 přespolní běh, kterého se zúčastnilo 60 atletů, kteří zde dohromady reprezentovali 12 klubů. Druhou nejpočetnější skupinou bylo domácí sdružení, ze kterého vyběhlo na trať osm běžců. Dorostenci YMCA byli pak systematicky rozmístěni po trati tak,

aby žádný závodník nemohl zabloudit. První se na trať vydali junioři (do 18 let) a o dvě minuty později i senioři (nad 18 let). Z YMCA se v kategorii juniorů umístili na třetím a čtvrtém místě Wimmer s Ehrelem. V kategorii seniorů doběhl nejlépe Rainer (viz obrázek 1), který takřka až do konce bojoval o konečné druhé místo, které se mu však nakonec získat nepodařilo. Rainer byl v této době jedním z nejlepších (možná dokonce nejlepším) jihočeských vytrvalců.²³

V roce 1923 již měla YMCA rozdělen tělovýchovný program mezi šest skupin, z nichž každá měla vlastního kapitána a trénovala především lehkou atletiku a míčové hry. V této době zde YMCA pořádala velké dorostenecké lehkootletické závody, vůdcovský kurz, jehož náplní byla teorie lehké

¹⁴ Jihočeské listy, XXIX., 1923, č. 63, s. 2.

¹⁵ Jihočeské listy, XXV., 1919, č. 88, s. 2.

¹⁶ Jihočeské listy, XXX., 1924, č. 4, s. 2.

¹⁷ Archiv YMCA v České republice.

¹⁸ Nejednalo se o klasický lední hokej, ale spíše o bandy hokej na ledě.

¹⁹ Slavoj České Budějovice byl nejspěšnějším hokejovým klubem ve městě na začátku 20. let. Klub byl původně založen jako fotbalový, avšak velmi záhy začal provozovat i bandy hokej na ledě.

²⁰ Jihočeský sportovní týdeník, II., 1923/1924, č. 46.

²¹ Národní archiv, fond YMCA, č. kartonu 1, sign. 4, Přehled činnosti kulturního ústavu YMCA v Českých Budějovicích za rok 1923.

²² YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), I., 1923, č. 6, s. 178.

²³ V organizaci YMCA přisuzovali jeho výkonnost také tomu, že se tento běžec vyhýbal alkoholu a kouření.

atletiky a táboření. Rovněž zde začaly vznikat jednotlivé sportovní odbory, jako například cyklistický odbor, který měl v tomto roce 26 členů. Populární byly taktéž vycházky do přírody a táboření pod stany.²⁴

V této době byl též sportovní program YMCA rozšířen plavání. V roce 1923 uspořádal SK České Budějovice druhý ročník mezinárodních plaveckých závodů, který se však konal jen v domácí konkurenci. Nejlépe z YMCA skončil kraulař Biedermann, který vybojoval druhé místo.²⁵

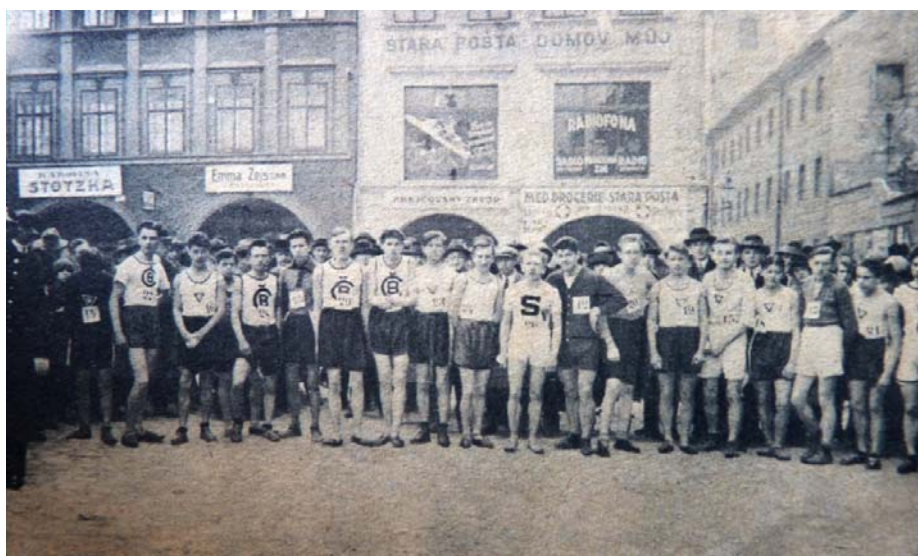
Vše nasvědčovalo tomu, že sdružení YMCA v Českých Budějovicích bude patřit mezi nejvíce sportovně založená místní sdružení v Československu. K českobudějovické YMCA se však v následujících letech štěstí otočilo zády. V prosinci roku 1923 její budova vyhořela (viz obrázek 2).²⁶

Zbytek budovy musel být následně zbourán. Kromě budovy přišel SO YMCA také téměř o veškeré zařízení a vybavení, které bylo pouze nepatrně pojištěno a jehož cena byla vyčíslena na 120 tisíc Kč. YMCA tak žádala o jakoukoli možnou pomoc, bez které by došlo k omezení, ne-li úplnému zastavení její činnosti.

Prvním dárce, který SO YMCA věnoval 100 Kč, byl Československý svaz hockeyový. O několik dní později přispěla i ČsAAU, která poskytla finanční podporu ve výši 250 Kč. Brzy začali přispívat další i dárči, kteří přispěli k tomu, že SO YMCA nadále pokračoval v činnosti.²⁷ Během posledních dvou let před požárem uspořádal SO YMCA 28 lehkootletických podniků, odehrál téměř 100 zápasů v házené, hokeji, baseballu, volejbalu aj. V jeho řadách figurovalo okolo 200 dorostenců, kteří podnikly takřka 40 zájezdů na atletické soutěže, ze kterých si odvezli více jak 120 cen. Sportovní odbor YMCA České Budějovice byl v této době řádným členem ČsAAU, Českoslo-

venského svazu hockeyového, Svazu těžké atletiky, Svazu házené a ženských sportů a volejbalové ligy.²⁸

Nedlouho po požáru pak YMCA podnikla první kroky v záležitosti zřízení nové budovy.²⁹ Rovněž začala reorganizovat svoji činnost ve zbytku požárem zničené budovy, kde měla čítárnu a klubovnu. Kolem budovy bylo rozsáhlé hřiště, kde měla být vybudována atletická dráha. Ve své tělovýchovné činnosti se však českobudějovické sdružení snažilo pokračovat dosavadním tempem. Také z její iniciativy vznikl jihočeský okrsek ČsAAU. Jihočeský okrsek házené navíc stále využíval její prostory pro školení rozhodčích a YMCA nadále pořádala svůj přespolní běh (viz obrázek 3) či jihočeské středoškolské lehkootletické závody.³⁰

Obrázek 3. Start IV. přespolního běhu na náměstí v Českých Budějovicích pořádaného místním sdružením YMCA.³¹

Figure 3. The start of the 4th cross country run at the České Budějovice square, which have been organized by YMCA.

Na počátku února roku 1924 pořádal SK Strakonice mistrovství Československa v bandy hokeji. Do Strakonice se sjely následující týmy: Český Lev Plzeň, SK Písek a YMCA České Budějovice. Tyto týmy byly doplněny o domácí tým a jeho rezervu. Právě rezerva strakonického týmu se stala prvním soupeřem YMCA. Zápas byl pro oba týmy poměrně rovněž. První polovina přinesla remízu 1:1. však domácí po velmi vyrovnaném boji zvítězili 3:2. Ještě zajímavější však bylo utkání YMCA s SK

²⁴ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), I., 1923, č. 4-5, s. 142.

²⁵ O jaký konkrétní závod se jednalo, se nepodařilo zjistit. Šlo pravděpodobně o závod na 400 nebo 1500 metrů volným způsobem.

Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Č. Budějovicích od poloviny 19. století do roku 1938*. (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 250-251.

²⁶ *Výroční zpráva místního sdružení YMCA v Čes. Budějovicích za rok 1923*. (1924). České Budějovice: YMCA.

²⁷ Sport, IV., 1924, č. 5.

²⁸ Sport, IV., 1924, č. 4.

²⁹ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), II., 1924, č. 2, s. 71.

³⁰ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), II., 1924, č. 3, s. 110.

³¹ STAR, 1926, č. 6.

Písek, které bylo bohaté na branky. YMCA prohrála první polovinu 1:2. Ve druhé ale zvýšila tempo a utkání otočila. Skóre se ale nakonec zastavilo na poměru 6:4 ve prospěch SK Písek. Bandy hokejisté českobudějovické YMCA se tak do finálového zápasu neprobojovali.³²

Obrázek 4. Povodeň v Českých Budějovicích v roce 1925.³³

Figure 4. High water in České Budějovice in 1925.

Tento rok se též nesl ve znamení olympijských her v Paříži. Mnoho atletů se toužilo probojovat na tento vrchol sezóny. Z týmu YMCA České Budějovice se do závěrečné kvalifikace pro olympijské hry v Paříži probojoval sprinter Zeman a z konkurenčního SK České Budějovice pak sprinter Holler.³⁴

Dne 7. září byl uspořádán sportovním odborem YMCA České Budějovice již II. ročník silničního běhu na 8 kilometrů na trase Kamenný Újezd – České Budějovice. Obhájece poháru z roku 1923 byl Wimmer z místní YMCA. Tento silniční závod byl jedním ze čtyř, kterými se YMCA snažila zvednout zájem o lehkou atletiku na jihu Čech.³⁵ Atletům YMCA se tentokrát vyhrát nepodařilo. Vácha byl dokonce diskvalifikován. Závod vyhrál Karel Nedobitý³⁶ (AC Sparta Praha).³⁷ Po jeho pravidelných

výborných výkonech nebylo nic divného na tom, že během svých tréninků kolem sebe shromáždil kroužek nadšených studentů.³⁸

Také házenkáři se snažili tuto nepříjemnost překonat a rozhodli se účastnit mistrovství českobudějovického okrsku, kde byly jedním z favoritů na mistrovský titul.³⁹ V Jihočeské župě házené jim totiž patřilo druhé místo.⁴⁰

Českobudějovická YMCA ale nadále náléhavě potřebovala pro svou činnost další prostory. Proto se sekretář YMCA domluvil v místním Sokole, kde YMCA povolili využívat některé místnosti v sokolovně a sokolské hřiště. Tato dobrá a příkladná spolupráce trvala až do povodně, která v roce 1925 na

několik dní zatopila České Budějovice (viz obrázek 4) a zničila další část materiálu organizace YMCA. Bylo tak opět nutné opatřit novou místnost. Svou tělovýchovu soustředila YMCA na hřiště, na kterém sehrála mnoho basketbalových a volejbalových turnajů či jednotlivých přátelských nebo týmových utkání. Sportovci z českobudějovické YMCA však rovněž často vyjížděli na závody do dalších jihočeských měst. Mezi členstvem zde si však stále velkou popularitu držela lehká atletika a zvláště pak přespolní běhy.⁴¹

V srpnu 1924 došlo v důsledku 1. etapy regulace Vltavy k uzavření hřiště velkého atletického konkurenta místního sdružení - SK České Budějovice. V roce 1925 pak došlo v českobudějovické atletice ke zvratu. Nadále totiž pokračoval útlum činnosti SK České Budějovice, který byl způsoben převážně stále zavřeným hřištěm. Z tohoto důvodu přešla řada atletů, např. sprinter Holler (viz obrázek 5),⁴² do YMCA, kde byly podmínky příznivější. Zde se již ujal trenérské a organizační práce Karel Nedobitý.⁴³

Naopak některé sportovní odbory začaly v tomto místním sdružení YMCA ve druhé polovině 20. let postupně zanikat, či přerušovat činnost. Tak to-

³² Sport, IV., 1924, č. 6.

³³ Protipovodňové úpravy okolí Malše - Oficiální stránky Statutárního města České Budějovice. (b.r.). Dostupné 26. listopad 2013, z <http://www.cbudejovice.cz/cz/magistrat/odbory/io/stranky/protipovodnove-upravy-okoli-malse.aspx>

³⁴ Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Č. Budějovicích od poloviny 19. století do roku 1938*. (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 232.

³⁵ Sport, IV., 1924, č. 48.

³⁶ Karel Nedobitý byl vynikající atlet a později i funkcionář českobudějovické atletiky. Dříve závodil v Příbrami. V Českých Budějovicích se poprvé představil v roce 1922. V roce 1923 však do Českých Budějovic přesídlil, neboť zde začal studovat gymnázium. Dvakrát soutěžil v závodech na 5 kilometrů na olympijských hrách. V Paříži 1924

byl však vyřazen již v rozběhu a o čtyři roky později se v Amsterdamu umístil na 17. místě. Jihočeské listy, XXX., 1924, č. 4, s. 2.

³⁷ Sport, IV., 1924, č. 50.

³⁸ Sport, V., 1925, č. 2.

³⁹ Sport, IV., 1924, č. 11.

⁴⁰ Sport, IV., 1924, č. 14.

⁴¹ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), IV., 1926, č. 1, s. 20-29.

⁴² Holler patřil k nejlepším atletům SK České Budějovice v tomto období. Sport, VII., 1927, č. 29.

⁴³ Jihočeské listy, XXXII., 1926, č. 61, s. 3.

mu bylo například se šachovým odborem, který ve druhé polovině dvacátých let přestal vykazovat činnost a pravděpodobně i zanikl.

Podobnému osudu se snažili vyvarovat plavci československé YMCA. Ti dokonce roku 1926 zažádali o přijetí za členy ČAPS (Československý amatérský plavecký svaz).⁴⁴ Ve dnech 7. a 8. srpna 1926 se v Českých Budějovicích konaly mezinárodní závody. Ze všech československých týmů zde dosáhla YMCA na největší úspěch, když její junior Knecht obsadil třetí místo v závodě na sto metrů volným způsobem.⁴⁵

Na počátku druhé poloviny 20. let začal prodávát volejbal v Českých Budějovicích i v některých dalších místech jižních Čech bouřlivý rozvoj, což bylo v rámci celého Československa s výrazným zpožděním. O vzestupu jihočeského volejbalu svědčí velký počet přihlášených družstev na volejbalový turnaj o „jihočeské přebornictví“ a na turnaj o putovní křišťálový pohár sportovního odboru YMCA, který byl uspořádán tímto sdružením dne 14. listopadu 1926 na Sokolském ostrově. Stejně jako na mnoha místech v republice, věnovala tedy YMCA i zde volejbalu patřičnou pozornost. Svůj volejbalový stánek měla zřízený v restaurační zahradě na Štřeleckém ostrově.⁴⁶

Rovněž házenkáři se nechtěli nechat nepřízní osudu zlomit, i když se jim v úvodních zápasech roku 1926 vůbec nedařilo. Jejich trápení měla zlepšit i nově příchozí posila z Třeboně – Nejedlý.⁴⁷ Tento hráč nastoupil za České Budějovice k několika zápasům, ve kterých předvedl své kvality. Bohužel o rok později o sobě již házenkáři YMCA nedávali žádné zprávy a je tudíž pravděpodobné, že ukončili sportovní činnost.

YMCA České Budějovice se později stala pravidelným pořadatelem sportovní akce silniční běh Hluboká – České Budějovice. Dne 19. září 1926 získal dobré umístění při jeho prvním ročníku běžec Rainer ze sportovního odboru YMCA, který doběhl na druhém místě se ztrátou 5 minut na K. Nedobitého z týmu AC Sparta Praha. Tímto výkonem získal putovní pohár pro nejlepšího místního

závodníka v hodnotě 750 Kč,⁴⁸ který do závodu věnovala městská rada Hluboké nad Vltavou.⁴⁹

Nejvýznamnější pro atlety sportovního odboru YMCA České Budějovice byl však fakt, že tohoto roku byla projektována a později i zřízena nová atletická dráha na sokolském stadionu. Plán pro její budování byl takový, že ji postaví Sokol společně s místní YMCA.⁵⁰

Mimořádným úspěchem budějovických barev byl též postup atletů Hollera a Reiner⁵¹ z SO YMCA na Světové hry YMCA. Na těchto hrách, které se konaly v červenci 1927 v Kodani, skončil Holler na vynikajícím třetím místě v běhu na 100 a 200 metrů. Reiner byl v běhu na 5 kilometrů třináctý.⁵²

Obrázek 5. Sprinter Holler v závodě na 200 metrů.⁵³

Figure 5. Sprinter Holler during 200 meters race.

Kromě atletů vyslala československá YMCA do bojů také volejbalisty, dva plavce⁵⁴ a jednoho skokana do vody. Naši plavci skončili na celkovém čtvrtém místě, k čemuž přispěli i Biedermann z Českých Budějovic, který obsadil v závodě na 400 metrů volným způsobem třetí místo a o jedno místo hůře doplaval tento plavec v závodě na 1500 metrů volným způsobem.

Po šachistech a házenkářích však skončili po roce 1927 také zmínky o plavcích československé YMCA, což nasvědčuje tomu, že YMCA České Budějovice velice pravděpodobně přestala tohoto roku závodní plavání pěstovat.

⁴⁴ Sport, VI., 1926, č. 30.

⁴⁵ Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Č. Budějovicích od poloviny 19. století do roku 1938*. (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze, s. 252.

⁴⁶ Jihočeské listy, XXXII., 1926, č. 89, s. 5.

⁴⁷ Sport, VI., 1926, č. 15.

⁴⁸ Jihočeské listy, XXXII., 1926, č. 68, s. 3-4.

⁴⁹ Sport, VI., 1926, č. 39.

⁵⁰ Sport, VI., 1926, č. 16.

⁵¹ Od roku 1927 se začalo v novinových článcích objevovat jméno Reiner. Jedná se pravděpodobně o atleta Rainera, který se vyskytoval v novinových článcích již dříve.

⁵² Sport, VII., 1927, č. 30.

⁵³ Sport, VII., 1927, č. 27.

⁵⁴ Sport, VII., 1927, č. 22.

Ve druhé polovině 20. let přerušil načas také těžkoatletický odbor (viz *obrázek 6*) YMCA České Budějovice svou činnost, kterou však František Vazač obnovil začátkem ledna roku 1928. Na počátku roku 1930 rozšířil místní těžkoatletický odbor YMCA svou činnost o box tým, že založil boxerský kroužek. Jeho pravidelné cvičení se konalo každé úterý a pátek od sedmi do devíti hodin večer. V létě většinou boxeři trénovali v zahradě restaurace na Střeleckém ostrově.⁵⁵ O rok později se utkali českobudějovičtí boxeři v Písku s místním Unionem a zvítězili poměrně vysoko 9:3. Za YMCA nastoupili Abramovič, Hudler, Kubišta, Němec, Hrach a Ždimer. YMCA byla v této době v podstatě sídlem jihočeského boxerského sportu. Zuto úzkou skupinu sportovců držel pohromadě právě František Vazač.⁵⁶

Obrázek 6. Zápasníci a boxeři YMCA České Budějovice.

Figure 6. Wrestlers and boxers of YMCA České Budějovice.⁵⁷

Přes velice rychlý rozvoj volejbalu, který probíhal v jižních Čechách ve druhé polovině 20. let, nebyla ještě počátkem 30. let ustanovena Jihočeská župa ČVaBS (Československý volejbalový a basketbalový svaz). Hrál se zde pouze tzv. „Jihočeské mistrovství ve volleyballu“, které bylo neoficiálním jednodenním turnajem. V roce 1930 tuto sportovní akci pořádala českobudějovická YMCA na svých kurtech na Střeleckém ostrově. Do turnaje, kterého se zúčastnilo sedmnáct družstev, a na který se přišlo

podívat poměrně hodně diváků, věnoval SO YMCA křišťálový pohár.⁵⁸

Na jaře roku 1930 rozšířila YMCA České Budějovice svou sportovní činnost o nový sport. Vznikl zde totiž table-tenisový odbor. Stolní tenis hrálo členstvo v klubovně svého sekretariátu na třídě Čs. legií 40 (Rudolfovska tř.). Na podzim tohoto roku tak již mohla YMCA pořádat první turnaj, ve kterém 22 hráčů sehrálo dohromady 114 zápasů. Vítězem turnaje se stal Fafl před Schulzem, Duškem a Charvátém.⁵⁹

Mimo soutěž stolního tenisu odehráli hráči YMCA České Budějovice celou řadu přátelských utkání např. proti Jirsikovu gymnáziu, DFC (Deutscher Fussball Club) Budweis, „Vánoční turnaj“ či utkání členstva s dorostem.⁶⁰

O rok později, v roce 1931, YMCA České

Budějovice sehrála meziklubové utkání proti DFC Budweis s výsledkem 14:4. Za YMCA nastoupili Fafl, Schulz, Teller, Bušek, Illenberger a Fisch, za DFC Schwez, O. Kende, K. Fleischer, V. Kende, Waigand a Prokesch. V prosinci tohoto roku YMCA zveřejnila žebříček svých hráčů s následujícím pořadím. Na prvním místě byl Kučera, druhý Teller a třetí Prskavec.

O popularitě stolního tenisu v českobudějovické YMCA vypovídá i fakt, že místní sdružení pořádalo 10. ledna 1932 ve velkém sále restaurace Na Rychtě exhibici, při které se představili její hráči, světový mistr - Maďar Kellen a hráči

československého mistrovského celku, kterým byla YMCA Kladno.⁶¹ Kellen se zde utkal s Pithartem (Kladno), kterého porazil 3:1, a s mladičkým Buškem (České Budějovice), proti kterému rovněž nezaváhal, neboť vyhrál 3:0 na sety. Tento den proti sobě též nastoupili Schönbach (Kladno) s Charváttem (České Budějovice). Toto utkání vyhrál českobudějovický hráč 2:0. Müller (Kladno) se následně utkal s Tellerem (České Budějovice), kterého porazil 2:0. Kellen si zde zkusil i čtyřhru.

Vytvořil deblový pár se Schönbachem, se kterým porazili dvojici Charvát - Müller. Kellen se Schönbachem zvítězili také nad dvojicí Schulz

⁵⁵ STAR, roč. 1931, č. 50.

⁵⁶ STAR, roč. 1931, č. 49.

⁵⁷ YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), I., 1923, č. 3.

⁵⁸ Jihočeské listy, XXXVI., 1930, č. 39, s. 4.

⁵⁹ Jihočeský sportovní týdeník, VIII., 1929/1930, č. 21.

⁶⁰ Votava, Š. (2009). *Historie stolního tenisu v českých zemích v letech 1920 - 1945*. (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 50.

⁶¹ Jihočeské listy, XXXVIII., 1932, č. 3, s. 4.

(České Budějovice) a Teller 2:0. Stolní tenisté si zde zkusili zahrát také smíšenou čtyřhru. Kellen vytvořil dvojici se Schwarzovou (Kladno) a Teller se Stejskalovou (České Budějovice). Toto utkání skončilo 2:0 pro první jmenovaný pár. V rámci tohoto dne se hrál také dámský souboj Schwarzová – Stejskalová, který skončil vítězstvím česko-budějovické hráčky 0:2.⁶²

Dne 18. dubna 1932 se díky YMCA České Budějovice konalo 1. dorostenecké mistrovství jižních Čech o putovní cenu ing. Moudrého. Tohoto mistrovství, které se odehrávalo v místnosti YMCA, se zúčastnilo 19 dorostenců z 5 klubů. Do finálové čtveřice se dostali Choudonský, Hájek (oba z YMCA České Budějovice), Plocek a Ševčík (oba z Vysokoškolského sportu Tábor). Cenu pro vítěze, kterým se stal Choudonský, předal tajemník YMCA J. Schuch. Hájek skončil na třetím místě.⁶³

V roce 1932 byl již stolní tenis v jižních Čechách hodně rozšířen a nejlepší výkonnost měli právě hráči a hráčky sdružení YMCA, mezi kterými vynikali zejména J. Schulz, B. Schulz, Teller, Prskavec a Charvát. Jihočeské mistrovství ve stolním tenisu jednotlivců pro rok 1932 se pak stalo do jisté míry klubovou záležitostí. Na prvních třech místech se umístili členové místní YMCA v pořadí Bedřich Schulz, Srp a Eldweber. V březnu tohoto roku se hrálo i jihočeské mistrovství družstev, které vyhrála YMCA České Budějovice před Reformním reálným gymnáziem České Budějovice, SK České Budějovice, DFC Budweis, AC Stadionem, Sokol I, Mládež nár. soc. Č. Budějovic, TTO (Table – tenisový odbor) Veleslavín, Čsl. obcí turistickou České Budějovice a Jihočeským Vysokoškolským sportem České Budějovice. Své prvenství v soutěži družstev YMCA zopakovala i následujícího roku.⁶⁴

V roce 1933 se do turnaje o mistrovství jižních Čech přihlásilo 34 hráčů. O popularitě stolního tenisu v YMCA svědčí i fakt, že YMCA České Budějovice vyslala do turnaje 14 hráčů, což bylo nejvíce ze všech klubů. Její Kučera se nakonec dostal až do finále, kde se utkal se Stejskalem z SK Jindřichův Hradec. Kučera finále zvládl, čímž získal titul jihočeského mistra společně s putovním pohárem, který do turnaje věnoval pan Rádek. Ve čtyřhře, kde bojovalo o celkové prvenství 15 dvojic, se do finále probojovala dvojice Kučera – Hájek (YMCA České Budějovice) a Stejskal – Halada (SK Jindřichův Hradec). Po odehrání utkání mohli hráči YMCA slavit mistrovský titul také ve čtyřhře.⁶⁵

⁶² STAR, roč. 1932, č. 3.

⁶³ Votava, Š. (2009). *Historie stolního tenisu v českých zemích v letech 1920 - 1945*. (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 55.

⁶⁴ Jihočeské listy, XXXVIII., 1932, č. 24, s. 4.

⁶⁵ Votava, Š. (2009). *Historie stolního tenisu v českých zemích v letech 1920 - 1945*. (Diplomová

Sportovní odbor YMCA České Budějovice však již od počátku 30. let pozvolna omezoval činnost. Velice pravděpodobně na tom velkou zásluhu nesla dvě neštěstí, která místní sdružení potkala v polovině 20. let, a z kterých bylo jistě velice obtížné se vzpamatovat. Přes všechny své úspěchy pak sportovní odbor YMCA České Budějovice roku 1933 úplně zanikl.⁶⁶ Snad jedinou závodní sportovní činnost zde vykazovali stolní tenisté. Stolní tenis se hrál v česko-budějovické YMCA ještě v roce 1935. S blížící se Druhou světovou válkou však začala československá YMCA také v dalších měsících postupně omezovat svou činnost. V roce 1943 bylo toto sdružení oficiálně zakázáno nařízením úřadu říšského protektora.⁶⁷

Závěr

Místní sdružení YMCA v Českých Budějovicích významným způsobem přispělo k rozvoji, rozšíření a zpopularizování celé řady sportů, a to i na celostátní úrovni. To jednak souvisí s enormní snahou o pořádání velkého množství sportovních utkání, závodů a turnajů, a to nejen pro sportovní kluby, ale i pro školy a širokou veřejnost, a jednak se skutečností, že v něm působili velice schopní a obětaví funkcionáři. Mezi nejvýznamnější z nich patřili František Vazač a Karel Nedobitý.⁶⁸

Z hlediska sportovního vývoje SO YMCA České Budějovice je obdivuhodné, že např. ve své atletické činnosti nepolevil ani poté, co budova YMCA v Českých Budějovicích vyhořela a místní organizaci tak vznikly veliké škody a přišla prakticky o veškeré zařízení a nářadí. O rok později přišla při povodni, která na několik dní zaplavila České Budějovice o další materiál. Přesto byla již v roce 1925 schopna téměř naplno pořádat atletické závody a utkání a navíc převzít atlety konkurenčního SK České Budějovice poté, co došlo k uzavření jejich hřiště. Stala se tak dominantním česko-budějovickým klubem a její nové posily jí pomohly vyhrát řadu utkání a závodů.

Kromě již zmíněného Karla Nedobitého, který dvakrát reprezentoval Československo na olympijských hrách, působila v SO YMCA řada dalších vy-

práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, s. 54.

⁶⁶ Státní oblastní archiv Třeboň. Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 804, č. rejstříku 410, zápis z valné hromady sdružení YMCA 10. 4. 1933.
⁶⁷ Národní archiv, fond YMCA, č. kartonu 4, sign. 8, Ministerstvo vnitra P.T. spolku "Křesťanské sdružení mladých lidí /KSML/" dne 19. prosince 1945.

⁶⁸ Tento významný funkcionář se zúčastnil dvou Olympijských her. V Paříži roku 1924 závodil v běhu na 5km. Byl však vyřazen již v rozběhu. O čtyři roky později obsadil na Olympijských hrách v Amsterdamu na stejné trati 17. místo.

nikajících atletů. Mezi nejúspěšnější patřili Holler, Wimmer a Rainer.

YMCA České Budějovice si však velice úspěšně počínala i v celé řadě dalších sportů. V rámci jižních Čech se stala významným těžkoatletickým klubem, který se stal na počátku třicátých let prakticky baštou jihočeského boxu. Zanedbatelná nebyla ani její volejbalová, házenkářská a plavecká činnost. Poměrně velkých úspěchů dosahovali rovněž její stolní tenisté, kteří rovněž patřili k nejlepším v jižních Čechách.

Přes všechny úspěchy sportovního odboru YMCA začala tato organizace začátkem 30. let silně omezovat svoji sportovní činnost. Velice pravděpodobně se na tomto faktu podepsaly ona dvě neštěstí, ke kterým došlo v Českých Budějovicích v polovině dvacátých let. V roce 1933 pak zanikl sportovní odbor YMCA úplně. Snad jediným sportem, ve kterém se místní YMCA nadále účastnila turnajů, byl stolní tenis. Ani ten zde však o moc déle nevydržel.

V roce 1943 bylo sdružení YMCA v Československu rozpuštěno. I přes svou krátkou meziválečnou existenci, na které se výrazně podepsaly dvě tragédie, byl SO YMCA v Českých Budějovicích výrazným sportovním činitelem na jihu Čech, a to i přesto, že tělesná výchova a sport byly pouze jednou z částí činnosti tohoto mezinárodního sdružení.

Prameny a literatura

Archivy

1. Archiv hlavního města Prahy. Odbor vnitřních věcí. Spolkový katastr, sign. II/511. Československá YMCA. Karton 68.
2. Archiv YMCA v České republice.
3. Národní archiv. Fond YMCA. Kartony 1-6.
4. Státní oblastní archiv Třeboň. Policejní ředitelství Č. Budějovice. Karton 804.

Periodika

1. Jihočeské listy, roč. XXV. (1919) – XLIV. (1938).
2. Jihočeský sportovní týdeník, roč. I. (1922/1923) – XV. (1936/1937).
3. Měsíční zpravodaj sdružení YMCA v Č. Budějovicích, roč. I. (1923).
4. Republikán, roč. I. (1919) – XX. (1938).
5. Sport, roč. VII. (1927) – IX. (1929).
6. STAR, roč. 1926 - 1938.
7. YMCA (Časopis sdružení YMCA v Československu), roč. I. (1923) – IV. (1926).

Tištěné prameny

1. *Přehled činnosti kult. ústavu YMCA v Č. Budějovicích za r. 1923.* (1924). České Budějovice: YMCA.
2. *Sbírka zákonů a nařízení státu československého (Ročník 1923).* (1923). Praha: Státní tiskárna.

3. *Summary of world war work of the American YMCA (With the soldiers and sailors of America at home, on the sea, and overseas, With the men of the allied armies and with the prisoners of war in all parts of the world).* (1920). New York: International committee of young men's christian associations.

4. *The Y. M. C. A. Games (Official Report of the First International Y. M. C. A. Athletics Championships, Copenhagen, Denmark, July 10 – 17, 1927).* (1927). Ženeva: YMCA.

5. *Výroční zpráva místního sdružení YMCA v Čes. Budějovicích za rok 1923.* (1924). České Budějovice: YMCA.

Literatura

1. Bosák, E. a kol. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu. Díl I.* Praha: Olympia.
2. Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu.
3. Černá, H. (2009). *YMCA jako středisko výchovy mládeže v Československu 1919 – 1951.* (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
4. Chlápek, P. (2004). *YMCA a její význam pro českou společnost.* (Diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.
5. Johnson, E. L. (1979). *The History of YMCA Physical Education.* Chicago: Association Press.
6. Konečný, J. (1930). *YMCA: její vznik, dějiny a význam.* Praha: Československá akciová tiskárna.
7. Kössl, J. a kol. (1981). *Malá encyklopedie olympijských her.* Praha: Olympia.
8. Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2004). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury.* Praha: Karolinum.
9. Laufer, J. (1955). *50 let v našem sportu.* Praha: Mladá fronta.
10. Nedobitý, K. (1942). *25 let budějovické atletiky 1917-1942 (Výroční zpráva lehkooatletického odboru SK Č. Budějovice).* České Budějovice.
11. Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Č. Budějovicích od poloviny 19. století do roku 1938.* (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.
12. Taft, W., Kent, F., Newlin, W., & Harris, F. (1922). *Service with fighting men (An Account of the Work of the American YMCA in the World War I).* New York: Association Press.
13. Tlustý, T., & Štumbauer, J. (2012). *Tělesná výchova a sport v organizacích YMCA a YWCA v meziválečném Československu.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
14. Votava, Š. (2009). *Historie stolního tenisu v českých zemích v letech 1920 - 1945.* (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Internet

1. <http://hk.ymca.cz/ymca-cr.php>
2. <http://www.c-budejovice.cz/cz/magistrat/odbory/io/stranky/protipovodnove-upravy-okolimalse.aspx>

Mgr. Tomáš Tlustý
FTVS UK Praha
José Martího 31
16252 Praha 6
tlusty.tomas@seznam.cz

Tato studie vznikla v rámci Programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově č. 39 a Specifického vysokoškolského výzkumu č. 260116.

HODNOCENÍ ÚROVNĚ PLAVECKÉ VYTRVALOSTI STUDENTŮ TĚLESNÉ VÝCHOVY UNIVERZITY JANA EVANGELISTY PURKYNĚ

EVALUATION OF SWIMMING ENDURANCE LEVEL OF STUDENTS MAJORING IN PHYSICAL EDUCATION AT UNIVERSITY OF JANA EVANGELISTY PURKYNĚ

J. Vaněčková

Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

---

ABSTRACT

The aim of this study is to assess the swimming endurance level of students in physical education at the Faculty of Education, University of J.E.Purkyně in Usti nad Labem. The study is based on realisation of the 12-minutes test of continuous swimming. This test is used to evaluate how the general level of fitness aerobic, specific fitness aerobic in the water and also verifies the effective management of swimming locomotion. Achieved results of students were assessed by basic Cooper norms (1983) for the U.S. population and compared with the results of an investigation by students of outdoor activities at the Faculty of Education, University of J.E.Purkyně. The group was consisted of 53 first-year students, which they study physical education. In comparison with the norms was demonstrated decreasing level of swimming performance.

Keywords: swimming; swimming endurance; Cooper test

SOUHRN

Cílem příspěvku je zhodnotit úroveň plavecké vytrvalosti studentů tělesné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem na základě realizace testu souvislého plavání po dobu 12 minut. Tento test slouží k hodnocení úrovně obecné aerobní zdatnosti, specifické aerobní zdatnosti ve vodě, a také ověřuje efektivní zvládnutí plavecké lokomoce. Dosažené výsledky studentů byly posouzeny dle základní normy Coopera (1983) pro americkou populaci a srovnány s výsledky šetření u studentů oboru Aktivita v přírodě na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně. Sledovaný soubor tvořilo 53 studentů prvního ročníku studijního oboru s tělesnou výchovou. V porovnání s normami byla prokázána klesající úroveň plavecké výkonnosti.

Klíčová slova: plavání; plavecká vytrvalost; Cooper test

Úvod

Plavecká gramotnost patří mezi životně důležité kompetence každého člověka. Vedle primárního zajištění ochrany života ve vodním prostředí je plavecké vzdělání také nezbytnou součástí zdravého životního stylu. Mimo specifické užité hodnoty u některých profesí existují i četné účelové oblasti plavecké způsobilosti. Plavání je plnohodnotnou součástí sportovního výkonu v různých vícebojích (aquatlon, triatlon, kvadriatlon, moderní pětiboj).

Plavání ve vhodném režimu je odborníky doporučováno jako pohybová aktivita, která pozitivně ovlivňuje tělesnou zdatnost. V posledních letech je zaznamenáván nepříznivý trend vztahu dospívajících a dospělé populace k pohybovým aktivitám. Mnoho výzkumů a šetření prokazuje pohybovou

nedostatečnost (Rychtecký, 2006; Hendl & Dobrý, 2011). Naznačují klesající trend počtu aktivně sportujících (Frömel & Bauman, 2006; Bunc, 2011). Nedostatečná pohybová aktivita také nesporně ovlivňuje plaveckou výkonnost. Úrovní plaveckých schopností vysokoškolských studentů se věnovalo mnoho autorů. Čechovská (2007) porovnávala plaveckou vytrvalost studentů Fakulty tělesné výchovy a sportu (dále jen FTVS UK) v Praze se studenty FTVS UK v Bratislavě. Bence, Chebeň, & Kalečík (2008) porovnávali plaveckou výkonnost uchazečů o studium tělesné výchovy na vysokých školách v Banské Bystrici, Bratislavě a Nitře, přičemž zjistili její klesající úroveň. Podobné výsledky uvádí i další studie (Bence, 2009; Kalečík & Benčuriková, 2009).

Tabulka 1. Dvanáctiminutový test plavání, hodnotící tabulka pro běžnou populaci (Cooper, 1983), vzdálenosti jsou uvedeny v metrech.

Table 1. Twelve minutes test of swimming, evaluating table for common population (Cooper, 1983), distances are in metres.

Kategorie zdatnosti/Category of fitness	Věk/age					
	13-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 a více
velmi slabá/very poor muži/men ženy/women	< 457 < 366	< 366 < 274	< 319 < 228	< 247 < 183	< 228 < 137	< 228 < 137
slabá/poor muži/men ženy/women	457-540 366-448	366-448 274-357	319-402 228-310	247-357 183-265	228-319 137-219	228-265 137-174
příjemná/acceptable muži/men ženy/women	549-631 457-540	457-540 366-448	411-493 319-402	366-448 274-357	319-402 228-310	274-357 183-265
dobrá/good muži/men ženy/women	640-723 549-631	549-631 457-540	502-585 411-493	457-540 366-448	411-493 319-402	366-448 274-357
vynikající/excellent muži/men ženy/women	> 732 > 640	> 640 > 549	> 594 > 502	> 549 > 457	> 502 > 411	> 457 > 366

Cílem příspěvku je prezentace úrovně plavecké výkonnosti studentů tělesné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (dále PF UJEP) v testu souvislého plavání po dobu 12 minut. Na studenty tohoto oboru lze pohlížet jako na budoucí odborníky se znalostmi plaveckých kompetencí. Plavecká kompetence představuje bezpečné zvládnutí vodního prostředí. Významným znakem plavecké kompetence je schopnost plavat souvisle, vytrvale. O délce vzdálenosti představující bezpečné zvládnutí vodního prostředí se mezi odborníky diskutuje. Jako výstup plavecké výuky se v různých národních didaktikách uvádí vzdálenost od 100 do 400 metrů (Čechovská, 2007).

K ověření obecné aerobní zdatnosti i specifické plavecké vytrvalosti je určen Cooperův test 12 minutového souvislého plavání (Kopřiva, 1993). Tento test předpokládá prostředí bazénu spíše než ověření plaveckých dovedností v přírodních podmínkách, kde může být test pro nejistého plavce reálně komplikován např. hloubkou vody s omezenou viditelností dna, zvlněnou hladinou, proudem, chladnější vodou a dalšími okolnostmi.

Metodika

Výkonnost byla hodnocena dle základní normy Coopera (1983) pro americkou populaci, viz tabulka 1. Zde jsou uvedeny normy pro pět kategorií zdatnosti ve vztahu k věku, kde intervaly mezi dosaženými hodnotami v testu nejsou mezi jednotlivými kategoriemi zdatnosti spojitě. Pro větší přehlednost a komparaci zjištěné výkonnosti stu-

dentů a studentek uvádíme hodnotící tabulku s upravenými intervaly podle Čechovská & Miler (2001), viz tabulka 2.

Testu se zúčastnili studenti a studentky prvního ročníku Pedagogické fakulty UJEP oboru tělesná výchova, vždy druhou hodinu výuky plavání v zimním semestru v akademickém roce 2012/13. Soubor tvořilo 28 mužů a 25 žen. Soubor věkově vyhovoval pro zařazení do kategorie dle Coopera 20-29 let, zahrnoval studenty a studentky prezenčního studia.

Testová situace vycházela z popisu zpracovaného Hejtíkovou (2007) a použitého při sledování plavecké výkonnosti studentů FTVS UK v letech 2004 až 2007 (Čechovská, 2007). Testování probíhalo v plaveckém 50metrovém bazénu, prostory byly vymezeny plaveckými drahami. Z pomůcek byly použity stopky, píšťalka, psací potřeby, zápisový protokol, pásma.

Testovanými osobami byli pouze studenti bez zdravotních potíží. Skupina 3 plavců měla jednoho zapisovatele. Plavci byli zřetelně označeni. Při realizaci testu byli garanty dodržování standardních podmínek odborní asistenti katedry Tělesné výchovy a sportu UJEP. Organizační zajištění probíhalo standardně. Po rozplavání 100 metrů byly sděleny instrukce všem testovaným. Studenti byli informováni, že mohou plavat libovolným plaveckým způsobem a je možno odpočívat dle potřeby. Start z vody byl hromadný na zvukový signál. Po 6 minutách trvání testu byli plavci krátkým hvizdem informováni o délce zátěže. Po dvanácti minutách byl dlouhým výrazným hvizdem

Tabulka 2. Dvanáctiminutový test plavání, hodnotící tabulka pro běžnou populaci (Cooper, 1983), upraveno podle Čechovské, Milera (2001), vzdálenosti jsou uvedeny v metrech.

Table 2. Twelve minutes test of swimming, evaluating table for common population (Cooper 1983) edited by Čechovská, Miler (2001), distances are in metres.

Kategorie zdatnosti/ category of fitness	Věk /age					
	13-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 a více
velmi slabá/very poor muži/men ženy/women	< 457 < 366	< 366 < 274	< 319 < 228	< 247 < 183	< 228 < 137	< 228 < 137
slabá/poor muži/men ženy/women	457-548 366-456	366-456 274-365	319-410 228-318	247-365 183-273	228-318 137-227	228-273 137-182
příjemná/acceptable muži/men ženy/women	549-639 457-548	457-548 366-456	411-501 319-410	366-456 274-365	319-410 228-318	274-365 183-273
dobrá/good muži/men ženy/women	640-732 549-640	549-640 457-549	502-594 411-502	457-549 366-457	411-502 319-411	366-457 274-366
vynikající/excellent muži/men ženy/women	> 732 > 640	> 640 > 549	> 594 > 502	> 549 > 457	> 502 > 411	> 457 > 366

test ukončen. Plavci na tento signál zastavili, zůstali čelem ve směru plavání a přesunuli se k boční stěně bazénu, kde vyčkali na zapsání uplavané vzdálenosti (s přesností na 1 metr).

V rámci našeho výzkumu byly využity statistické postupy, které popsal Hendl (2004). Zpracování dat bylo provedeno pomocí programu STATISTICA 95. K prokázání věcně významných rozdílů v uplavané vzdálenosti mužů a žen byl použit T-test. Dalším použitým testem významnosti byl Chí-test se zjištěním effect size podle η^2 hodnocení efektu, kdy hodnota η^2 0,01 znamená malý efekt, hodnota η^2 0,06 znamená střední efekt a hodnota η^2 0,14 velký efekt. U obou testů zamítáme nulovou hypotézu v případě, že je hladina význam-

nosti (p) menší než 0,05. Ke zjištění nejčastějšího hodnocení studentů bylo použito výpočtu četností.

Výsledky

V následujících tabulkách uvádíme podstatné informace shrnující výsledky testu námi zkoumaného souboru. Tabulka 3 uvádí charakteristiku souborů studentů tělesné výchovy UJEP v testu 12 minut souvislého plavání. Údaje průměr, medián, minimum a maximum jsou uvedeny v metrech.

Tabulka 4 udává rozdíl mezi uplavanou vzdáleností mužů a žen v testu (v metrech). Hodnota p je vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05, nulovou hypotézu (H_0) nelze zamítnout. Rozdíl mezi uplavanou vzdáleností mužů a žen v testu není věcně významný.

Tabulka 3. Soubory a výsledky testu souvislého 12minutového plavání studentů a studentek tělesné výchovy PF UJEP.

Table 3. Sets and results of 12 minutes continuous test of physical education students of PF UJEP.

Kategorie/category	Počet/ quantity	Průměr/ average	Medián/ median	Minimum/ minimum	Max/max	směr.odch./stand. deviation
Muži/men	28	447,4	451	298	550	54,799
Ženy/women	25	442,6	438	312	675	69,994

Tabulka 4. T-test výkonů mužů a žen.

Table 4. T-test of men and women performance.

Výkon/performance	Muži- průměr/men average	Ženy- průměr/women average	t-hodnota/ t-value	Stupeň volnosti/degrese of freedom	p
	447,3571	442,6	0,277003	51	0,782897

Legenda: $\alpha=0,05$, p =významnost rozdílu

Tabulka 5 uvádí procentuální četnost hodnocení výkonu v testu podle Coopera dosaženého muži. Jejich výkon byl nejčastěji hodnocen jako slabý.

Z tabulky 6 je zřejmé, že ženy dosáhly častěji lepšího hodnocení výkonu v testu než muži. Jejich výkon byl nejčastěji zařazen do kategorie přijatelná.

Dále se věnujeme komparaci dosažené výkonnosti studentů a studentek PF UJEP. Tabulka 7 uvádí srovnání výkonů mužů a žen. Zde je hodnota p nižší než stanovená hladina významnosti 0,05, zamítáme tak nulovou hypotézu (H_0). η^2 se blíží hodnotě 0,06 a zjišťujeme, že rozdíl v hodnocení výkonu je věcně významný. Hovoříme o středním efektu.

Pro porovnání zjištěných výkonností studentů a studentek UJEP uvádíme v tabulce 8 výsledky z šetření Vaněčkové a Cihláře (2012). Tato tabulka uvádí hodnocení výkonů testu 12 minutového plavání u studentů oboru Aktivita v přírodě PF UJEP. Z výsledků je patrné, že ženy i muži dosáhli nejčastěji hodnocení výkonu v testu jako přijatelné.

Dalším bodem našeho výzkumu je komparace dosažené výkonnosti u studentů oboru AVP a studentů oboru tělesné výchovy (TV) PF UJEP. Z tabulky 9 vyplývá, že není věcně významný rozdíl mezi hodnocením výkonů studentů oboru Aktivita v přírodě a studentů tělesné výchovy. Hodnota p je vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05.

Diskuse

Výsledky našeho šetření nelze z hlediska typu a rozsahu výzkumného souboru zobecňovat. Získaná data však naznačují úroveň plavecké připravenosti studentů a studentek prvního ročníku tělesné výchovy na PF UJEP a podávají obraz i o určitých prognózách v souvislosti s plaveckými požadavky během vysokoškolského studia.

Jak již bylo výše zmíněno při Cooperově testu 12minutového souvislého plavání, mohou testované osoby plavat libovolným plaveckým způsobem a odpočívat dle potřeby. Většina studentů zvolila plavecký způsob prsa a kraul. Úroveň zvládnutí techniky těchto způsobů byla nízká, což lze zdůvodnit nedostatečnou základní a zdokonalovací plaveckou přípravou.

Z výsledků vyplývá, že studenti tělesné výchovy PF UJEP dosáhli nejčastějšího hodnocení výkonu jako slabé a studentky tohoto oboru dosáhly nejčastěji hodnocení jako přijatelné. Predikce vyšší plavecké výkonnosti mužů se nepotvrdila a lepší výkony žen v tomto testu jsou stejně překvapivé jako u výsledků naměřených Čechovskou (2007). Rozdíl mezi uplavanou vzdáleností studentů a studentek je věcně nevýznamný a nemůžeme tak tvrdit, že muži dosáhli vyššího výkonu než ženy.

Z výsledků je dále patrné, že rozdíl mezi hodnocením úrovně plavecké vytrvalosti mužů a žen dle Coopera je věcně významný a jedná se o střední efekt významnosti. Můžeme tak na základě výsled-

Tabulka 5. Hodnocení mužů v testu 12 minut souvislého plavání dle normy Coopera (1983) upraveno podle Čechovské, Milera (2001).

Table 5. Mens evaluation of 12minutes continous swimming test by Cooper norm (1983) edited by Čechovská, Miler (2001).

Kategorie zdatnosti/category of fitness	Uplavaná vzdálenost v metrech/swim distance in metre	Počet/value	%
velmi slabá/very poor	< 366	2	7,14
slabá/poor	366 - 456	13	46,43
přijatelná/acceptable	457 - 548	12	42,86
dobrá/good	549 - 640	1	3,57
vynikající/excellent	> 640	0	0,00

Tabulka 6. Hodnocení žen v testu 12 minut souvislého plavání dle normy Coopera (1983) upraveno podle Čechovské, Milera (2001).

Table 6. Womens evaluation of 12minutes continous swimming test by Cooper norm (1983) edited by Čechovská, Miler (2001).

Kategorie zdatnosti/category of fitness	Uplavaná vzdálenost v metrech/swim distance in metre	Počet/value	%
velmi slabá/very poor	< 274	0	0,00
slabá/poor	274 - 365	3	12,00
přijatelná/acceptable	366 - 456	15	60,00
dobrá/good	457 - 549	6	24,00
vynikající/excellent	> 549	1	4,00

Tabulka 7. Komparace hodnocení mužů a žen v testu 12 minut souvislého plavání dle normy Coopera (1983) upraveno podle Čechovské, Milera (2001).

Table 7. Comparison of evaluation mens and womens of 12minutes continous swimming test by Cooper norm (1983) edited by Čechovská, Miler (2001).

Kategorie/ category	Velmi slabá/very poor	Slabá /poor	Přijatelná/ acceptable	Dobrá/ good	Vynikající/ excellent	Celkem/total
muži/men	2	13	12	1	0	28
ženy/women	0	3	15	6	1	25
celkem/total	2	16	27	7	1	53

Legenda: Chi-square= 13.027 df=4 p=0.01114462 $\alpha=0,05$ $r^2=0,061$

ků konstatovat, že studentky dosáhly lepšího hodnocení než studenti. Obdobné výsledky uvádí i studie Vaněčkové a Cihláře (2012).

Komparace výsledků u studentů oboru aktivit v přírodě PF UJEP a studentů tělesné výchovy PF UJEP ukázala věcně nevýznamný rozdíl mezi hodnocením úrovně plavecké vytrvalosti a nemůžeme tak tvrdit, že by jeden z těchto oborů dosahoval lepšího hodnocení.

Výsledky studie testu souvislého plavání po dobu 12 minut u vysokoškolské populace (Čechovská, 2007) uvádí, že studenti i studentky FTVS UK dosáhli podle norem Coopera výkonnosti hodnocené jako vynikající nebo dobré. Tyto výsledky byly při využití škály pro běžnou americkou populaci predikovány. Studenti FTVS UK jsou výběrovou populací. Od studentů Pedagogické fakulty oboru tělesné výchovy lze předpokládat všeobecně vyšší výkonnost než u běžné populace, proto považujeme dosažená hodnocení žen a především mužů za nedostačující.

Závěr

Z výsledků Cooperova dvanáctiminutového testu souvislého plavání studentů a studentek prvních ročníků tělesné výchovy PF UJEP vyplývají tyto závěry:

Studenti i studentky tělesné výchovy PF UJEP dosáhli nejčastěji podle norem Coopera výkonnosti hodnocené jako přijatelné a slabé.

Ve srovnání s výsledky studentů oboru Aktivity v přírodě PF UJEP nedosáhli studenti tělesné výchovy PF UJEP lepších výkonů.

Překvapivá je, při srovnání s muži, vysoká výkonnost studentek PF UJEP.

Uplatněním tréninkových metod s přiměřenou dotací hodin kondičního zaměření nejen v prvním, ale i ve druhém ročníku, je možné predikovat pozitivní změny úrovně plavecké výkonnosti a studenty tak vhodně připravit na budoucí uplatnění.

Tabulka 8. Hodnocení studentů oboru AVP UJEP (Vaněčková & Cihlár, 2012).

Table 8. Students evaluation filed of AVP UJEP (Vaněčková & Cihlár, 2012).

Kategorie/ Category	Velmi slabá	Slabá	Přijatelná	Dobrá	Vynikající	Celkem
muži	1	19	29	6	2	57
%	1,75	33,33	50,88	10,53	3,51	
ženy	0	3	13	12	2	30
%	0,00	10,00	43,33	40,00	6,67	
Celkem	1	22	42	18	4	87

Tabulka 9. Srovnání hodnocení výkonů studentů AVP a TV dle normy Coopera (1983).

Table 9. Comparison of evaluation performaces of students AVP and TV by Coopers norm (1983).

Obory PF	Velmi slabá/ very poor	Slabá/ poor	Přijatelná/ acceptable	Dobrá/ good	Vynikající/ excellent	Celkem/ total
TV	2	16	27	7	1	53
AVP	1	22	42	18	4	87
celkem/total	3	38	69	25	5	140

Legenda: Chi-square= 3.108 df=4 p= 0.53991733 $\alpha=0,05$

Literatura

- Bence, M. (2009). Plavecká výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici v školskom roku 2009-2010. *Šport a zdravie 2009*, 81-87.
- Bence, M., Chebeň, D., & Kalečík, L. (2008). Porovnanie plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na Slovensku. *Telesná výchova a šport*, 18(1), 14-19.
- Bunc, V. (2011). Aktivní životní styl v biosociálním kontextu. *Česká kinantropologie*, 15(3).
- Cooper. (1983). *Aerobní cvičení*. Praha: Olympia.
- Čechovská, I. (2007). Test souvislého plavání po dobu 12 minut u vysokoškolské populace. *Česká kinantropologie*, 11(3), 73-80.
- Čechovská, I., & Miler, T. (2001). *Plavání*. Praha: Grada Publishing.
- Frömel, K., & Bauman, A. (2006). Intenzita a objem pohybové aktivity 15-69leté populace České republiky. *Česká kinantropologie*, 10(1), 13-27.
- Hejtíková, G. (2007). *Test souvislého plavání po dobu 12 minut. Diplomová práce*. Praha: FTVS UK.
- Hendl, J. (2004). *Přehled statistických metod zpracování dat*. Praha: Portál.
- Hendl, J., & Dobrý, L. (2011). *Zdravotní benefity pohybových aktivit: monitorování, intervence, evaluace*. Praha: Karolinum.
- Kalečík, L., & Benčuriková, L. (2009). Plavecké výsledky uchádzačov na FTVŠ UK v Bratislave. *Šport a zdravie 2009*, 108-114.
- Kopřiva, J. (1993). Normy testu „12 minutové plavání“ pro posluchače vysokých škol. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 59(1), 27-29.
- Rychtecký, A. (2006). *Monitorování účasti mládeže ve sportu a pohybové aktivitě v České republice*. Praha: UK FTVS.
- Vaněčková, J., & Cihlář, D. (2012). The level of swimming ability of students to outdoor activities UJEP. *Journal of outdoor activities*, 2(6), 55-66.

Mgr. Jitka Vaněčková
Katedra tělesné výchovy a sportu, PF, UJEP
České Mládeže 8
400 96 Ústí nad Labem
jitka.vaneckova@ujep.cz

POKYNY PRO AUTORY PŘÍSPĚVKU

Časopis Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity je určen pro zveřejňování původních výzkumných studií, teoretických studií, přehledových studií a předběžných sdělení, které souvisí s problematikou kinantropologie. Akceptuje příspěvky, které dosud nebyly publikované a nejsou přijaté k publikování v jiném časopisu. Všechny texty procházejí recenzním řízením a jsou pozuzovány nejméně dvěma odborníky. Recenzní řízení je anonymní. Statě mohou být publikovány v jazyce českém, slovenském nebo anglickém. Autor je zodpovědný za odbornou, jazykovou a formální správnost příspěvku. O zveřejnění příspěvku rozhoduje redakční rada se zřetelem na vědecký význam a oponentské posudky.

Struktura příspěvku představuje formální a obsahové členění v souladu s konvencí pro vědecké sdělení

Nadpis (název práce) má být stručný, výstižný, má poskytovat jasnou informaci o obsahu článku. Nemá přesáhnout 10 slov, 80-85 úhozů včetně mezer. První se uvádí název práce v českém jazyce, pod ním v anglickém jazyce.

Jméno autora (autorů) se uvádí bez titulů, v pořadí jméno (iniciála), příjmení, např. R. Naul¹, R. Telama² & A. Rychtecký³. Příjmení se v případě potřeby opatří indexem.

Pracoviště autorů se uvede v pořadí indexů, např. ¹University of Essen, Sportpädagogik, ²University of Jyväskylä, Faculty of Physical Education and Sport, ³Univerzita Karlova Praha, fakulta tělesné výchovy a sportu, katedra psychologie, pedagogiky a didaktiky.

Abstrakt (krátký souhrn) se nejdříve uvádí v anglickém jazyce. Jasně stanoví cíl, stručný popis problému, metody, výsledky a závěry. Doporučuje se rozsah 100 až 200 slov (Word - panel nabídek - Nástroje → Počet slov). Nemá se opakovat název článku a nemají se uvádět všeobecně známá tvrzení.

Klíčová slova v angličtině nemají přesáhnout 5 slov, doporučuje se používat klíčová slova platná pro databázi CAB, řadí se od obecnějších ke konkrétnějším, navzájem se oddělují středníkem.

Souhrn (krátký) a **klíčová slova** v českém, resp. slovenském jazyce - platí stejná pravidla jako pro abstrakt a klíčová slova v anglickém jazyce.

Úvod obsahuje nejnútnejší údaje k pochopení tématu, krátké zdůraznění, proč byla práce uskutečněna, velmi stručně stav studované problematiky. Je možné uvést citace autorů vztahující se k práci.

Metodika (metoda) umožňuje zopakování popsaných postupů. Podrobný popis metodiky se uvádí tehdy, je-li původní, jinak postačuje citovat autora metody a uvést případné odchylky. Způsob získání podkladových dat se popisuje stručně.

Výsledky zahrnují věcné, stručné vyjádření výsledků, zjištění, nálezů a pozorovaných jevů. Vedle tabulek se doporučuje používat grafů. Graf nemá být „kopií“ tabulky, má vyjadřovat nové skutečnosti. Tabulky mají shrnovat výsledky statistického vyhodnocení. Popis výsledků má být věcný, obsahovat pouze faktické nálezy, nikoliv závěry a dedukce autora.

Diskuze vyhodnocuje zjištěné výsledky, konfrontuje je s literárními údaji, zaujímá stanoviska, diskutuje o možných nedostatcích. Srovnává je s dříve publikovanými údaji, pokud mají s prací souvislost (uvádět jen autory, kteří mají k nové práci bližší vztah). Vyžaduje-li to charakter práce, je možné popis výsledků a diskuzi spojit do jedné stati „Výsledky a diskuze“.

Pokud to autoři považují za účelné, může být zařazen do příspěvku závěr. Zahrnuje základní informace o materiálu a metodice, stručně vystihuje nové a podstatné poznatky. Je nekritickým informačním výběrem významného obsahu příspěvku, včetně hlavních statistických dat, nikoliv jen jeho pouhým popisem. Má být psaný celými větami (ne heslovitě), nemá překročit 10 řádků.

Podle uvážení autora je možné na tomto místě uvést **poděkování** spolupracovníkům.

Literatura se uvádí pouze ta, která byla skutečným podkladem pro napsání příspěvku. Musí odpovídat publikačnímu manuálu APA (6. vydání, 2010)

Citace se řadí abecedně podle jména prvních autorů. Schématické znázornění hlavních citací **a) periodika** (pravidelně vydávané žurnály, časopisy, sborníky apod.) Autor, A., Autor, B., & Autor, C. (1998). Název článku. Název časopisu, ročník, stránky. **b) neperiodika** (knihy, monografie, sborníky, skripta, brožury, manuály, audiovizuální média apod.) Autor, A. (1998). Název díla. Místo vydání: vydavatel. **c) část z neperiodika** (kapitoly ve sborníku, knize apod.) Autor, A., & Autor, B. (1998). Název kapitoly. In A. Editor, B. Editor, & C. Editor, (Eds.). Název knihy (pp. xx – xx). Místo vydání: Vydavatel. v textu se odkaz na literaturu uvádí příjmením autora a rokem vydání. Do seznamu se zařazují všechny práce citované v textu, na práce uvedené v seznamu literatury musí být v textu odkaz. Pro citaci příspěvku uveřejněného v tomto časopisu se používá plných názvů.

U **historických textů** je požadována přesná citace (př.: poznámka pod čarou).

Adresa prvního autora (kontaktní adresa) se uvádí jako poslední údaj v příspěvku. Obsahuje plné jméno, příjmení, tituly, přesnou adresu s PSČ, číslo telefonu, faxu, příp. e-mail.

Technická úprava rukopisu

Příspěvky jsou přijímány ve formě zpracované textovým editorem, nejlépe Microsoft Word (popř. editorem s ním plně kompatibilním) při dodržení následujícího nastavení a úprav:

- formát A4
- všechny okraje **2,5 cm**
- velikost písma pro název časopisu **9**, název práce (česky, resp. slovensky a anglicky) **11**, ostatní text **10**,
- písmo pro název práce (česky, resp. slovensky a anglicky) **Arial** pro ostatní text **Times New Roman CE**
- řádkování pro oponování **1,5** (možnost poznámek opONENTA), pro konečnou verzi **jednoduché**
- mezery **jednoduché**, za nadpisy úvod, materiál a metodika, výsledky, diskuze a literatura meZera **6 bodů**,
- odsazení prvního řádku odstavce **0,5 cm**
písmo pro název práce (česky, resp. slovensky a anglicky), jméno autora (autorů) a nadpisy **tučné**
název práce (česky, resp. slovensky a anglicky) a názvy, kromě klíčových slov, resp. keywords **velkými písmeny**
- text a přílohy (tj. tabulky, grafy apod.) musí být zpracovány s využitím jednotek SI (ČSN 01 1300).
  - zkratky se používají pouze pokud se jedná o mezinárodně platnou symboliku. Prvně použitou zkratku je nutno v závorce vysvětlit. V názvu práce není vhodné zkratkou používat.
  - latinské názvy se píší kurzívou, netučné, a to i v názvu příspěvku. Na tabulky, grafy atd. musí být v textu odkazy. Předkládaný rukopis vědecké práce by neměl přesáhnout 15 stran včetně příloh. Tabulky, obrázky a grafy se zařazují do přílohy.

Tabulky - rozměry musí respektovat vymezenou stránku. Názvy tabulek a textů v tabulkách se uvádí dvojjazyčně, tj. česky, resp. slovensky a anglicky, přičemž je možné využít indexování českých textů v tabulce a uvést seznam

anglických překladů pod tabulkou.

Grafy a obrázky apod. jsou zpravidla samostatnými listy zpracovanými v kvalitě, která odpovídá požadavkům přímé předlohy pro tisk. Rozměry musí respektovat vymezenou stránku. Použité názvy a popisy musí být uvedené rovněž dvojjazyčně, tj. česky, resp. slovensky a anglicky.

Autoři, jejichž příspěvek má vazbu na projekt **grantové agentury** a je součástí dílčí nebo závěrečné **zprávy výzkumného projektu** musí toto uvést. Např.: Empirická data byla získána v rámci řešení grantového projektu např. GAČR (název a číslo).

Příspěvky k oponentnímu řízení pošlou autoři v jednom vyhotovení (řádkování **1,5**):

PhDr. Renata Malátová, Ph.D. – Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU, Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice, tel. 387773175 e-mail studiakin@pf.jcu.cz.

Po úpravách vyvolaných oponentním řízením pošlou autoři opravené a vytištěné rukopisy (řádkování **jednoduché**) v elektronické podobě výkonnému redaktorovi.

Upozornění: Počínaje rokem 2011 bude vybírán manipulační poplatek za příspěvek do časopisu Studia Kinanthropologica ve výši 500 Kč nebo 20 €, číslo účtu: 104725778/0300, Specifický symbol: 4301214

INSTRUCTIONS FOR THE AUTHORS OF THE ARTICLES STUDIA KINANTHROPOLOGICA

Scientific Journal for Kinanthropology is mainly a place for publishing reports of empirical studies, review articles, or theoretical articles. Articles are published in Czech, Slovak, and/or English language. The author (senior author) is responsible for special and formal part of the article. All texts are subject to review process and assessed by at least two expert referees. The review procedure is authorless. Board of editors decide about article's publishing having regard to scientific importance and review process.

Most journal articles published in kinanthropology are reports of empirical studies, and therefore the next section emphasizes their preparation.

Parts of a Manuscript

1. Title Page consists of
  - (a) Title. A title should summarize the main idea of the paper simply and, if possible, with style. It should be a concise statement of the main topic and should identify the actual variables or theoretical issues under investigation and the relation between them. The recommended length for a title is 8 to 10 words. A title should be fully explanatory when standing alone.
  - (b) Author's name and affiliation
2. (a) Abstract (p. 2). An abstract is brief, comprehensive summary of the contents of the article. A good abstract is accurate, self-contained, concise and specific, nonevaluative, coherent and readable. An abstract of a report of an empirical study should describe in 150 to 200 words
  - the problem under investigation, in one sentence if possible;
  - the subjects, specifying pertinent characteristics, such as number, type, age, sex, and species;
  - the experimental method, including the apparatus, data-gathering, and complete test names, etc.
  - the findings, including statistical significant levels, and
  - the conclusions, and the implications or applications.
- (b) Key words (p. 2), not more than 5.

Introduction (p. 3). The body the paper body of a paper opens with an introduction that presents the specific problem under study and describes the research strategy. Definition of variables and formal statement of your hypotheses give clarity. Because the introduction is clearly identified by its position in article, it is not labeled.

3. Method. The Method section describes in detail how the study was conducted. Such a description enables the reader to evaluate the appropriateness of your method and the reliability and the validity of your results. It also permits experienced investigators to replicate the study if they so desire. Method section is divided into labeled subsections. These usually include description of subject, the apparatus (measures or materials), and the procedure. If the design of the experiment is complex or the stimuli require detailed description, additional subsections or sub-headings to divide the subsections may be warranted to help readers find specific information, include in this subsections only the information essential to comprehend and replicate the study. Given insufficient detail, the reader is left with questions, given to much detail, the reader is burdened with irrelevant information. Method section is usually divided into: Subject, Measures (Apparatus or Materials) and Procedure.
4. Results. This section summarizes the data collected and the statistical treatment of them. First, briefly state the main results or findings. Then report the data in sufficient detail to justify the conclusions. Mention all relevant results, including those that run counter the hypothesis. Do not include individual scores or raw data, with the exception, e. g. of single-subject designs or illustrative samples.

Tables and figures. To report data, choose the medium that presents them clearly and economically. Tables provide exact values and can efficiently illustrate main effects. Figures of professional quality attract the reader's eye and best illustrate interactions and general comparisons. Although summarizing the results and the analysis in tables or figures may be helpful, avoid repeating the same data in several places and using tables for data that can be easily presented in the text. Refer to all tables as tables, and to all graphs, pictures, or drawings as figures. Tables and figures supplemented the text; they cannot do the entire job of communication. Always tell the reader what to look for in tables and figures and provide sufficient explanation to make them readily intelligible.

5. Discussion. After presenting the results, you are in a position to evaluate and interpret their implications, especially with respect to examine, interpret, and qualify the results, as well as to draw inferences from them. Emphasize any theoretical consequences of the results and the validity of your conclusions. When the discussion is relatively brief and straight-

forward, some authors prefer to combine it with the previous Result section, yielding Results and Conclusion or Results and Discussion).

Conclusion part contrary to Abstract is not obligatory. This part could also be in section Results and Conclusions.

6. References. Just as data in the paper support interpretations and conclusions, so reference citation document statements made about the literature. All citations in the ms. must appear in the reference list, and all references must be cited in text. Choose references judiciously and cite them accurately. The standard procedure for citations ensure that references are accurate, complete, and useful to investigators and readers. In references section follow the APA-Publication Manual (6th edition, 2010).
7. Appendix is although seldom used, is helpful if the detailed description of certain material is distracting in, or inappropriate to the body of this paper. Some examples of material suitable for an appendix are (a) new computer program specifically designed for your research and unavailable elsewhere, (b) an unpublished test and its validation, (c) a completed mathematical proof, (d) list of stimulus material (e. g. those used in psycholinguistic research), or (e) detailed description of a complex piece of equipment. Include an appendix only if it helps readers to understand, evaluate, or replicate the study.

Author's address (contact address) – the author presents his/her address and address of his/her co-workers as the last information in the article. He/she presents family name, first name, degrees, complete address, City Code, telephone number and mainly e-mail.

Technical form of (hand) writing

Articles are basically accepted in the form of text editor, Microsoft Word or by editing, keeping following setting and arrangements:

- form A4
- all outsides 2.5 cm
- size of letters 11, for the name of work a 10 for the other text,
- single lines,
- letters Times New Roman CE,
- distance from the first line of the column – 0.5 cm
- gaps behind the headlines – 6 points
- all headlines extra bold and situated in the centre, Tables can be presented direct in the manuscript or mostly are presented as supplement enclosures of the article.

Dimensions of the tables (including title) can't be over width and height of the page limited by above mentioned page's appearance. The name of the Table and all languages, in English and in Czech, it is possible to use English text in the Table and the list of Czech translations is presented under the table (or contrary).

Figures (graphs, pictures, drawings, etc.) are regularly sheets in the quality replying to the requirements of the sample for print. The figure's dimension including all descriptions can't be bigger than above mentioned page's dimension. The name of figure and all descriptions used in figure are also in 2 languages – in English and Czech.

To the authors, whose articles are connected with the project of some Grant Agency, is recommended to emphasize this fact (i. e. name of the project and its number).

The authors mail the manuscripts in 1 copy together with disc to the address of journal editor office (or to the hands of journal's presented editor):

Please note: From January 2011 there will be a handling fee of 500 Kč (or 20 €) for articles accepted by *Studia Kinantropologica*, Account number: 104725778/0300, Specific symbol: 4301214

e-mail: studiakin@pf.jcu.cz

www.pf.jcu.cz

<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/tv/studiaka.html>

Upozornění

Počínaje rokem 2011 je vybírán manipulační poplatek za příspěvek do časopisu
Studia Kinanthropologica ve výši 500 Kč nebo 20 €

Číslo účtu: 104725778/0300

Specifický symbol: 1214

IBAN: CZ20 0300 0000 0001 0472 5778

SWIFT (BIC) CEKOCZPP

Do zprávy pro příjemce uvádějte jméno prvního autora.

Please note

From January 2011 there is a handling fee of 500 Kč (or 20 €) for articles submitted by
Studia Kinanthropologica

Account number: 104725778/0300

Specific symbol: 1214

IBAN: CZ20 0300 0000 0001 0472 5778

SWIFT (BIC) CEKOCZPP

In a message for the recipient to enclose the name of the first of the author.

